

Załącznik
do Uchwały nr
Rady Miejskiej w Lęborku
z dnia

GMINNA STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

**Gminy Miasto Lębork
na lata 2026-2029**

Spis treści

WSTĘP	3
1. PODSTAWA PRAWNA ORAZ DOKUMENTY STRATEGICZNE	3
1.1. Podstawa prawna	3
1.2. Dokumenty strategiczne	3
2. PODSTAWOWE INFORMACJE O GMINIE MIEJSKIEJ ŁĘBORKI	4
2.1. Demografia	5
3. KAPITAŁ SPOŁECZNY I GOSPODARCZY GMINY MIEJSKIEJ ŁĘBORK	12
3.1. Gospodarka i finanse	12
3.2. Rynek pracy	14
3.3. System edukacji i oświaty	17
4. INFRASTRUKTURA GMINY	21
4.1. Zasoby mieszkaniowe	21
5. ŻYCIE KULTURALNE, SPORTOWE I REKREACYJNE	25
5.1. Kultura Łęborka 2024 – działania i osiągnięcia	25
5.2. Kultura fizyczna i sport	26
6. OPIEKA MEDYCZNA	27
7. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE	29
8. POMOC SPOŁECZNA	31
8.1. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej	31
8.2. Organizacje pozarządowe	33
9. DZIEDZINY PLANOWANIA STRATEGICZNEGO	38
9.1. Wspieranie rodziny	38
9.2. Wspieranie rodziny i system pieczy zastępczej	45
9.3. Dodatki mieszkaniowe	46
9.4. Stypendia i zasiłki szkolne	47
10. WSPIERANIE OSÓB Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI	49
11. ZDROWIE PSYCHICZNE	52
11.1. Lokalny system wsparcia zdrowia psychicznego w gminie Łębork	53
12. PROFILAKTYKA I ROZWIĄZYWANIE PROBLEMÓW UZALEŻNIEŃ	56
13. PRZECIWDZIAŁANIE PRZEMOCY DOMOWEJ	59
14. AKTYWNOŚĆ I INTEGRACJA SENIORÓW	62
15. PROMOCJA ZATRUDNIENIA, REINTEGRACJA ZAWODOWA I SPOŁECZNA OSÓB PODLEGAJĄCYCH WYKLUCZENIU SPOŁECZNEMU	65
15.1. Realizacja zadań związanych z podejmowaniem pracy przez cudzoziemców	66
15.2. Monitoring zawodów deficytowych i nadwyżkowych w powiecie łębskim	67
16. WSPARCIE OSÓB Z PROBLEMAMI UBÓSTWA	70
17. PRZESTĘPCZOŚĆ. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE	72
18. ANALIZA WYNIKÓW BADAŃ ANKIETOWYCH PRZEPROWADZONYCH WŚRÓD MIESZKAŃCÓW ŁĘBORKA	74
18.1. Problemy społeczne	74
18.2. Alkoholizm	76
18.3. Agresja rówieśnicza	77
19. ANALIZA WYNIKÓW BADAŃ ANKIETOWYCH DOTYCZĄCYCH PRZEMOCY DOMOWEJ	85
20. ANALIZA WYNIKÓW BADAŃ ANKIETOWYCH PRZEPROWADZONYCH W SKLEPACH SPRZEDAJĄCYCH ALKOHOL I PAPIEROSY Z TERENU MIASTA ŁĘBORKA	91
21. KLUCZOWE WNIOSKI STRATEGICZNE I KIERUNKI ROZWOJU	94
22. ANALIZA SWOT	102
23. WIZJA GMINY MIASTA ŁĘBORK	104
24. CELE STRATEGICZNE I OPERACYJNE	105
25. PODSUMOWANIE CZĘŚCI STRATEGICZNEJ	110
26. FINANSOWANIE STRATEGII	110
27. MONITORING I EWALUACJA	111
Spis tabel	115
Spis wykresów i rysunków	116

WSTĘP

*Sila społeczności tkwi w jej członkach,
którzy wspólnie podejmują inicjatywy i współtworzą swoje otoczenie.
(Autor nieznany).*

Ta myśl stała się punktem wyjścia dla opracowania Gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych na lata 2026 – 2029 dla Lęborka. Dokument powstał w oparciu o zintegrowane podejście, łączące doświadczenie ekspertów z aktywnym udziałem mieszkańców. Prace nad nim prowadził zespół strategiczny, w którego skład wchodzili przedstawiciele sektora publicznego, społecznego i gospodarczego oraz eksperci Fundacji Rozwoju Demokracji Lokalnej im. Jerzego Regulskiego. Aby uwzględnić potrzeby lokalnej społeczności, przeprowadzono badania ankietowe w formie elektronicznej, obejmujące zarówno dorosłych mieszkańców, jak i uczniów. Odbyły się konsultacje społeczne które umożliwiły szeroki udział w tworzeniu strategii i zagwarantowało, że głos mieszkańców miał realny wpływ na kierunki działań. Strategia kładzie szczególny nacisk na rozwój kapitału społecznego – obejmuje inicjatywy wspierające aktywizację mieszkańców, wzmacnianie partycypacji obywatelskiej oraz budowanie trwałych partnerstw. Jej realizacja ma wzmocnić współpracę międzysektorową, zaangażowanie społeczności i trwały potencjał Lęborka jako miejsca, w którym mieszkańcy wspólnie kształtują swoje otoczenie.

1. PODSTAWA PRAWNA ORAZ DOKUMENTY STRATEGICZNE

1.1. Podstawa prawna

Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej
Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym.
Ustawa z dnia 23 lipca 2021 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych.
Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.
Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.
Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej.
Ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego.
Ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym.
Rozporządzenie Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 8 marca 2021 w sprawie sprawozdań rzeczowo-finansowych z realizacji zadań z zakresu pomocy społecznej oraz wzorów tych sprawozdań.

1.2. Dokumenty strategiczne

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030.
Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu 2030.
Strategia na rzecz Osób z Niepełnosprawnościami 2021–2030.
Narodowy Program Zdrowia 2021–2025 / aktualizowany 2026+.
Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz

Przeciwdziałania Narkomanii na 2025 rok.

Lokalny Program Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej.

Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej na lata 2024-2025.

2. PODSTAWOWE INFORMACJE O GMINIE MIEJSKIEJ LĘBORK¹

Miasto Lębork położone jest w północnej Polsce, w północnej części województwa pomorskiego oraz centralnej części powiatu lęborskiego. Zajmuje powierzchnię 17,85 km² i pełni funkcję stolicy powiatu, który obejmuje gminy wiejskie: Nowa Wieś Lęborska, Wicko i Cewice oraz dwie gminy miejskie – Lębork i Łeba. Lębork graniczy bezpośrednio z dwiema gminami: od zachodu, północy, wschodu oraz częściowo od południa z gminą Nowa Wieś Lęborska, natomiast od południa, na krótkim odcinku, z gminą Cewice.

Rysunek 1. Położenie Lęborka na tle powiatu lęborskiego i województwa pomorskiego

Źródło: Opracowanie własne

Lębork położony jest niespełna 30 km od Łeby z jej portem i mariną jachtową oraz od Słowińskiego Parku Narodowego z unikatowymi w Europie ruchomymi wydhami. W odległości 65 km na wschód od Lęborka położone jest Trójmiasto, a najbliższy port pełnomorski w Gdyni oddalony jest o ok. 60 km. Ponadto mieszkańcy Lęborka mają dogodne połączenie z oddalonym o ok. 80 km portem lotniczym w Gdańsku.

¹ Raport o stanie gminy za 2024 rok

2.1. DEMOGRAFIA²

Lębork to urokliwe, średniej wielkości miasto powiatowe położone w sercu województwa pomorskiego. Zamieszkuje je około 33,8 tysiąca osób. W strukturze demograficznej wyraźnie zaznacza się przewaga kobiet – stanowią one około 52,3% populacji, podczas gdy mężczyźni – 47,7%. Pod względem wieku mieszkańców Lębork jest miastem ludzi aktywnych zawodowo – osoby w wieku produkcyjnym stanowią około 56–57% ogółu populacji. Dzieci i młodzież do 17. roku życia to około 17–18% mieszkańców, natomiast seniorzy – 25–26%. Taki układ pokazuje, że Lębork zachowuje jeszcze stosunkowo zrównoważoną strukturę demograficzną, choć coraz wyraźniej widać tu proces starzenia się społeczeństwa. Wskaźnik obciążenia demograficznego wynosi około 76 osób w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym – co oznacza, że na każdą osobę pracującą przypada coraz więcej dzieci i seniorów. Z kolei na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym przypada około 141 osób w wieku poprodukcyjnym, a na 100 osób w wieku produkcyjnym – około 45 seniorów. Tendencje demograficzne Lęborka wpisują się w ogólnopolski trend obserwowany w małych i średnich miastach – stopniowy spadek liczby młodych mieszkańców i wzrost populacji osób starszych. To zjawisko w najbliższych latach może mieć istotny wpływ na lokalny rynek pracy, strukturę zatrudnienia, a także rosnące zapotrzebowanie na usługi społeczne i opiekę zdrowotną.

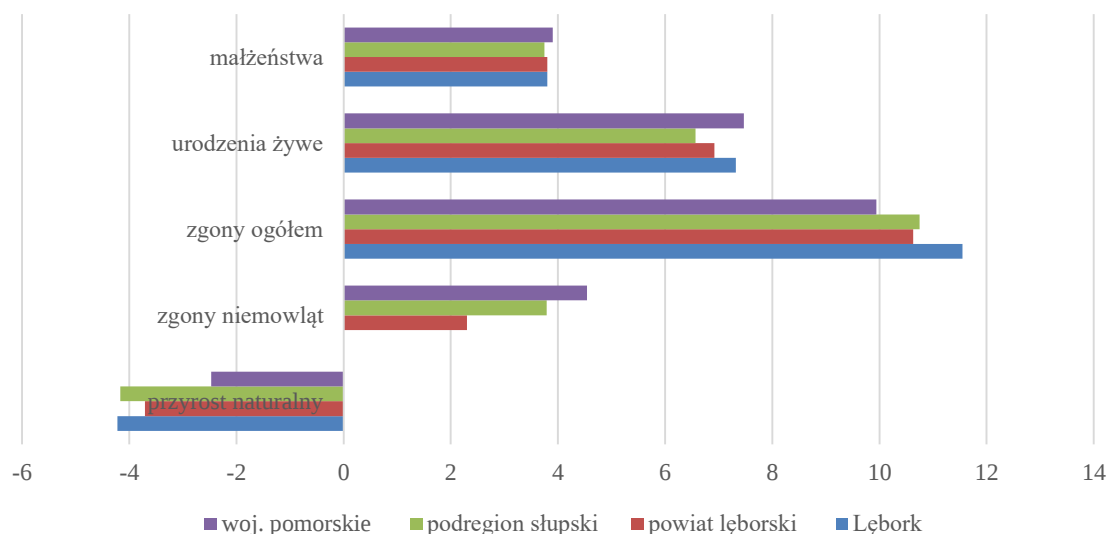
² <https://bdl.stat.gov.pl/bdl>

Tabela 1. Populacja – gmina miejska Lębork w latach 2023-2024

	Jedn. miary	2024	2023
podział terytorialny (stan na 31 grudnia 2024)			
powierzchnia	ha	1786,00	1786,00
Ludność (stan na 31 grudnia 2024)			
Ludność faktycznie zamieszkała			
ogółem	osoba	33791	33865
kobiety	osoba	17692	17 709
mężczyźni	osoba	16099	16 156
Ludność według grup wieku:			
0-4 lat	osoba	1379	1 460
5-9 lat	osoba	1767	1 859
10-14 lat	osoba	1812	1 811
15-19 lat	osoba	1790	1 689
20- 24 lat	osoba	1594	1 649
25-29 lat	osoba	1853	1 933
30-34 lat	osoba	2084	2 164
35-39 lat	osoba	2595	2 676
40-44 lat	osoba	2726	2 726
45-49 lat	osoba	2580	2 504
50-54 lat	osoba	2201	2 174
55-59 lat	osoba	1948	1 960
60-64 lat	osoba	2061	2 207
65-69 lat	osoba	2503	2 524
70 lat i więcej	osoba	4898	4 664
ludność na 1 km2 (gęstość zaludnienia)	osoba	1892	1 903,7
Ludność w wieku:			
przedprodukcyjnym	osoba	6065	6 212
produkcyjnym	osoba	19185	19 426
poprodukcyjnym	osoba	8541	8 362
w % ogółem ludność w wieku:			
przedprodukcyjnym	%	17,90	18,3
produkcyjnym	%	56,80	57,1
poprodukcyjnym	%	25,30	24,6
Wskaźniki obciążenia demograficznego			
ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	osoba	76,10	75,0
ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym	osoba	140,80	134,6
ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	osoba	44,50	43,0
Kobiety na 100 mężczyzn	osoba	109,90	109,3
Na 1000 ludności:			
zgony	osoba	11,55	11,5
przyrost naturalny	osoba	-4,22	-3,52
urodzenia żywe	osoba	7,32	7,98
małżeństwa zawarte w ciągu roku	osoba	3,81	3,79
Saldo migracji na pobyt stały			
saldo migracji zagranicznych	osoba	-2,00	-12

Źródło: dane GUS

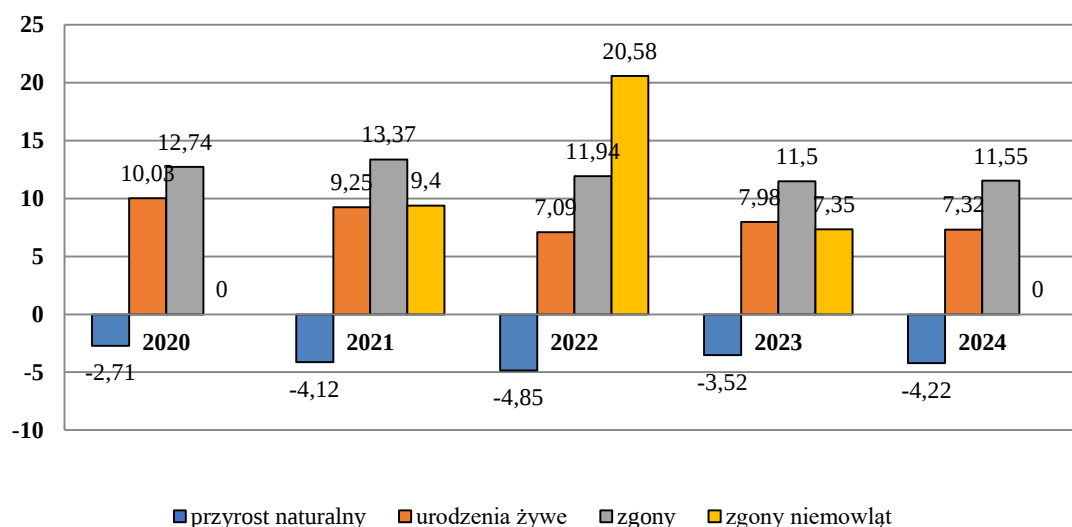
Wykres 1. Ruch naturalny ludności Łęborka w 2024 r. na tle województwa pomorskiego, podregionu słupskiego i powiatu łębskiego (na 1 000 ludności)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

W 2024 roku poziom urodzeń żywych w Łęborku był zbliżony do średniej notowanej w podregionie słupskim, jednak pozostawał niższy niż w powiecie łębskim oraz w całym województwie pomorskim. Dane te wskazują, że dynamika urodzeń w mieście jest słabsza niż w otaczających jednostkach administracyjnych, co może odzwierciedlać zarówno zmniejszającą się liczbę kobiet w wieku rozrodczym, jak i ogólny spadek skłonności do posiadania dzieci wśród mieszkańców. Jednocześnie liczba zgonów w Łęborku w przeliczeniu na 1 000 ludności była wyższa niż w województwie, powiecie oraz w subregionie słupskim. Wskazuje to na niekorzystną strukturę wieku ludności – większy udział osób starszych, co sprzyja wzrostowi ogólnej liczby zgonów. Na tle tych danych pozytywnie wyróżnia się wskaźnik zgonów niemowląt, który w 2024 r. wyniósł 0. Wynik ten można uznać za bardzo korzystny i świadczący o wysokim poziomie opieki medycznej oraz skutecznej profilaktyce zdrowotnej wśród najmłodszych mieszkańców miasta. Najbardziej niepokojącym zjawiskiem pozostaje jednak ujemny przyrost naturalny, który w Łęborku był wyraźnie niższy niż w powiecie łębskim, podregionie słupskim i województwie pomorskim. Oznacza to, że liczba zgonów w mieście znacznie przewyższa liczbę urodzeń, a populacja Łęborka systematycznie się zmniejsza. Zjawisko to wpisuje się w ogólnokrajową tendencję spadku liczby urodzeń i starzenia się społeczeństwa, jednak w Łęborku przybiera ono bardziej nasilony charakter. W dłuższej perspektywie może to prowadzić do zmniejszenia zasobów siły roboczej, osłabienia potencjału rozwojowego miasta oraz zwiększenia obciążeń dla systemu pomocy społecznej i zdrowotnej.

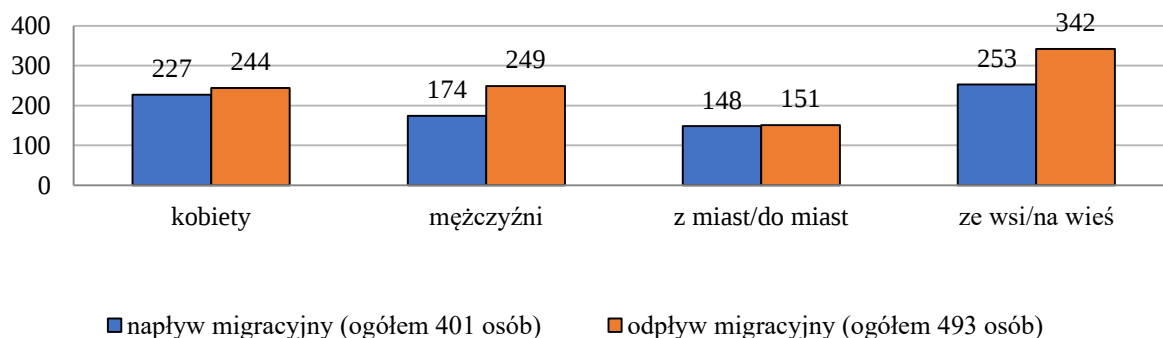
Wykres 2. Przyrost naturalny w Lęborku w latach 2020-2024 (na 1000 osób)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Przyrost naturalny na terenie Lęborka w latach 2020–2024 nieprzerwanie utrzymywał się na ujemnym poziomie, co oznacza, że w każdym z tych lat liczba zgonów przewyższała liczbę urodzeń żywych. Największy ujemny przyrost naturalny w Lęborku odnotowano w 2022 roku. Poprzez migracje rozumie się stałą lub czasową zmianę miejsca pobytu. Saldo migracji ma istotny wpływ na wysokość populacji danego obszaru. W Lęborku w latach 2020-2024 zarówno liczba zameldowań, jak i wymeldowań ulegała wahaniom. Szczegółowe dane dotyczące salda migracji na terenie Lęborka w ostatnich latach przedstawiają poniższy wykres.

Wykres 3. Migracje wewnętrzne w 2024 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

W 2024 roku w Lęborku utrzymała się obserwowana od kilku lat tendencja ujemnego salda migracji, co oznacza, że liczba osób opuszczających miasto była wyższa niż liczba nowych mieszkańców. Na pobyt stały lub czasowy zameldowało się 415 osób, natomiast wymeldowało 509, co przełożyło się na saldo migracji ogółem wynoszące –94 osoby. Podobnie jak w poprzednich latach, największą dynamikę odnotowano w obrębie migracji wewnętrznych, czyli przemieszczania się ludności w granicach kraju. Najczęstszym kierunkiem odpływu były obszary wiejskie położone wokół Lęborka, co potwierdza utrzymującą się od dłuższego czasu tendencję suburbanizacji – przenoszenia się mieszkańców z miasta na wieś, często w poszukiwaniu lepszych warunków mieszkaniowych, większej przestrzeni i niższych kosztów utrzymania. Warto jednak zauważyć, że w 2024 roku napływ

ludności ze wsi do Lęborka (253 osoby) był nieco większy niż w latach poprzednich, choć wciąż nie zrównoważył odpływu z miasta na wieś (342 osoby). Świadczy to o pewnym ożywieniu wymiany ludności między miastem a jego otoczeniem, które może być związane z rynkiem pracy, dostępnością usług lub rozwojem lokalnej infrastruktury. Wśród migrujących dominują kobiety, które pozostają bardziej mobilne niż mężczyźni. Częściej podejmują decyzję o zmianie miejsca zamieszkania w związku z pracą, edukacją lub sytuacją rodzinną.

Tabela 2. Ludność według płci oraz ekonomicznych i biologicznych grup wieku. Stan w dniu 31 XII (prognoza)

Płeć	Grupa wieku	2024	2029	2034	2040
Ogółem	Ogółem	33 744	32 759	31 580	30 067
	przedprodukcyjni 0-17	6 166	5 545	4 971	4 482
	produkcyjni 18-59/64	19 099	18 615	17 887	16 626
	mobilny 18-44	11 453	10 364	9 378	8 716
	niemobilny 45-59/64	7 646	8 251	8 509	7 910
	poprodukcyjny 60+/65+	8 479	8 599	8 722	8 959
	0-14	5 046	4 464	3 896	3 682
	15-64	21 344	20 642	20 058	18 665
	65+	7 354	7 653	7 626	7 720
	80+	1 361	1 812	2 490	2 939
Mężczyźni	Ogółem	16 142	15 622	15 004	14 266
	przedprodukcyjni 0-17	3 160	2 838	2 543	2 294
	produkcyjni 18-59/64	10 042	9 795	9 476	8 949
	mobilny 18-44	5 801	5 280	4 757	4 388
	niemobilny 45-59/64	4 241	4 515	4 719	4 561
	poprodukcyjny 60+/65+	2 940	2 989	2 985	3 023
	0-14	2 579	2 292	1 983	1 877
	15-64	10 623	10 341	10 036	9 366
	65+	2 940	2 989	2 985	3 023
	80+	414	565	796	944
Kobiety	Ogółem	17 602	17 137	16 576	15 801
	przedprodukcyjni 0-17	3 006	2 707	2 428	2 188
	produkcyjni 18-59/64	9 057	8 820	8 411	7 677
	mobilny 18-44	5 652	5 084	4 621	4 328
	niemobilny 45-59/64	3 405	3 736	3 790	3 349
	poprodukcyjny 60+/-	5 539	5 610	5 737	5 936
	0-14	2 467	2 172	1 913	1 805
	15-64	10 721	10 301	10 022	9 299
	65+	4 414	4 664	4 641	4 697
	80+	947	1 247	1 694	1 995
	15-49	7 474	6 963	6 351	5 596

Źródło: opracowanie własne na podstawie prognozy GUS

Konfrontując dane faktyczne za 2024 rok z danymi prognozowanymi, należy stwierdzić, że przewidywania dotyczące liczby ludności Lęborka były trafne, a rzeczywista liczba mieszkańców tylko nieznacznie przewyższyła prognozowaną wartość.

Tabela 3. Założenia z prognozy do 2060 r. na poziomie kraju

ROK	Wariant	TFR	e0 (M)	e0 (K)	Imigr. (w tys.)	Emigr. (w tys.)
	Słowniczek: TFR – współczynnik dzietności e0 – przeciętna oczekiwana długość życia w momencie urodzenia dla mężczyzn (M) oraz kobiet (K) Imigr. – Rejestrowana imigracja do Polski na pobyt stały Emigr. – Rejestrowana emigracja z Polski na pobyt stały					
2000	-	1,37	69,74	78	7,3	27
2010	-	1,38	72,1	80,59	15,2	13,6
2020	-	1,39	72,61	80,71	13,3	8,8
2022	-	1,26	73,42	81,06	15,6	13,6
2030	wysoki	1,58	75,86	83,18	82,1	9,6
	średni	1,39	75,16	82,49	52,7	11,7
	niski	1,21	74,38	81,81	23,7	24,5
2040	wysoki	1,69	77,64	84,57	48,3	8,9
	średni	1,44	76,35	83,47	30,2	10,9
	niski	1,19	75,07	82,38	12,2	28,3
2050	wysoki	1,75	79,42	85,92	52,8	8,5
	średni	1,47	77,55	84,34	32,2	10,5
	niski	1,19	75,6	82,77	11,8	30,5
2060	wysoki	1,79	81,29	87,19	56	8,1
	średni	1,49	78,63	85,14	33,7	10,1
	niski	1,19	75,87	83,08	11,4	32

Źródło: dane GUS

Zgodnie z prognozami demograficznymi, w nadchodzących latach Lębork stanie przed poważnym wyzwaniem – systematycznym spadkiem liczby mieszkańców. Szacuje się, że do roku 2040 populacja miasta zmniejszy się z 33 744 osób (w 2024 r.) do 30 067, co oznacza ubytek o około 11%. To wyraźny sygnał, że proces depopulacji, obserwowany już od kilku lat, będzie się pogłębiał. Największe zmiany dotkną grupę osób w wieku produkcyjnym (18–59/64 lata), której liczba może spaść o około 13%. Oznacza to zmniejszenie zasobów lokalnej siły roboczej, co w dłuższej perspektywie może wpłynąć na funkcjonowanie rynku pracy, tempo rozwoju gospodarczego oraz dostępność usług. Jednocześnie utrzymywać się będzie wysoki poziom zgonów przy malejącej liczbie urodzeń – czynnik, który dodatkowo przyspieszy niekorzystne zmiany demograficzne. W przeciwieństwie do grup młodszych, wzrośnie liczba mieszkańców w wieku poprodukcyjnym (65 lat i więcej) – z 7 361 osób w 2024 roku do 7 720 w 2040 roku, czyli o około 5%. Szczególnie dynamicznie przybędzie osób najstarszych: liczba kobiet powyżej 80. roku życia zwiększy się ponad dwukrotnie – z 947 do 1 995 (o 111%). Dane te jednoznacznie potwierdzają postępujący proces starzenia się społeczeństwa, który w najbliższych dekadach stanie się jednym z najistotniejszych wyzwań społecznych i ekonomicznych miasta. Największy spadek liczebności prognozuje się wśród dzieci i młodzieży do 17. roku życia – z 6 166 do 4 482 osób, czyli o niemal 27%. Oznacza to, że w przyszłości zmniejszy się liczba uczniów w szkołach oraz potencjalnych osób wchodzących na rynek pracy. W dłuższej perspektywie może to prowadzić do zachwiania równowagi pokoleniowej i pogłębiania zjawiska starzenia się populacji. Pod względem struktury płci, na koniec 2024 roku Lębork liczył 33 791 mieszkańców, w tym 17 692 kobiety (52,37%) i 16 099 mężczyzn (47,63%). W młodszych rocznikach (do 19 lat) nieznaczną przewagę mają chłopcy, jednak po 60. roku życia dominują kobiety. W grupie 70+ stanowią one już ponad 62% populacji, co przekłada się na wskaźnik feminizacji wynoszący 109,9 kobiet

na 100 mężczyzn. Obecna i prognozowana struktura demograficzna jednoznacznie wskazuje, że Lębork staje się miastem coraz starszym – zarówno w sensie biologicznym, jak i społecznym. W nadchodzących latach lokalna polityka samorządowa będzie musiała w coraz większym stopniu koncentrować się na potrzebach seniorów – wspieraniu ich aktywności, samodzielności i jakości życia, a także na rozwoju infrastruktury przyjaznej osobom starszym. Prognozy jasno pokazują, że zagadnienia związane ze starzeniem się populacji staną się jednym z kluczowych i najbardziej kosztownych wyzwań polityki społecznej Lęborka.

Tabela 4. Ludność Lęborka według płci i wieku w 2024 r.

Wiek	Mężczyźni	Kobiety	Ogółem
0-4	676	703	1 379
5-9	901	866	1 767
10-14	925	887	1 812
15-19	917	873	1 790
20-24	846	748	1 594
25-29	902	951	1 853
30-34	1 085	999	2 084
35-39	1 303	1 292	2 595
40-44	1 348	1 378	2 726
45-49	1 294	1 286	2 580
50-54	1 044	1 157	2 201
55-59	955	993	1 948
60-64	921	1 140	2 061
65-69	1 119	1 384	2 503
70 i więcej	1 863	3 035	4 898

Źródło: dane GUS

3. KAPITAŁ SPOŁECZNY I GOSPODARCZY GMINY MIEJSKIEJ LĘBORK

3.1. Gospodarka i finanse

Funkcjonowanie gminy miejskiej Lębork opiera się na stabilnych fundamentach finansowych, zgodnych z zasadami określonymi w ustawie o dochodach jednostek samorządu terytorialnego z dnia 13 listopada 2003 r. Dochody własne gminy tworzą m.in. wpływy z podatków i opłat lokalnych, dochody jednostek budżetowych, dochody z majątku komunalnego, a także środki pochodzące z kar, odsetek czy darowizn. Budżet gminy uzupełniają subwencje ogólne i dotacje celowe, w tym środki przekazywane na realizację zadań zleconych przez administrację rządową. W strukturze wydatków gminy dominują wydatki bieżące – obejmujące m.in. utrzymanie infrastruktury, oświatę, kulturę, pomoc społeczną i administrację – oraz wydatki majątkowe, kierowane głównie na inwestycje rozwojowe. Na dzień 31 grudnia 2024 r. budżet Gminy Miejskiej Lębork przedstawiał się następująco:

- dochody ogółem: 274 449 377,70 zł w tym:
- dochody bieżące: 234 661 313,91 zł (z czego 44 849 119,78 zł stanowiły dotacje na zadania zlecone),
- dochody majątkowe: 39 788 063,77 zł;
- wydatki ogółem: 284 351 145,40 zł
- w tym wydatki bieżące: 234 485 379,20 zł (z czego 44 849 119,78 zł – zadania zlecone),
- wydatki majątkowe: 49 865 766,28 zł.

W 2024 roku Lębork aktywnie sięgał po środki zewnętrzne, pozyskując ponad 20,2 mln złotych na projekty wspierające rozwój infrastruktury miejskiej i jakość życia mieszkańców. Dzięki tym funduszom zrealizowano m.in.: budowę i modernizację dróg i ulic (m.in. ul. Myśliwskiej – etap II, ul. Wojska Polskiego, ul. Mikołajczyka), oraz rozwój sieci ścieżek pieszo-rowerowych, rewitalizację przestrzeni wokół Lęborskiego Węzła Przesiadkowego, budowę nowego boiska wielofunkcyjnego przy SP nr 1, modernizację Stadionu Miejskiego, rozwój infrastruktury żłobkowej oraz remonty obiektów publicznych.

Łączne nakłady na inwestycje w 2024 roku wyniosły 47 997 092,21 złotych. Dzięki tym przedsięwzięciom Lębork umacnia swoją pozycję jako miasta nowoczesnego, przyjaznego mieszkańcom i otwartego na dalszy rozwój społeczno-gospodarczy. Poniżej prezentujemy strukturę dochodów i wydatków z budżetu gminy w latach 2023 – 2024.

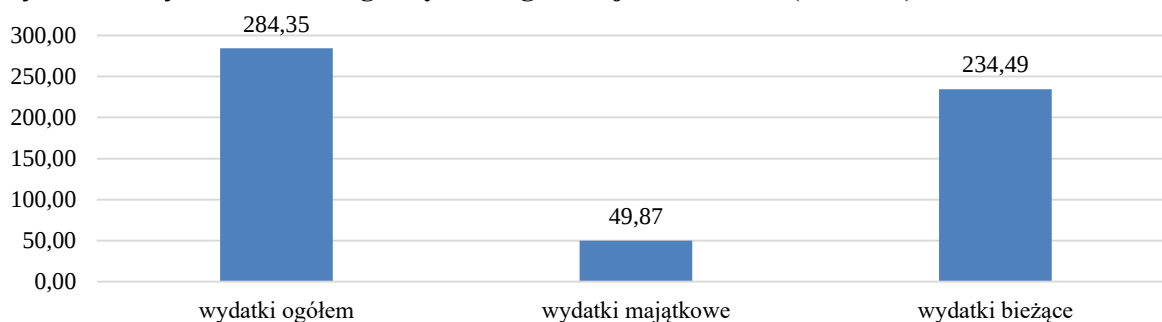
Tabela 5. Struktura dochodów i wydatków z budżetu gminy w latach 2023-2024 r. według działów

Dochody gminy ogółem wg działów	Jedn. miary	2023	2024
rolnictwo i łowiectwo	zł	11 525,23	7908,87
transport i łączność	zł	18 965 156,28	5475051,88
turystyka	zł	364 951,07	18968,24
gospodarka mieszkaniowa	zł	46 336 234,90	29992594,51
działalność usługowa	zł	12 000,00	12 000,00
administracja publiczna	zł	3 888 190,56	3525803,97
urzędy naczelnych organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa oraz sądownictwa	zł	209 365,57	460262,25
bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	zł	6 475,49	271019,76
dochody od osób prawnych, od osób fizycznych i od innych jednostek nieposiadających osobowości prawnej oraz wydatki związane z ich poborem	zł	67 108 063,06	87697586,85
różne rozliczenia	zł	55 122 083,12	60906858,15
oświata i wychowanie	zł	6 575 005,79	9947547,77
ochrona zdrowia	zł	1 038,00	2637,36
pomoc społeczna	zł	7 780 129,72	10749096,61
pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	zł	276 484,31	57573,28
edukacyjna opieka wychowawcza	zł	123 368,18	104452,2
gospodarka komunalna i ochrona środowiska	zł	11 898 053,09	13361561,86
kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	zł	2 095 812,74	6115944,12
kultura fizyczna	zł	1 040 041,19	5644228,64
rodzina	zł	32519694,83	40098281,38
Wydatki gminy ogółem wg działów			
rolnictwo i łowiectwo	zł	11735,12	8231,84
transport i łączność	zł	24826964,72	25264735,21
turystyka	zł	2394,17	1552,04
gospodarka mieszkaniowa	zł	23749517,58	1552,04
działalność usługowa	zł	172792,81	140197,99
administracja publiczna	zł	18768445,26	20201763,24
urzędy naczelnych organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa oraz sądownictwa	zł	209365,57	460262,25
bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	zł	843217,10	1113817,73
obsługa długu publicznego	zł	7967759,34	6793546,18
oświata i wychowanie	zł	72967982,60	89727303,52
ochrona zdrowia	zł	2113221,72	2039573,80
pomoc społeczna	zł	19975964,49	25144031,29
pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	zł	294557,70	83104,89
edukacyjna opieka wychowawcza	zł	709247,86	918080,60
gospodarka komunalna i ochrona środowiska	zł	19712283,10	28110038,75
kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	zł	8274824,66	11113302,08
kultura fizyczna	zł	6562150,27	12954945,47
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę	zł	803 488,57	374 580,00
Rodzina	zł	33 870 932,01	41706894,00

Źródło: dane GUS

Jak wynika z analizy danych za 2024 rok, najwyższe dochody gminy pochodzą z działów *dochody od osób prawnych, od osób fizycznych i od innych jednostek nieposiadających osobowości prawnej oraz wydatki związane z ich poborem* – 32%, *różne rozliczenia* – 22% oraz *rodzina* – 15%. Najniższe wpływy generują działy *działalność usługowa, ochrona zdrowia oraz rolnictwo i łowiectwo*. Po stronie wydatków w 2023 roku największe nakłady z budżetu gminy przeznaczono na działy *oświata i wychowanie* – 24,2%, *transport i łączność* – 10,3% oraz *gospodarka komunalna i ochrona środowiska* – 8,9%. Najmniejsze wydatki odnotowano w działach *działalność usługowa, turystyka oraz rolnictwo i łowiectwo*.

Wykres 4. Wydatki budżetu gminy według rodzajów w 2024 r. (w mln zł)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

W 2024 r. wydatki bieżące stanowiły 82,5% wszystkich wydatków, natomiast wydatki majątkowe inwestycyjne – 17,5% ogółu wydatków.

3.2. Rynek pracy

Rynek pracy stanowi jeden z kluczowych elementów rozwoju społeczno-gospodarczego Lęborka. Funkcjonujące w mieście instytucje rynku pracy odgrywają ważną rolę w realizacji polityki zatrudnienia, przeciwdziałaniu bezrobociu oraz wspieraniu aktywizacji zawodowej mieszkańców. Ich wspólnym celem jest tworzenie warunków sprzyjających pełnemu i efektywnemu zatrudnieniu, rozwojowi kapitału ludzkiego, poprawie jakości pracy, wzmacnianiu spójności społecznej oraz zwiększaniu mobilności zawodowej i przestrzennej osób pracujących.

W strukturze instytucjonalnej rynku pracy wyróżnia się kilka głównych grup podmiotów:

1. Publiczne służby zatrudnienia – w tym powiatowe i wojewódzkie urzędy pracy, a także instytucje centralne odpowiedzialne za realizację polityki zatrudnienia.
2. Ochotnicze Hufce Pracy – jednostki wspierające młodzież, w szczególności osoby zagrożone wykluczeniem społecznym lub bezrobotne do 25. roku życia.
3. Agencje zatrudnienia – prywatne podmioty pośredniczące w zatrudnianiu, doradztwie personalnym i organizacji pracy tymczasowej.
4. Instytucje szkoleniowe – publiczne i niepubliczne ośrodki prowadzące szkolenia oraz edukację pozaszkolną, odpowiadające na potrzeby lokalnego rynku pracy.
5. Instytucje dialogu społecznego – w skład których wchodzi związki zawodowe, organizacje pracodawców, organizacje pozarządowe oraz inicjatywy obywatelskie wspierające zatrudnienie i integrację zawodową.
6. Partnerstwa lokalne – współpracujące ze sobą instytucje i organizacje realizujące wspólne projekty na rzecz rozwoju lokalnego rynku pracy.

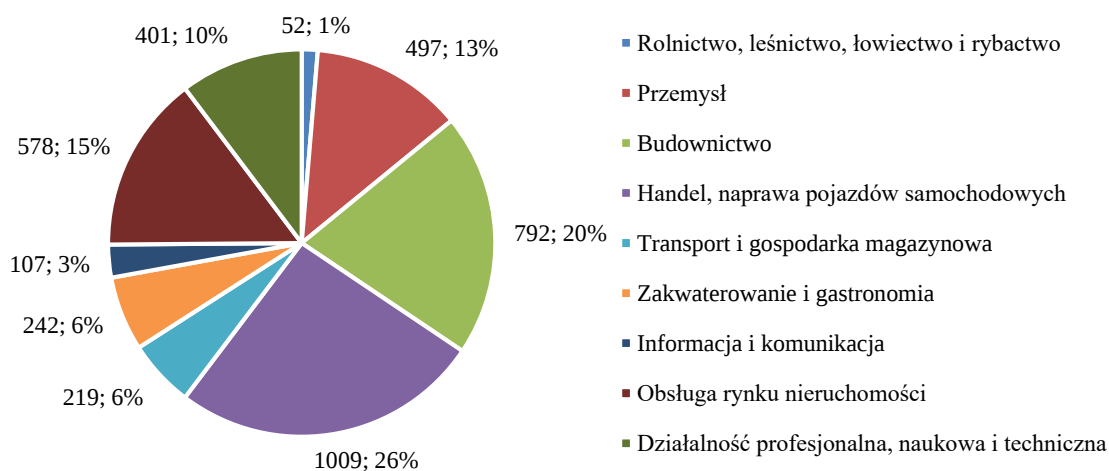
Działalność tych podmiotów uzupełniają inicjatywy o charakterze doradczym i informacyjnym – m.in. gminne centra informacji, akademickie biura karier, szkolne ośrodki kariery oraz organizacje pozarządowe specjalizujące się w tematyce rynku pracy.

Zgodnie z ustawą z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, opracowanie i wdrażanie programów wspierających aktywizację zawodową należy do zadań samorządu powiatowego. W powiecie łębarskim funkcję tę pełni Powiatowy Urząd Pracy w Łęborku, który realizuje założenia dokumentu „Powiatowy Program Promocji Zatrudnienia oraz Aktywizacji Lokalnego Rynku Pracy na lata 2023–2027”. Analiza struktury gospodarczej Łęborka pokazuje, że lokalny rynek pracy pozostaje zróżnicowany, ale opiera się głównie na działalności usługowej i handlowej. W 2024 roku wśród zarejestrowanych w rejestrze REGON podmiotów gospodarczych dominowały:

- handel i naprawa pojazdów samochodowych – 20,2%,
- budownictwo – 15,9%,
- obsługa rynku nieruchomości – 11,6%,
- przemysł – 9,9%,
- działalność profesjonalna, naukowa i techniczna – 8,1%.

Struktura ta potwierdza, że Łębork rozwija się w oparciu o dynamiczny sektor handlowy i budowlany, przy jednoczesnym wzroście znaczenia branż specjalistycznych i usług związanych z obsługą nieruchomości. Tendencje te sprzyjają tworzeniu stabilnych miejsc pracy i zwiększaniu atrakcyjności inwestycyjnej miasta.

Wykres 5. Podmioty gospodarki narodowej w 2024 r. w rejestrze REGON według wybranych sekcji

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

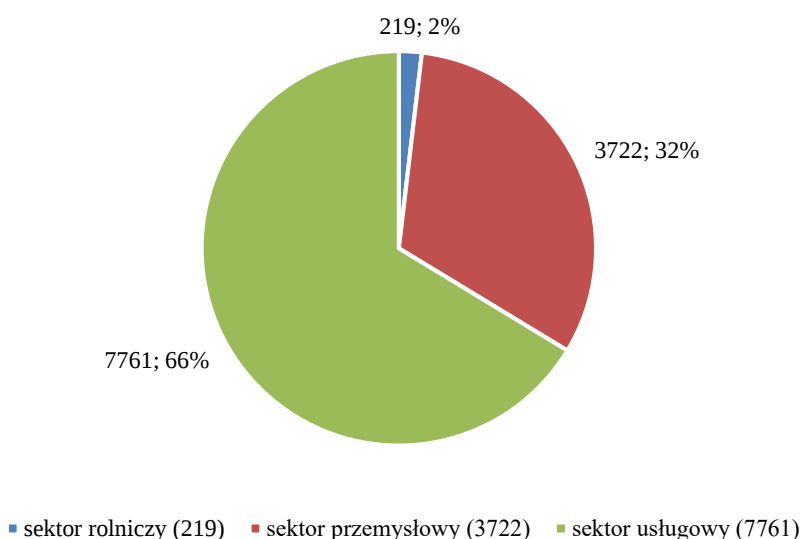
W 2024 roku największy udział w sektorze prywatnym w gminie miejskiej Łębork, podobnie jak w latach wcześniejszych, posiadały osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą³. W tej formie funkcjonowało 4 327 podmiotów, co stanowi zdecydowaną większość wszystkich jednostek gospodarczych. Kolejną pod względem liczebności grupę stanowiły spółki cywilne – 395 podmiotów, a następnie spółki handlowe, których zarejestrowano 241, w tym 203 w formie spółek z ograniczoną odpowiedzialnością oraz 11 w formie spółek akcyjnych, z czego 2 działały z udziałem kapitału zagranicznego. W strukturze

³ <https://bdl.stat.gov.pl/bdl>

gospodarczej Lęborka funkcjonowały także spółdzielnie – 7 jednostek oraz organizacje społeczne i stowarzyszenia – 104 podmioty.

Pod względem liczby zatrudnionych przedsiębiorstwa w Lęborku mają wyraźnie mikroprzedsiębiorczy charakter. Aż 4 848 podmiotów zaliczało się do kategorii najmniejszych jednostek zatrudniających do 9 osób, co stanowi ponad 97% ogółu. Firmy małe, zatrudniające od 10 do 49 pracowników, reprezentowało 102 podmioty, natomiast średnie – od 50 do 249 zatrudnionych – obejmowały 38 jednostek. W mieście działały jedynie 2 duże przedsiębiorstwa, zatrudniające od 250 do 999 pracowników. Taka struktura gospodarki wskazuje, że rozwój przedsiębiorczości w Lęborku opiera się przede wszystkim na mikro i małych podmiotach gospodarczych. Z jednej strony sprzyja to elastyczności i zdolności adaptacyjnej lokalnych firm wobec zmian otoczenia rynkowego, z drugiej jednak ogranicza potencjał inwestycyjny i innowacyjny regionu, co stanowi istotne wyzwanie dla długofalowego rozwoju społeczno-gospodarczego miasta.

Wykres 6. Pracujący w 2024 r. według sektorów ekonomicznych

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Struktura zatrudnienia w Lęborku w 2024 roku wskazuje na dominację sektora usługowego, który stanowi podstawę lokalnego rynku pracy. W tym obszarze znalazło zatrudnienie 7761 osób, co jednoznacznie potwierdza znaczenie usług w gospodarce miasta. Istotną rolę odgrywa również sektor przemysłowy i budownictwo, w którym zatrudnionych jest 3722 mieszkańców. Najmniej liczny pozostaje sektor rolniczy, obejmujący rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo, w którym pracuje 219 osób. Dane te odzwierciedlają charakter gospodarki lokalnej, w której usługi i przemysł stanowią kluczowe filary aktywności zawodowej, natomiast rolnictwo zachowuje marginalne znaczenie.

3.3. System edukacji i oświaty

System edukacji w Lęborku tworzą placówki oświatowe i opiekuńcze funkcjonujące w oparciu o obowiązujące przepisy – Prawo oświatowe, ustawę o opiece nad dziećmi do lat trzech oraz Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce. Ze względu na miejsko-powiatowy charakter Lęborka, struktura organizacyjna oświaty obejmuje jednostki prowadzone przez różne organy:

- Gmina Miejska Lębork jest organem prowadzącym dla przedszkoli i szkół podstawowych,
- Powiat Lęborski zarządza szkołami ponadpodstawowymi, placówkami specjalnymi oraz Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną,
- na terenie miasta działa również Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy,
- ofertę edukacyjną uzupełniają niepubliczne przedszkola, szkoły, szkoły językowe oraz zamiejscowe jednostki szkolnictwa wyższego.

Wszystkie placówki – zarówno publiczne, jak i niepubliczne – realizują wspólny cel: wspieranie rozwoju, edukacji i kompetencji młodych mieszkańców Lęborka i powiatu lęborskiego. Finansowanie zadań oświatowych w Lęborku odbywa się zgodnie z zasadami określonymi w ustawie z dnia 27 października 2017 r. o finansowaniu zadań oświatowych oraz w ustawie z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego. Wysokość części oświatowej subwencji ogólnej dla samorządów ustalana jest corocznie w ustawie budżetowej. W 2024 roku Gmina Miejska Lębork przeznaczyła na finansowanie oświaty łącznie 90 530 281,73 zł. Znaczną część tej kwoty stanowiła subwencja oświatowa, natomiast środki własne gminy wyniosły 33 159 175,82 zł, co odpowiada 36,6% całkowitych wydatków na edukację.

Tabela 6. Placówki oświatowe według typu i organu prowadzącego

Placówki	Liczba placówek			
	rok szkolny 2021/2022	rok szkolny 2022/2023	rok szkolny 2023/2024	rok szkolny 2024/2025
przedszkola – organ prowadzący Gmina Miasto Lębork	6	6	6	6
przedszkola – niepubliczne	10	10	10	10
szkoły podstawowe – organ prowadzący Gmina Miasto Lębork	6	6	6	6
szkoły podstawowe – niepubliczne	1	1	1	1

Źródło: Raport o stanie gminy za rok 2024

Ponadto na terenie gminy miejskiej Lębork na dzień 31.12.2019 r. funkcjonowały trzy niesamorządowe żłobki, dysponujące łącznie 108 miejscami dla dzieci w wieku do lat trzech.⁴ Na terenie miasta działa również Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna – placówka publiczna, świadcząca bezpłatne usługi na rzecz mieszkańców, szkół i przedszkoli w zakresie profilaktyki niepowodzeń szkolnych, diagnozy i terapii wszelkich zaburzeń i odchyleń rozwojowych dzieci i młodzieży, diagnozy i terapii specyficznych problemów w pisaniu i czytaniu, terapii dzieci z trudnościami w nauce matematyki, profilaktyki, diagnozy i terapii opóźnień rozwoju mowy, doradztwa edukacyjno-zawodowego, mediacji i interwencji w sytuacjach kryzysowych i edukacji prozdrowotnej.

Niepubliczne Centrum Rozwoju Osobistego MODUS świadczy odpłatnie usługi w zakresie diagnozy i terapii oraz prowadzi zajęcia edukacyjne i wspierające rozwój dziecka.

⁴ Raport o stanie gminy za rok 2024

Tabela 7. Liczba uczniów w poszczególnych placówkach edukacyjnych

Placówka	Liczba uczniów - rok szkolny:			
	2021/2022	2022/2023	2023/2024	2024/2025
Szkoła Podstawowa Nr 1	502	542	510	602
Szkoła Podstawowa Nr 3	533	540	419	444
Szkoła Podstawowa Nr 4	459	415	378	376
Szkoła Podstawowa Nr 5	507	503	458	466
Szkoła Podstawowa Nr 7	228	283	263	385
Szkoła Podstawowa Nr 8	777	738	648	677
RAZEM	3026	2985	2748	2982
Przedszkole Nr 1	213	208	207	210
Przedszkole Nr 2	269	271	261	263
Przedszkole Nr 5	160	158	152	151
Przedszkole Nr 6	120	113	123	126
Przedszkole Nr 9	297	274	246	244
Przedszkole Nr 10	101	90	89	97
RAZEM	1010	1014	1078	991
Spółeczna Językowa Szkoła Podstawowa LTO	183	165	149	141
RAZEM	183	165	149	141
Niepubliczne Przedszkole Baśniowo	35	34	35	32
Prywatne Przedszkole Językowe-Tęczowa Kraina	113	132	122	132
Przedszkole Integracyjne Jesteśmy Razem	71	71	67	65
Niepubliczne Przedszkole Akademia Juniora	18	17	16	17
Niepubliczne Przedszkole Zielona Łąka	15	15	15	15
Przedszkole U Majki	93	93	92	91
Niepubliczny Terapeutyczny Punkt Przedszkolny Rybka	7	7	7	7
Przedszkole Terapeutyczno-Integracyjne Szczęśliwa Przystań	41	43	43	35
Stefek Burczymucha	15	39	39	39
Przedszkole Katolickie	34	32	42	44
RAZEM	382	466	427	427
ŁĄCZNIE	4602	4625	4373	4543

Źródło: Raport o stanie gminy za 2024 rok

W roku szkolnym 2024/2025 w placówkach edukacyjnych Lęborka uczyło się łącznie 4 543 uczniów i wychowanków, co oznacza nieznaczny wzrost w porównaniu z poprzednim rokiem. Najliczniejszą grupę stanowią uczniowie szkół podstawowych – 2 982 osoby, podczas gdy do przedszkoli uczęszczało 991 dzieci. Wśród szkół publicznych największą liczbę uczniów odnotowano w Szkole Podstawowej nr 8 (677) oraz Szkole Podstawowej nr 1 (602). Z kolei SP nr 4 i SP nr 5 utrzymują stabilną, choć niższą liczbę uczniów. Wyróżnia się SP nr 7, gdzie liczba uczniów znacząco wzrosła w ostatnich latach (z 228 w 2021/2022 do 385 w 2024/2025). W przedszkolach publicznych liczba dzieci utrzymywała się na zbliżonym poziomie, jednak od roku szkolnego 2025/2026 widoczny jest spadek. Najwięcej wychowanków uczęszcza do Przedszkola nr 2 - (263) i Przedszkola nr 1 (210).

W sektorze niepublicznym funkcjonuje kilka przedszkoli o zróżnicowanej wielkości, w których łącznie uczy się 427 dzieci. Największe z nich to Prywatne Przedszkole Językowe „Tęczowa Kraina” (132 dzieci) oraz Przedszkole U Majki (91). Wzrost liczby uczniów w szkołach podstawowych w roku 2024/2025 może świadczyć o czasowym odbiciu demograficznym lub o napływie dzieci z terenów podmiejskich.

Z analizy demograficznej na lata przyszłe prognozują się spadek liczby dzieci, według danych ewidencji, który uzupełniać będą dzieci nieposiadające meldunku w Lęborku.

Tabela 8. Powiatowe szkoły ponadpodstawowe i profile kształcenia/zawody (według harmonogramu rekrutacji na rok szkolny 2025/2026)⁵

Nazwa Szkoły	Typ / specjalność	Planowana liczba uczniów	Planowana liczba oddziałów
Zespół Szkół Ogólnokształcących Nr 1 w Lęborku	Profil matematyczno-informatyczny z językiem angielskim	30	1
	Profil matematyczno-informatyczny (MAT-INF)	30	1
	Profil biologiczno-chemiczny z językiem angielskim	30	1
	Profil anglo-humanistyczny z językiem amerykańskim	30	1
	Profil językowo-biznesowy (EUROKLASA)	15	1
Razem		135	5
Zespół Szkół Ogólnokształcących Nr 2 w Lęborku	Profil językowo-społeczny	30	1
	Profil psychologiczno-pedagogiczny z rozszerzonym j. ang.	30	1
	Profil psychologiczno-pedagogiczny z rozszerzoną biologią	30	1
	Profil geograficzno-turystyczny	30	1
Razem		120	4
Zespół Szkół Gospodarki Żywnościowej i Agrobiznesu w Lęborku	TECHNIK FOTOGRAFII I MULTIMEDIÓW	30	1
	TECHNIK ŻYWIENIA I USŁUG GASTRONOMICZNYCH	32	1
	TECHNIK HOTELARSTWA	17	1
	TECHNIK ANALITYK	18	1
	TECHNIK TECHNOLOGII ŻYWNOŚCI	18	1
	TECHNIK REKLAMY	20	1
	TECHNIK EKONOMISTA	20	1
Razem		155	7
Zespół Szkół Mechaniczno-Informatycznych w Lęborku	TECHNIK INFORMATYK	32	1
	TECHNIK MECHATRONIK	32	1
	TECHNIK PROGRAMISTA	17	1
	TECHNIK POJAZDÓW SAMOCHODOWYCH	18	1
	TECHNIK MECHANIK	17	1
	TECHNIK ELEKTRYK	18	1
	TECHNIK ENERGETYK	17	1
	TECHNIK MONTER MASZYN I URZĄDZEŃ	18	1
	WIELOZAWODOWA	10	0,5
Razem		179	8,5
Powiatowe Centrum Edukacyjne w Lęborku	TECHNIK LOGISTYK – PROFIL WOJSKOWY OPW	32	1
	TECHNIK USŁUG FRYZJERSKICH	17	1
	TECHNIK URZĄDZEŃ I SYSTEMÓW ENERGII ODNAWIALNEJ	18	1
	ZBROJARZ I ROBOTNIK WYKOŃCZENIOWY	18	0,5
	DEKARZ	18	0,5
	STOLARZ	18	0,5
	KUCHARZ (W. PRAC.)	18	0,5
	KUCHARZ (Z. PRAC.)	18	0,5
	WIELOZAWODOWA	18	0,5
Razem		175	5,5
Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Lęborku	Pracownik pomocniczy w gastronomii	10	1
Razem (szkoły ponadpodstawowe i oddziały)		774	31

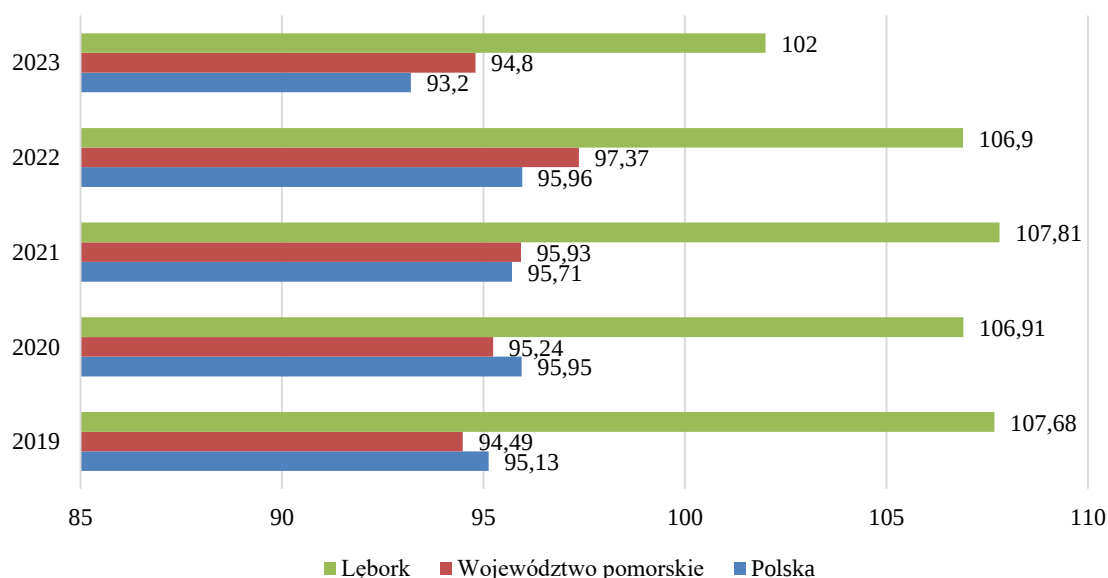
Źródło: www.powiat-lebork.com

⁵ www.powiat-lebork.com

Absolwenci szkół ponadpodstawowych w Lęborku mają możliwość kontynuowania edukacji w placówkach szkolnictwa wyższego, w tym w Wydziale Zamiejscowym Wyższej Szkoły Administracji i Biznesu im. Eugeniusza Kwiatkowskiego w Gdyni. Uczelnia oferuje studia niestacjonarne pierwszego i drugiego stopnia na kierunkach Zarządzanie oraz Bezpieczeństwo wewnętrzne, a także bogatą ofertę studiów podyplomowych, odpowiadających na potrzeby lokalnego rynku pracy. Oferta ta stanowi istotne uzupełnienie systemu edukacyjnego miasta, umożliwiając młodym mieszkańcom podnoszenie kwalifikacji bez konieczności wyjazdu poza region. Na terenie Lęborka funkcjonuje również rozbudowany system kształcenia na poziomie szkół ponadpodstawowych prowadzonych przez powiat. Obejmuje on zarówno licea ogólnokształcące, jak i szkoły techniczne oraz branżowe. W roku szkolnym 2023/2024 planowana liczba uczniów w szkołach ponadpodstawowych w Lęborku wyniosła 774 osoby, które kształcą się w ramach 31 oddziałów. Uczniowie mają możliwość wyboru różnorodnych profili i specjalizacji, w tym w zakresie nauk ścisłych, społecznych, technicznych, gastronomicznych czy logistycznych, co zapewnia szerokie spektrum możliwości edukacyjnych i zawodowych.

Analizując wskaźniki skolaryzacji, można zauważyć, że w latach 2019–2023 Lębork utrzymywał wartości wyższe niż średnie dla województwa pomorskiego oraz kraju. W 2023 roku współczynnik skolaryzacji brutto w Lęborku wyniósł 102, podczas gdy w województwie pomorskim osiągnął poziom 94,8, a w skali kraju 93,2. Współczynnik skolaryzacji w 2024 r. w zakresie edukacji podstawowej (stosunek wszystkich uczących się w szkołach podstawowych do ludności w wieku 7-12 lat) wynosił również 102,00%⁶. Dane te potwierdzają relatywnie wysoką aktywność edukacyjną mieszkańców Lęborka, a także wskazują na stabilną pozycję miasta w obszarze kształcenia na tle regionu i Polski. Warto podkreślić, że współczynnik skolaryzacji dla województwa pomorskiego wynosił 94,80%⁷, a dla powiatu lęborskiego analogiczny wskaźnik wynosił 92,00%⁸. Wysokie wskaźniki skolaryzacji są istotnym czynnikiem rozwoju kapitału ludzkiego i stanowią podstawę do dalszego wzmacniania potencjału społeczno-gospodarczego miasta.

Wykres 7. Współczynnik skolaryzacji w latach 2019-2023 (rok 2024 w opisie)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

⁶ <https://www.polskawliczbach.pl/Lebork>

⁷ j.w.

⁸ j.w.

4. INFRASTRUKTURA GMINY

4.1. Zasoby mieszkaniowe

Zasób lokali socjalnych i komunalnych to fundament miejskiej polityki mieszkaniowej – swoisty bezpieczny dach dla tych, którzy z różnych przyczyn nie mogą sobie pozwolić na mieszkanie na wolnym rynku. W Łęborku to właśnie dzięki niemu wiele rodzin i osób o niskich dochodach może zachować poczucie stabilności i godności. W 2024 roku miasto dysponowało 1083 mieszkaniami o łącznej powierzchni ponad 36 tysięcy metrów kwadratowych, w tym 448 lokalami socjalnymi i pomieszczeniami tymczasowymi. Choć większość mieszkańców radzi sobie samodzielnie, zasób komunalny pozostaje niezastąpionym wsparciem – chroni przed bezdomnością, pomaga po trudnych życiowych doświadczeniach i stanowi narzędzie walki z wykluczeniem społecznym. Dane te pokazują, że mimo rozwoju rynku nieruchomości, zasób komunalny wciąż odgrywa niezastąpioną rolę społeczną. Jest on nie tylko formą pomocy dla najbardziej potrzebujących, lecz także instrumentem polityki lokalnej, który pozwala przeciwdziałać wykluczeniu społecznemu i wspierać integrację mieszkańców w różnych obszarach życia miejskiego.

Tabela 9. Mieszkania w Łęborku w 2024 roku

Mieszkania	Powierzchnia użytkowa
mieszkania	14 743
izby w mieszkaniach	53082
powierzchnia użytkowa mieszkań w m ²	973651
przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania	66
przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę	28,8
mieszkania na 1000 mieszkańców	436,3
przeciętna liczba izb w 1 mieszkaniu	3,6
przeciętna liczba osób na 1 mieszkanie	2,29
przeciętna liczba osób na 1 izbę	0,64

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

W 2024 roku w Łęborku było 14 7439 mieszkań o łącznej powierzchni użytkowej blisko 974 tys. m². Na jedno mieszkanie przypadało średnio 66 m² i 3,6 izby, a zamieszkiwało je przeciętnie 2,3 osoby. W ciągu roku oddano do użytku 258 nowych lokali, głównie z inwestycji deweloperskich, co potwierdza aktywność budowlaną i rosnącą rolę sektora prywatnego. Choć przeciętna powierzchnia mieszkań w Łęborku jest nieco mniejsza niż średnia krajowa, miasto utrzymuje ponadprzeciętny wskaźnik liczby mieszkań na 1000 mieszkańców (436,3), co świadczy o stabilnym rozwoju rynku mieszkaniowego.

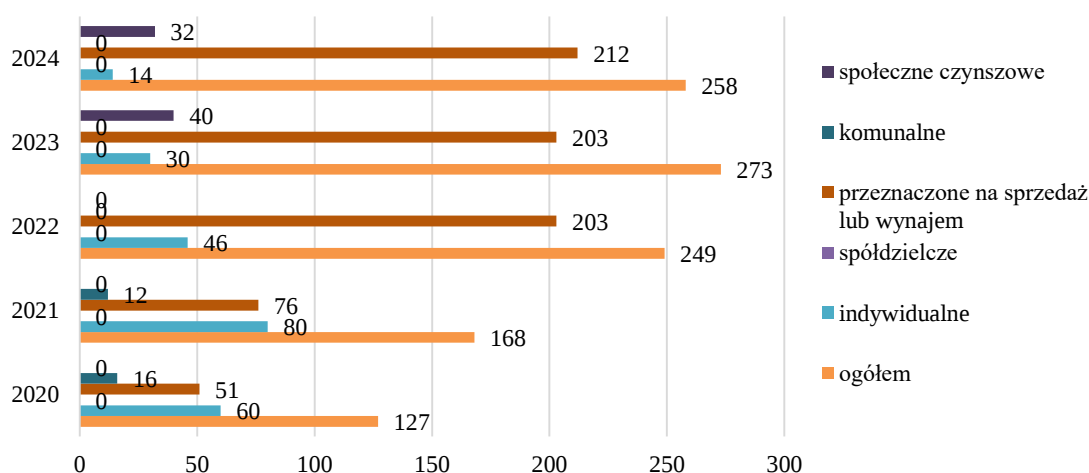
W 2024 roku w Łęborku oddano do użytkowania 25810 mieszkań, co świadczy o utrzymującej się aktywności inwestycyjnej w obszarze budownictwa mieszkaniowego. Wskaźnik liczby mieszkań przypadających na 1000 mieszkańców wyniósł 436,3, co lokuje miasto powyżej średniej krajowej oraz na poziomie zbliżonym do wartości odnotowanych w województwie pomorskim. Struktura nowo wybudowanych lokali wskazuje na dominującą rolę inwestycji przeznaczonych na sprzedaż lub wynajem – stanowiły one 212 mieszkań, co potwierdza rosnące znaczenie sektora deweloperskiego w kształtowaniu lokalnego rynku

⁹ Dane Głównego Urzędu Statystycznego

¹⁰ Dane Głównego Urzędu Statystycznego, https://www.lebork24.info/2025/06/14/coraz-mniej-mieszkani-w-leborku-czy-budujemy-madrzej-mniej-metrow-wiecej-pokojow/?utm_source=chatgpt.com

mieszkaniowego. Znacznie mniejszy udział dotyczył mieszkań indywidualnych (14 lokali) oraz społecznych czynszowych (32 lokale). W 2024 roku nie odnotowano natomiast nowych inwestycji w zasobie spółdzielczym ani zakładowym, co potwierdza utrzymujący się trend marginalizacji tych form budownictwa. Średnia powierzchnia użytkowa mieszkania w Lęborku wyniosła 66,0 m² i była niższa zarówno od wartości dla województwa pomorskiego (73,3 m²), jak i od średniej krajowej (75,6 m²). W przeliczeniu na jednego mieszkańca powierzchnia użytkowa lokalu osiągnęła 28,8 m², co również pozostaje poniżej wartości regionalnych i krajowych. Przeciętna liczba izb w mieszkaniu wyniosła 3,6, a średnia liczba osób zamieszkujących jedno mieszkanie – 2,29, co oznacza, że na jedną izbę przypada 0,64 osoby. Parametry te wskazują na relatywnie umiarkowane zagęszczenie gospodarstw domowych, jednak jednocześnie ujawniają ograniczoną dostępność powierzchni użytkowej w porównaniu z otoczeniem regionalnym i krajowym.

Wykres 8. Liczba mieszkań oddanych do użytku w latach 2020-2024

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

W latach 2020–2024 w Lęborku konsekwentnie rozwijało się budownictwo mieszkaniowe, a liczba nowych lokali systematycznie rosła. Ten trend znajduje odzwierciedlenie w polityce miejskiej – 31 marca 2025 r. Rada Miejska przyjęła Wieloletni program gospodarowania mieszkaniowym zasobem Gminy Miasto Lębork na lata 2025–2029. Program wyznacza kierunki działań w sferze mieszkaniowej – od zaspokajania potrzeb osób o najniższych dochodach, przez poprawę stanu technicznego i jakości lokali, po racjonalne gospodarowanie i rozbudowę zasobu gminnego. W jego ramach Lębork planuje także zapewnianie lokali socjalnych i pomieszczeń tymczasowych dla osób objętych wyrokami eksmisyjnymi. To kompleksowy dokument, który łączy troskę o najbardziej potrzebujących mieszkańców z dążeniem do zrównoważonego rozwoju miasta i lepszej jakości życia w lokalnej wspólnocie. Do głównych celów programu gospodarowania mieszkaniowym zasobem Gminy Miasto Lębork na lata 2025–2029 należą:

- zaspokajanie potrzeb mieszkaniowych najbardziej potrzebujących mieszkańców, zgodnie z odrębną uchwałą w sprawie zasad wynajmowania lokali wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu gminy,
- poprawę warunków i jakości zamieszkania w mieszkaniowym zasobie gminy,
- sukcesywną poprawę stanu technicznego budynków i lokali wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu gminy,
- racjonalizację gospodarowania mieszkaniowym zasobem gminy,
- zwiększanie liczby mieszkań wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu gminy.

Tabela 10. Realizacja wyroków o eksmisję z prawem do lokalu socjalnego

Rok	Zarejestrowanych wyroków	Realizacja wyroków
2020	110	52
2021	80	18
2022	80	35
2023	81	37
2024	55	16

Źródło: Raport o stanie gminy za 2024 rok

Tabela 11. Realizacja wyroków o eksmisję bez prawa do lokalu socjalnego

Rok	Zarejestrowanych wyroków	Realizacja wyroków
2020	43	18
2021	39	11
2022	31	19
2023	21	11
2024	18	11

Źródło: Raport o stanie gminy za 2024 rok

Tabela 12. Wnioski złożone w sprawach mieszkaniowych (stan w dniu 31.12.2024 r.)

Lista oczekujących na przydziały:			
Rejestr C – przydział lokalu na czas nieoznaczony	Rejestr A – zamiana i wykwaterowanie	Wykaz - realizacja wyroków o eksmisję	Rejestr B – przydział lokalu o najmie socjalnym
18	42	55+18 (bez prawa)	184

Źródło: Raport o stanie gminy za 2024 rok

Na koniec 2024 roku mieszkaniowy zasób Gminy Miasto Lębork obejmował 1 083 lokale mieszkalne o łącznej powierzchni użytkowej 36 325,31 m². W skład zasobu wchodziły mieszkania położone zarówno w budynkach stanowiących własność gminy, jak i we wspólnotach mieszkaniowych, gdzie gmina posiada udziały. W budynkach wspólnot administrowanych przez zewnętrzne podmioty znajdowało się 229 lokali o łącznej powierzchni 11 517,68 m², z czego największą część stanowiły mieszkania zarządzane przez NOVA sp. z o.o. (99 lokali) i LTBS sp. z o.o. (86 lokali). Pozostałe lokale administrowały m.in. GRAF DOM Sp. z o.o., PARTNER DUO, PANAS, RAZEM oraz właściciele prywatni. W strukturze zasobu dominowały lokale z umowami najmu na czas nieoznaczony (635) oraz lokale socjalne i pomieszczenia tymczasowe (448). Większość, bo 842 mieszkania, znajdowała się w budynkach będących wyłączną własnością gminy. Gmina wspiera również mieszkańców w trudnej sytuacji mieszkaniowej, wynajmując 12 lokali (574,33 m²) od Agencji Mienia Wojskowego w Gdyni, zlokalizowanych w Siemirowicach. Lokale te przeznaczone są dla rodzin spełniających kryteria uchwały dotyczącej zasad wynajmowania mieszkań komunalnych.

W ramach działań społecznych funkcjonują także placówki pomocy – noclegownia przy ul. Łokietka 13 (20 miejsc oraz 2 interwencyjne) oraz schronisko dla osób bezdomnych z 56 miejscami. Ich działalność finansowana jest ze środków gminy.

W odpowiedzi na sytuację kryzysową związaną z wojną w Ukrainie, miasto zabezpiecza również zakwaterowanie zbiorowe dla uchodźców – w budynku „Perła” przy ul. Kossaka 90 (34 miejsca) oraz w hotelu pracowniczym przy ul. Pionierów 12A (27 miejsc). Utrzymanie tych obiektów finansowane jest przez Wojewodę Pomorskiego, natomiast gmina odpowiada za organizację i dystrybucję środków.

Tabela 13. Zasób komunalny – lokale i budynki

Rok	Ogółem		Lokale z umową na czas nieokreślony		Lokale socjalne i tymczasowe		Lokale gminy we wspólnotach mieszkaniowych	Lokale socjalne we wspólnotach mieszkaniowych	Liczba budynków	
	ilość lokali	pow. użytkowa w m2	ilość lokali	pow. użytkowa w m2	ilość lokali	pow. użytkowa w m2	ilość	ilość	100 % gminy	z lokalami gminy we WM
2024	1083	36325,31	635	25774,44	448	10550,87	229	0	67	114
2023	1121	38488,31	674	27916,85	447	10571,46	267	0	71	134
2022	1153	40244,89	705	29496,26	448	10748,63	301	0	71	152
2021	1192	42318,04	717	30690,92	475	11627,12	335	2	72	170
2020	1271	46576,48	758	33443,89	513	13132,59	416	6	73	197

Źródło: Raport o stanie gminy za 2024 rok

W latach 2025–2029 Lębork planuje dynamiczny rozwój budownictwa mieszkaniowego, wspierany środkami z budżetu państwa pozyskiwanymi za pośrednictwem Banku Gospodarstwa Krajowego. W drugiej połowie 2025 roku zakończyła się budowa trzech nowych budynków komunalnych przy ul. Malczewskiego, w których powstało 48 nowoczesnych mieszkań – 24 dwupokojowe i 24 trzypokojowe.

Kolejne inwestycje przewidziano przy ul. Stryjewskiego 56/57 (18 lokali) oraz przy Al. Wolności (15 lokali). Równolegle Lęborskie Towarzystwo Budownictwa Społecznego planuje realizację projektów w ramach Społecznych Inicjatyw Mieszkaniowych – m.in. przy ul. Stryjewskiego 12 (16 lokali), ul. Konopackiej (90 lokali) i ul. Władysława IV (24 lokale).

Największym przedsięwzięciem będzie jednak budowa osiedla przy ul. Powstańców Warszawskich, które powstanie w związku z planowaną budową elektrowni jądrowej w Choczewie. Inwestycja ma ruszyć pod koniec 2029 roku i zapewni około 270 nowych mieszkań, znacząco zwiększając potencjał mieszkaniowy Lęborka.

5. ŻYCIE KULTURALNE, SPORTOWE I REKREACYJNE

Życie kulturalne, sportowe i rekreacyjne odgrywa ważną rolę w rozwoju gminy. Integruje mieszkańców, sprzyja budowaniu więzi społecznych oraz wzmacnia lokalną tożsamość. Działalność kulturalna, taka jak festyny, koncerty czy warsztaty, promuje tradycje i rozwija zainteresowania. Aktywność sportowa i rekreacyjna natomiast wpływa na zdrowie, kondycję i jakość życia mieszkańców. Inwestowanie w kulturę, sport i rekreację przyczynia się do atrakcyjności gminy, zachęca do współpracy i tworzy przestrzeń do wspólnego, aktywnego spędzania czasu.

5.1. Kultura Lęborka 2024 – działania i osiągnięcia

Miejska Biblioteka Publiczna w Lęborku (MBP) to nie tylko wypożyczalnia książek, ale prawdziwe centrum życia kulturalnego miasta. Działa w dwóch siedzibach – głównej przy ul. Armii Krajowej 16 oraz w filii przy ul. Kościuszki 14 – a jej sieć dwunastu punktów bibliotecznych dociera do przedszkoli, domów pomocy społecznej, Środowiskowego Domu Samopomocy oraz szkół w Lęborku i Szczenurzy. Biblioteka oferuje dostęp do literatury drukowanej i elektronicznej, materiałów audiowizualnych, gier planszowych i wielu innych zasobów kultury. W 2024 roku jej zbiory liczyły 96 310 woluminów oraz 9 333 jednostki zbiorów specjalnych. Zakupiono 4 098 nowych książek i 279 zbiorów specjalnych. Z oferty MBP skorzystało 6 170 czytelników, wypożyczając aż 129 572 publikacje. Budżet jednostki umożliwił realizację bogatego programu wydarzeń – od spotkań autorskich i wykładów historycznych z cyklu #lęborskieczwartki, po warsztaty edukacyjne, zajęcia rękodzielnicze i animacje dla dzieci. Biblioteka prężnie działa również w Internecie – jej profile na Facebooku i Instagramie promują literaturę, nowości wydawnicze i lokalne wydarzenia. Kontynuowano też działalność wydawniczą, obejmującą publikacje konkursowe, kalendarze oraz wydania prac lokalnych twórców.

Muzeum w Lęborku to przestrzeń spotkania z historią, sztuką i archeologią – miejsce, w którym przeszłość łączy się z nowoczesnością. Placówka prowadzi zarówno wystawy stałe, jak i czasowe, prezentujące lokalne dziedzictwo i współczesne nurty artystyczne. W jej pracowni konserwacji zabytków opracowywane są i zabezpieczane znaleziska archeologiczne, a działalność edukacyjna przybliża historię miasta najmłodszym mieszkańcom. Oddziałem Muzeum w Lęborku jest Wieża Ciśnień. Znajduje się w Parku im. Bolesława Chrobrego przy ul. Pięknej 1.

Lęborskie Centrum Kultury „Fregata” to instytucja, która nadaje rytm artystycznemu życiu miasta. W 2024 roku odbyło się tu 78 wydarzeń kulturalnych – od koncertów i spektakli teatralnych, przez kabarety i przedstawienia dla dzieci, po warsztaty twórcze. Kino „Fregata” zaprezentowało 36 premier ogólnopolskich, które obejrzało 61 682 widzów (średnio 5 140 miesięcznie). Wśród propozycji znalazły się również projekty specjalne, takie jak „Kino dla Kobiet”, „Kino dla seniorów” czy „Ekran Młodych”. Do największych wydarzeń należały m.in. Jarmark Bożonarodzeniowy, Miejski Przegląd Jasełek, przegląd pieśni kaszubskich oraz koncerty znanych artystów – Eleni, Magdaleny Kumorek i Pawła Domagały. Działalność instytucji realizowana była nie tylko w sali kinowej, ale też w przestrzeni „Stacji Kultura” na dworcu PKP i na scenach plenerowych. LCK współpracowało z lokalnymi stowarzyszeniami i grupami artystycznymi, wspierając Lęborski Klub Fotograficzny, szkoły muzyczne i taneczne. Prowadziło również zajęcia artystyczne – naukę gry na gitarze i perkusji, warsztaty wokalne i teatralne. Pod swoimi skrzydłami skupia zespoły, które na stałe wpisały się w kulturalny pejzaż miasta: Chór Gospel, Teatr Tańca „Jeszcze Pięć Minut”, Zespół Pieśni i Tańca „Ziemia Lęborska” oraz Orkiestrę Dętą.

5.2. Kultura fizyczna i sport

Centralną rolę w organizacji i promocji aktywności fizycznej pełni Centrum Sportu i Rekreacji w Lęborku, które zarządza m.in. Pływalnią Miejską „Rafa”, Miejską Halą Sportową, Stadionem Miejskim z bieżnią, kompleksem rekreacyjnym przy ul. 8 maja, kompleksem boisk przy ul. Kusocińskiego, kortami tenisowymi, przystanią kajakową i lodowiskiem.

Pływalnia Miejska „Rafa” oferuje doskonałe warunki zarówno do treningów, jak i rekreacji. Główny basen wyposażony jest w sześć torów pływackich. Uzupełnienie stanowi mniejszy basen przeznaczony do nauki pływania, zabaw dla dzieci oraz zajęć rehabilitacyjnych dla osób z niepełnosprawnościami. W 2024 roku z usług „Rafy” skorzystało imponujące 84 138 osób, co potwierdza jej popularność wśród mieszkańców.

Miejska Hala Sportowa, nowoczesny obiekt przystosowany do organizacji treningów, meczów i turniejów w wielu dyscyplinach. Hala dysponuje widownią na 376 miejsc oraz infrastrukturą umożliwiającą jednocześnie korzystanie przez do 500 osób.

W skład Stadionu Miejskiego wchodzi: pełnowymiarowe, główne boisko piłkarskie z zapleczem socjalnym i trybunami dla widzów, pełnowymiarowe boczne boisko piłkarskie ze sztuczną nawierzchnią i oświetleniem, posiadające certyfikat FIFA Star, bieżnia tartanowa, kort tenisowy.

W 2024 roku Centrum Sportu i Rekreacji zrealizowało bogaty program wydarzeń sportowych i rekreacyjnych, w tym największe to m. in. Jarmark św. Jakuba, Finał Wielkiej Orkiestry Świątecznej Pomocy, Bieg Uliczny św. Jakuba, Biegi Przełajowe o Puchar Grand Prix Lęborka. Według danych z 2024 roku w Lęborku działały 22 kluby sportowe, reprezentujące różne dyscypliny i aktywnie angażujące mieszkańców w sportowe życie miasta. Dla wsparcia działalności sportowej Burmistrz Miasta Lęborka przyznał w 2024 roku dotacje w łącznej kwocie ponad 1 mln zł. Na sport powszechny, obejmujący m.in. taniec nowoczesny dzieci i młodzieży, przeznaczono 2000 zł, natomiast na sport kwalifikowany – 1 022 000 zł, w tym 462 500 zł na rozwój sportu dzieci i młodzieży.

Tabela 14. Podział dotacji na działalność sportową w Lęborku w 2024 roku

Sporty drużynowe:		
Nazwa klubu	Dyscyplina i rodzaj	Dotacja
Lęborski Klub Sportowy „Pogoń”	piłka nożna – dzieci i młodzież	75 000,00
	piłka nożna – dorośli	265 000,00
	tenis stołowy – dzieci i młodzież	239 000,00
	koszykówka – dzieci i młodzież	11 000,00
Lęborskie Stowarzyszenie Sympatyków Sportu	piłka nożna – dzieci i młodzież	8 000,00
	piłka nożna – dorośli	100 000,00
Miejski Klub Sportowy „Lew Lębork”	piłka nożna – dzieci i młodzież	35 000,00
Stowarzyszenie Przyjaciół Siatkówki	piłka siatkowa – dzieci i młodzież	90 000,00
Uczniowski Klub Sportowy „Jedynka”	koszykówka – dzieci i młodzież	11 000,00
Uczniowski Klub Sportowy „Trójka”	piłka nożna – dzieci i młodzież	7 000,00
Sporty indywidualne:		
Klub Karate „Shotokan”	sztuki walki – dzieci i młodzież	20 000,00
Klub Kolarski „Lew Lębork”	kolarstwo – dorośli	18 000,00
Lęborski Klub Biegacza im. Braci Petk	lekkoatletyka – dzieci i młodzież	22 000,00
	lekkoatletyka – dorośli	8 000,00
Klub strzelecki LOK Lider-Amicus	strzelectwo sportowe – dzieci i młodzież	47 000,00
Uczniowski Klub Sportowy „Ekonomik-Maratończyk”	lekkoatletyka – dzieci i młodzież	2 000,00
	lekkoatletyka – dorośli	8 000,00
Uczniowski Klub Sportowy Jedynka „Solex”	pływanie – dzieci i młodzież	130 000,00
Klub Korsarki „PS Trenuj”	kolarstwo – dzieci i młodzież	4 000,00

Źródło: Raport o stanie gminy za 2024 rok

6. OPIEKA MEDYCZNA

Lębork może pochwalić się rozbudowanym zapleczem medycznym, które czuwa nad zdrowiem mieszkańców przez całą dobę. Sercem lokalnej ochrony zdrowia jest Samodzielny Publiczny Specjalistyczny Zakład Opieki Zdrowotnej, czyli miejsce, gdzie nowoczesność spotyka się z troską o człowieka. W jego strukturze znajdują się liczne oddziały szpitalne, obejmujące zarówno podstawowe dziedziny medycyny, jak i wyspecjalizowane jednostki. Na pomoc można tu liczyć w nagłych przypadkach na Szpitalnym Oddziale Ratunkowym, a dłuższe leczenie i rehabilitacja prowadzone są m.in. w oddziałach kardiologicznym, chirurgicznym, ortopedycznym czy geriatrycznym. Swoje miejsce mają także najmłodsi pacjenci – dzięki oddziałom pediatrycznemu i neonatologicznemu – oraz osoby potrzebujące wsparcia psychicznego w ramach oddziału psychiatrycznego i psychogeriatrycznego.

Dla mieszkańców dostępne są również liczne poradnie specjalistyczne, m.in. alergologiczna, diabetologiczna, onkologiczna, ginekologiczno-położnicza czy poradnia medycyny sportowej i pracy. Dzięki nim możliwa jest kompleksowa diagnostyka, profilaktyka i leczenie bez konieczności wyjazdu poza miasto. Całość uzupełniają nowoczesne laboratoria i pracownie diagnostyczne, blok operacyjny, stacja dializ, a także dział fizjoterapii, gdzie pacjenci odzyskują sprawność po chorobach i urazach.

Dzięki temu szerokiemu wachlarzowi usług mieszkańcy Lęborka mogą czuć się bezpiecznie – niezależnie od wieku, stanu zdrowia czy rodzaju potrzeb medycznych.

W 2024 roku mieszkańcom Lęborka udzielono ogółem 368 797 porad ambulatoryjnych, z czego 216 734 porady zrealizowano w ramach podstawowej opieki zdrowotnej, w tym 35 640 porad w przychodniach podległych samorządowi terytorialnemu. Coraz większą rolę w systemie opieki zdrowotnej odgrywają świadczenia zdalne – w 2024 roku udzielono 2 945 teleporad, z czego 1 743 w podstawowej opiece zdrowotnej i 1 202 w specjalistycznej opiece zdrowotnej.

W mieście działa także Ochotnicza Służba Ratownicza¹¹, która świadczy usługi w zakresie ratownictwa, ochrony przeciwpożarowej, bezpieczeństwa na drogach oraz ochrony środowiska. Świadczenia z zakresu nocnej i całodobowej opieki medycznej udzielane są w SPS Zakładzie Opieki Zdrowotnej (szpitalu) przy ul. Węgrzynowicza 13. Od 1 października 2018 roku SPS ZOZ w Lęborku realizuje projekt skoordynowanej opieki nad pacjentem w zakresie zdrowia psychicznego.

¹¹ <http://www.lebork.pl/dla-mieszkanca/zdrowie/>

Oprócz tego na terenie Miasta działają następujące placówki opieki zdrowotnej:

Tabela 15. Placówki opieki zdrowotnej

Gabinety lekarzy rodzinnych		
1.	Gabinety specjalistyczne (w ramach NFZ), ul. Armii Krajowej 32	dermatolog okulista laryngolog ginekolog stomatolog gabinet medycyny pracy pracownia diagnostyki obrazowej i USG
Gabinety rodzinne i specjalistyczne		
2.	Zespół gabinetów lekarzy rodzinnych oraz gabinetów specjalistycznych, Al. Wolności 40A (Stary Browar)	gabinety specjalistyczne: neurolog laryngolog ortopeda chirurg pulmonolog urolog diagnostyka RTG USG zdjęcia panoramiczne laboratorium medycyna pracy badania kierowców rehabilitacja
4.	Centrum Medyczne "Legionów" ¹² , ul. Legionów Polskich 18	poradnia chirurgiczna poradnia chorób płuc, poradnia endokrynologiczna poradnia ginekologiczna poradnia kardiologiczna dla dzieci poradnia neurologiczna poradnia urologiczna
5.	Poradnia ortodontyczna, ul. Słowackiego 25	ortodoncja
6.	AWIMED Przychodnia Specjalistyczna ¹³ , ul. Olimpijczyków 3	poradnia ginekologiczno-położnicza poradnia neurochirurgiczna poradnia endokrynologiczna poradnia zdrowia psychicznego poradnia psychologiczna
7.	Hospicjum Domowe św. Franciszka z Asyżu w Łęborku, Aleja Wolności 40A	Hospicjum obejmuje opieką hospicyjną chorych u kresu życia, pomagając jednocześnie rodzinie chorego w trudnym okresie choroby. Opiekę sprawuje interdyscyplinarny zespół pracowników medycznych. Zespół Hospicjum Domowego zapewnia choremu możliwość przebywania w domu ze swoimi najbliższymi w ostatnim okresie życia.
8.	Apteki i gabinety stomatologiczne	Na terenie miasta działa 8 ogólnodostępnych aptek oraz wiele gabinetów stomatologicznych, zarówno w ramach umów z NFZ, jak i prywatnie. Wykaz gabinetów można znaleźć m. in. na stronie internetowej. ¹⁴

Źródło: <https://www.lebork.pl/dla-mieszkanca/zdrowie/>

¹² <https://cmlegionow.pl>

¹³ <https://www.opiekamedyczna.info/serwis.php?s=1463&pok=30550&id=4580505>

¹⁴ <http://www.stomatolodzy24.pl/pomorskie/L%C4%99bork/1.html>

7. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE

Bezpieczeństwo publiczne to nie tylko brak zagrożeń, ale przede wszystkim system działań, instytucji i ludzi, którzy każdego dnia dbają o to, by mieszkańcy mogli czuć się spokojnie i bezpiecznie. Obejmuje ono ochronę obywateli, majątku narodowego, ustroju i suwerenności państwa – zarówno w codziennym życiu, jak i w sytuacjach nadzwyczajnych.

W Lęborku za bezpieczeństwo mieszkańców odpowiada przede wszystkim Komenda Powiatowej Policji, której funkcjonariusze czuwają nad porządkiem publicznym w pięciu rejonach miasta. Każdy z nich ma swojego dzielnicowego – policjanta najbliższego mieszkańcom, który rozpoznaje lokalne problemy i wyznacza priorytety działań. W 2024 roku szczególny nacisk położono na profilaktykę społeczną – zapobieganie zachowaniom aspołecznym, poprawę bezpieczeństwa w ruchu drogowym oraz przeciwdziałanie patologiom wśród młodzieży.

7.1. Struktura i działania lęborskiej policji

W skład Komendy Powiatowej Policji w Lęborku wchodzi szereg wyspecjalizowanych jednostek, m.in.:

- Wydział Prewencji, Rewir Dzielnicowych oraz Zespół ds. Profilaktyki Społecznej i Nieletnich, odpowiedzialne za bezpieczeństwo w przestrzeni publicznej,
- Wydział Ruchu Drogowego, dbający o porządek na drogach,
- Wydział Kryminalny z zespołami do walki z przestępczością narkotykową, gospodarczą i przeciwko życiu, zdrowiu czy mieniu,
- a także jednostki wspierające – m.in. Zespół Techniki Kryminalistycznej, Zespół Kadr i Szkolenia oraz Stanowisko ds. Prasowo-Informacyjnych.

Współpraca i monitoring

Istotnym elementem lokalnego systemu bezpieczeństwa jest Straż Miejska, która w 2024 roku zrealizowała 1177 interwencji – głównie w zakresie porządku publicznego, ruchu drogowego, ochrony zdrowia i zwierząt oraz czystości miasta.

Działania służb wspiera system całodobowego monitoringu wizyjnego, obejmujący 42 punkty kamerowe. Zapisy z monitoringu aż 95 razy przekazano Policji jako dowody w sprawach o wykroczenia i przestępstwa.

Ochrona przeciwpożarowa i działania ratownicze

Na straży bezpieczeństwa mieszkańców stoi również Państwowa Straż Pożarna w Lęborku, obejmująca swoim działaniem cały powiat. W 2024 roku strażacy interweniowali 364 razy – to o 10,8% mniej niż w roku poprzednim. Wśród tych zdarzeń znalazło się 77 pożarów i 225 miejscowych zagrożeń.

Ochotnicza Straż Pożarna

To jedna z jednostek straży pożarnej w gminie miejskiej Lębork, która działa na zasadach ochotniczych, angażując lokalnych mieszkańców do pełnienia służby w zakresie ochrony przeciwpożarowej. OSP Lębork bierze udział w akcjach ratunkowych, w tym gaszeniu pożarów, usuwaniu skutków klęsk żywiołowych, wypadków drogowych oraz innych sytuacji kryzysowych. Ponadto, jednostka uczestniczy w szerokiej działalności edukacyjnej i prewencyjnej, organizując szkolenia oraz akcje informacyjne dla społeczności lokalnej. OSP Lębork posiada także własny sprzęt ratunkowy, w tym wozy bojowe i wyposażenie do działań ratowniczych, i współpracuje z innymi służbami mundurowymi, w tym z Państwową Strażą Pożarną.

Bezpieczeństwo na drogach

Rok 2024 przyniósł również znaczną poprawę bezpieczeństwa na drogach – liczba zdarzeń spadła z 434 do 324. To efekt licznych działań prewencyjnych i edukacyjnych, takich jak akcje

„Trzeźwość”, „Bezpieczny pieszy”, „Bezpieczny weekend” czy „Prędkość”. Policjanci przeprowadzili 66 akcji kontrolno-profilaktycznych, 76 kontroli autobusów przewożących dzieci i młodzież oraz dziesiątki spotkań edukacyjnych z mieszkańcami.

Dzielnicy w 2024 roku zorganizowali 352 spotkania z mieszkańcami i trzy debaty społeczne, w tym poświęcone bezpieczeństwu seniorów. Aktywnie działali również w szkołach, przeprowadzając 336 egzaminów na kartę rowerową i promując bezpieczne zachowania wśród najmłodszych.

Bezpieczeństwo publiczne

Na podstawie dostępnych danych dla Lęborka¹⁵ w 2023 roku odnotowano 655 przestępstw ogółem, co daje około 19,17 przestępstw na 1000 mieszkańców, w tym: przestępstwa o charakterze kryminalnym – ok. 443, gospodarcze – około 119, przeciwko mieniu – ok. 417. Wskaźnik wykrywalności ogółem wynosił ok. 63,70 %.

Według danych Komendy Powiatowej Policji w Lęborku W latach 2020–2024 statystyki przestępczości na terenie powiatu lęborskiego wykazały pewne wahania w liczbie przestępstw, a także w ich charakterystyce. W 2020 roku odnotowano łącznie 1425 przestępstw, z czego 144 popełniono pod wpływem alkoholu, a 7 pod wpływem środków odurzających. Liczba przestępstw popełnionych przez osoby małoletnie wyniosła 18. W 2021 roku liczba przestępstw wzrosła do 1626, z czego 146 przypadków dotyczyło osób będących pod wpływem alkoholu, a 13 osób było pod wpływem środków odurzających. Liczba przestępstw popełnionych przez małoletnich spadła do 11. W 2022 roku zanotowano wzrost liczby przestępstw do 1647, przy czym liczba przestępstw pod wpływem alkoholu wyniosła 120, a liczba przestępstw popełnionych przez małoletnich wzrosła do 33, co stanowi zauważalną zmianę. W 2023 roku liczba przestępstw spadła do 1433, z 89 przestępstwami popełnionymi pod wpływem alkoholu i 4 popełnionymi pod wpływem środków odurzających. Liczba przestępstw małoletnich wyniosła 19. W 2024 roku odnotowano dalszy spadek do 1368 przestępstw, z 96 przestępstwami pod wpływem alkoholu i 6 pod wpływem środków odurzających. Przestępstw popełnionych przez osoby małoletnie było 37, co wskazuje na wzrost tej kategorii przestępstw w porównaniu do roku poprzedniego.

Podsumowując, w latach 2020–2024 widać ogólny trend spadku liczby przestępstw, choć liczba przestępstw popełnionych przez osoby małoletnie wykazuje większą zmienność. Łączna liczba przestępstw w tym okresie wyniosła 7499, z czego 1190 było popełnionych pod wpływem alkoholu, 38 pod wpływem środków odurzających, a 118 przez małoletnich. Dodatkowe informacje znajdują się w rozdziale Przestępczość. Bezpieczeństwo publiczne.

¹⁵ <https://www.polskawliczbach.pl/Lebork>

8. POMOC SPOŁECZNA

Pomoc społeczna to system wsparcia, którego głównym celem jest towarzyszenie człowiekowi w trudnych momentach życia i przywracanie mu zdolności do samodzielnego funkcjonowania. To nie tylko doraźna pomoc materialna, ale przede wszystkim działanie na rzecz godności, bezpieczeństwa i aktywizacji społecznej osób, które znalazły się w sytuacji kryzysu. Jej istotą jest przekonanie, że każdy człowiek ma prawo do wsparcia, gdy sam nie jest w stanie zaspokoić podstawowych potrzeb. Pomoc społeczna obejmuje zarówno świadczenia finansowe (np. zasiłki), jak i usługi społeczne – opiekę, doradztwo, wsparcie psychologiczne czy działania integrujące środowisko lokalne. System ten tworzą instytucje publiczne (np. ośrodki pomocy społecznej, domy pomocy, centra usług społecznych), organizacje pozarządowe oraz wolontariusze, którzy wspólnie działają na rzecz osób starszych, z niepełnosprawnościami, rodzin w kryzysie czy osób bezrobotnych. W centrum pomocy społecznej znajduje się człowiek – jego potrzeby, możliwości i potencjał. Dlatego współczesna pomoc społeczna nie ogranicza się do „udzielania wsparcia”, lecz dąży do wzmacniania samodzielności, budowania relacji i tworzenia warunków do aktywnego udziału w życiu społecznym.

8.1. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej

Pomoc społeczna obejmuje nie tylko świadczenia finansowe dla osób i rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej, ale także wsparcie instytucjonalne realizowane przez wyspecjalizowane placówki. Na terenie gminy miejskiej Lębork zadania w tym zakresie wykonuje **Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Lęborku** z siedzibą przy ul. Wyszyńskiego 3. MOPS zatrudnia łącznie 56 osób, w tym:

- 6 osób na stanowiskach kierowniczych,
- 15 pracowników socjalnych,
- 35 pracowników administracyjnych i pomocniczych

Pod względem kwalifikacji zawodowych 36 pracowników posiada wykształcenie wyższe, a 15 – średnie. Trzech pracowników uzyskało specjalizację I i II stopnia w zawodzie pracownika socjalnego, natomiast sześciu posiada specjalizację z zakresu organizacji pomocy społecznej. Ośrodek spełnia ustawowy wymóg zatrudnienia minimum 1 pracownika socjalnego na 2000 mieszkańców.

W strukturze MOPS funkcjonują:

Noclegownia dla bezdomnych mężczyzn

Noclegownia dla bezdomnych mężczyzn jest zlokalizowana przy ul. Łokietka 13 w Lęborku. Prowadzona przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, stanowi istotny element systemu wsparcia osób bezdomnych w mieście. Placówka oferuje tymczasowe schronienie, szczególnie w okresach obniżonych temperatur, zapewniając bezpieczeństwo i minimalizując ryzyko wychłodzenia osób bez dachu nad głową. Noclegownia przyjmuje mężczyzn, którzy w sytuacjach kryzysowych, takich jak niskie temperatury, mogą skorzystać z oferowanego miejsca do spania. Działa także w ramach systemu prewencyjnego, współpracując ze Strażą Miejską oraz Policją, które patrolują tereny w celu wskazania osób potrzebujących pomocy. Zgodnie z danymi na 2025 rok, placówka dysponuje 20 miejscami noclegowymi oraz 2 miejscami interwencyjnymi, jednak ze względu na dużą liczbę osób bezdomnych w okresie zimowym, noclegownia boryka się z pełnym obłożeniem. Pomimo tego, noclegownia wciąż odgrywa kluczową rolę w zapewnianiu podstawowego bezpieczeństwa mieszkańcom Lęborka, będąc punktem pomocy w trudnych sytuacjach życiowych.

Schronisko dla osób bezdomnych

Działa przy Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej i jest placówką, która zapewnia schronienie i wsparcie osobom bezdomnym. Jest zlokalizowane przy ulicy Łokietka 13. Obiekt składa się z pięciu segmentów mieszkalnych, w których znajduje się 34 pokoje, przeznaczone łącznie dla 6 osób. W ramach schroniska wyodrębniono również 8 miejsc interwencyjnych, które są dostępne dla osób wymagających natychmiastowej pomocy w sytuacjach kryzysowych. Każdy z segmentów wyposażony jest w wspólną kuchnię, łazienkę oraz sanitariaty, co zapewnia podstawowy komfort i higienę. Placówka oferuje całodobowy pobyt czasowy zarówno dla osób indywidualnych, jak i dla rodzin, które potrzebują wsparcia w trudnej sytuacji życiowej. W 2024 roku w schronisku przebywało 50 osób bezdomnych, które skorzystały z oferowanej pomocy i schronienia. Schronisko pełni istotną rolę w systemie wsparcia osób bezdomnych w Łęborku, oferując im nie tylko miejsce do życia, ale również pomoc w wychodzeniu z trudnej sytuacji życiowej.

Dzienny Dom Pomocy

Działa w strukturach Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej, to placówka wsparcia dziennego przeznaczona głównie dla osób starszych, samotnych oraz z niepełnosprawnościami z terenu miasta. Jej celem jest przeciwdziałanie izolacji społecznej oraz poprawa jakości życia uczestników poprzez zapewnienie im bezpiecznego, przyjaznego miejsca do codziennej aktywności i integracji. Placówka znajduje się przy ulicy Łokietka 13, oferuje całodzienny pobyt, w ramach którego prowadzone są różnorodne zajęcia o charakterze rekreacyjnym, kulturalnym, edukacyjnym i terapeutycznym. Uczestnicy mają możliwość rozwijania zainteresowań, uczestnictwa w warsztatach tematycznych, spotkaniach okolicznościowych i wydarzeniach międzypokoleniowych. W trakcie dnia zapewniane są także posiłki – śniadanie i podwieczorek – stanowiące ważny element wsparcia bytowego. Dzienny Dom Pomocy w Łęborku odgrywa istotną rolę w lokalnym systemie pomocy społecznej, wspierając integrację społeczną, aktywizację seniorów oraz osób z ograniczoną samodzielnością, a także wzmacniając ich poczucie bezpieczeństwa i przynależności do wspólnoty lokalnej.

Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Łęborku (MKRPA)

Jednostka działająca w ramach struktur Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej, której celem jest wspieranie osób zmagających się z problemem uzależnienia od alkoholu oraz ich rodzin. Komisja zajmuje się diagnozowaniem problemów alkoholowych, kierowaniem osób uzależnionych do odpowiednich placówek terapeutycznych, a także organizowaniem działań profilaktycznych. W ramach swojej działalności MKRPA podejmuje działania interwencyjne, współpracując z policją, sądami i innymi instytucjami w celu rozwiązywania problemów związanych z alkoholizmem. Komisja zapewnia również wsparcie psychologiczne i doradztwo dla osób uzależnionych oraz organizuje spotkania edukacyjne dla społeczności lokalnej.

Punkt Informacyjno-Konsultacyjny dla Osób Doznających Przemocy Domowej (PIK)

PIK jest placówką oferującą wsparcie dla osób, które doświadczają przemocy w rodzinie. Celem PIK jest zapewnienie pomocy psychologicznej, prawnej oraz socjalnej osobom borykającym się z przemocą domową. W ramach działalności punktu, oferowane są konsultacje, porady prawne oraz informacje na temat dostępnych form wsparcia i procedur związanych z przeciwdziałaniem przemocy. PIK działa jako część systemu wsparcia w ramach Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Łęborku, pomagając ofiarom przemocy w uzyskaniu niezbędnej pomocy oraz informacji o możliwościach ochrony ich praw i bezpieczeństwa.

Centrum Wsparcia dla Osób w Kryzysie w Łęborku (CWOK)

Funkcjonuje w strukturach Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej, jest placówką, która oferuje pomoc osobom znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej, w tym ofiarom przemocy domowej oraz rodzinom przeżywającym kryzys. Centrum zapewnia wsparcie psychologiczne,

prawne, pedagogiczne i socjalne, organizując również działania terapeutyczne dla osób dotkniętych przemocą. Ponadto, CWOK prowadzi działania profilaktyczne, informacyjne oraz udziela pomocy w zakresie doradztwa i edukacji. Placówka informuje o dostępnych formach pomocy długoterminowej oraz wskazuje inne instytucje świadczące pomoc. Centrum pełni ważną rolę w integracji społecznej i przeciwdziałaniu przemocy, stanowiąc istotne wsparcie dla mieszkańców Lęborka.

Główny specjalista pedagog

Pedagog podlega bezpośrednio kierownikowi Ośrodka.

Do zadań pedagoga należy w szczególności:

- prowadzenie działań terapeutycznych i rehabilitacyjnych dla osób uzależnionych od alkoholu,
- prowadzenie działań terapeutycznych nakierowanych na rodziny alkoholików ze szczególnym uwzględnieniem dzieci alkoholików,
- udzielanie rodzinom, u których występują problemy alkoholowe pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie,
- prowadzenie profilaktyki działalności informacyjnej i edukacyjnej nakierowanej szczególnie na dzieci i młodzież,
- udzielanie pomocy osobom doznającym przemocy,
- udzielanie wsparcia dla dzieci i rodzin w trudnych sytuacjach rodzinnych, które przeżywają szeroko rozumiany kryzys,
- prowadzenie działań terapeutycznych indywidualnych i grupowych dla ofiar przemocy,
- pełnienie roli punktu konsultacyjnego dla pracowników socjalnych rozwiązujących problemy rodzin z chorobą alkoholową.

Tabela 16. Liczba osób korzystających z porad pedagoga-terapeuty w latach 2021-2024

Rok	Liczba korzystających po raz pierwszy	Liczba korzystających po raz kolejny
2021	108	123
2022	116	125
2023	110	131
2024	106	113

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MOPS w Lęborku

Łącznie w 2023 roku udzielono 723 konsultacji a w 2024 roku 656 konsultacji.

8.2. Organizacje pozarządowe

Organizacje pozarządowe to podmioty niezależne od administracji publicznej, których działalność nie ma charakteru komercyjnego i nie jest nastawiona na osiąganie zysku. W polskim porządku prawnym ich definicję określa ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie z 2003 roku, która wskazuje, że są to jednostki prowadzące działalność w sferze pożytku publicznego. Najczęściej mianem organizacji pozarządowych określa się fundacje i stowarzyszenia. Powszechnie stosuje się również określenie „trzeci sektor”, odróżniając je w ten sposób zarówno od sektora publicznego, jak i sektora prywatnych przedsiębiorstw.

Tabela 17. Organizacje pozarządowe działające na terenie Lęborka¹⁶

Nazwa	Forma organizacyjno-prawna	Dziedzina działalności
Klub Abstynenta Odnowa	Stowarzyszenie	Pomoc osobom uzależnionym i ich rodzinom
Lęborskie Stowarzyszenie Alternatywa dla Uzależnień	Stowarzyszenie	Pomoc osobom uzależnionym i ich rodzinom
Lęborskie Katolickie Stowarzyszenie Osób Specjalnej Troski Iskierka Nadziei	Stowarzyszenie	Niesienie pomocy duchowej i materialnej osobom niepełnosprawnym
Stowarzyszenie Pomocy Dzieciom Niepełnosprawnym Jesteśmy Razem	Stowarzyszenie	Pomoc dzieciom i młodzieży niepełnosprawnej. Działalność fizjoterapeutyczna, psychologiczna, edukacyjna i wychowawcza
Stowarzyszenie Pomocy Osobom ze Spektrum Autyzmu Niebieski Skarb	Stowarzyszenie	Działania na rzecz osób niepełnosprawnych
Polski Związek Niewidomych Okręg Pomorski Koło Powiatowe	Stowarzyszenie	Działania na rzecz osób niewidomych i słabowidzących
Polskie Stowarzyszenie Diabetyków Koło Terenowe w Lęborku	Stowarzyszenie	Działania na rzecz osób niepełnosprawnych
Stowarzyszenie Amazonka	Stowarzyszenie	Wspólne działania na rzecz kobiet z rakiem piersi. Rehabilitacja psychiczna i fizyczna kobiet po mastektomii
Zespół Caritas Parafii Diecezji Pelplińskiej przy Parafii NMP Królowej Polski	Kościelna osoba prawna	Działalność charytatywna i humanitarna dla zrealizowania potrzeb duchowych i materialnych człowieka. Organizowanie i świadczenie konkretnej pomocy potrzebującym
Stowarzyszenie na 102	Stowarzyszenie	Działania na rzecz integracji i reintegracji zawodowej i społecznej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym ze względu na wiek.
Stowarzyszenie Emerytów, Rencistów i Osób Niepełnosprawnych Lębork	Stowarzyszenie	Działania na rzecz emerytów, rencistów i inwalidów
Związek Harcerstwa Polskiego Chorągiew Gdańska Hufiec Lębork	Stowarzyszenie	Organizacja wychowawcza dzieci i młodzieży
Stowarzyszenie Rodzin Wielodzietnych Oddział w Lęborku	Stowarzyszenie	Wspomaganie rodzin w pełnieniu ich misji rodzicielskiej oraz w wykonywaniu wynikających z tych misji zadań
Stowarzyszenie Lęborskie Bractwo Historyczne	Stowarzyszenie	Dziedzictwo historyczne
Stowarzyszenie Ziemia Lęborska	Stowarzyszenie	Działalność w zakresie edukacji, pomocy społecznej, rekreacji i turystyki
Zrzeszenie Kaszubsko - Pomorskie Oddział w Lęborku	Stowarzyszenie	Rozbudzanie szerokiej inicjatywy dla wszechstronnego rozwoju kulturowego, społecznego i gospodarczego Kaszub, Kociewia, Borów, Krajny i całego Pomorza
Stowarzyszenie EDUQ	Stowarzyszenie	Edukacja, promocja i organizacja wolontariatu
Ochotnicza Służba Ratownicza	Stowarzyszenie	Działalność z zakresu ratownictwa, ochrony i promocji zdrowia, nauki, edukacji
Stowarzyszenie Twórców i Animatorów Kultury TAK	Stowarzyszenie	Działalność twórcza, aktywizacja środowiska twórczego Ziemi Lęborskiej, promocja twórców Ziemi Lęborskiej
Stowarzyszenie Na Rzecz Przeciwdziałania Przemocy Szansa	Stowarzyszenie	Działania na rzecz osób dotkniętych problemem przemocy, przeciwdziałanie przemocy
Lęborski Uniwersytet Trzeciego Wieku	Stowarzyszenie	Działania na rzecz osób w wieku emerytalnym
Stowarzyszenie Przyjaciół Osób Niepełnosprawnych przy Specjalnym Ośrodku Szkolno-Wychowawczym w Lęborku - Otwarte Drzwi	Stowarzyszenie	Działalność na rzecz osób niepełnosprawnych

¹⁶ <https://www.lebork.pl/dla-mieszkanca/dla-stowarzyszen/wykaz-stowarzyszen/>

Lęborskie Stowarzyszenie św. Jakuba Apostoła	Stowarzyszenie	Podtrzymywanie i upowszechnianie tradycji narodowej, pielęgnowanie polskości oraz rozwój świadomości narodowej, obywatelskiej i kulturowej, w tym upowszechnianie dorobku kulturowego grup etnicznych i narodowościowych na historycznej ziemi lęborskiej. Działalność wspomagająca rozwój wspólnot i społeczności lokalnych.
Regionalne Centrum Młodzieży	Fundacja	Działalność w zakresie nauki, edukacji, oświaty i wychowania wśród młodzieży, osób pracujących z młodzieżą oraz dorosłych; wolontariat; edukacja kulturalna; promocja zatrudnienia i aktywizacja zawodowa; rozwój wspólnot i społeczności lokalnych, działalność wspierająca rozwój gospodarczy
Stowarzyszenie Tradycja Wczoraj i Dziś	Stowarzyszenie	Wspieranie wszechstronnego rozwoju dzieci, młodzieży oraz osób dorosłych w zakresie kształcenia, wychowania, edukacji pozaformalnej, poradnictwa zawodowego
Powiatowy Cech Rzemiosła i Przedsiębiorczości	Cech rzemieślniczy	Działalność w zakresie pomocy społecznej, doradztwa w zakresie prowadzenia działalności społecznej, działalność wspomagająca edukację
Stowarzyszenie Opieki Paliatywnej świętego Franciszka z Asyżu	Stowarzyszenie	Działalność w zakresie pomocy społecznej i ochrony zdrowia w szczególności zapewnienie opieki paliatywno-hospicyjne
Ochotnicza Straż Pożarna	Stowarzyszenie	Prowadzenie działalności w zakresie zapobiegania pożarom, udział w akcjach ratowniczych
Lokalna Organizacja Turystyczna Ziemia Lęborska – Łeba	Stowarzyszenie	Promocja Ziemi Lęborskiej, zapewnienie funkcjonowania i rozwoju systemu informacji turystycznej Ziemi Lęborskiej
Polski Związek Wędkarski Okręg PZW w Słupsku Koło przy Komendzie Powiatowej Policji w Lęborku	Polski Związek Sportowy	Organizowanie wędkarstwa, rekreacji, sportu wędkarskiego
Związek Sybiraków Oddział w Słupsku Zarząd Koła Lębork	Stowarzyszenie	Reprezentowanie, obrona interesów, świadczenie pomocy swoim członkom oraz Polakom zamieszkałym poza granicami kraju, zesłańcom
Związek Ukraińców w Polsce Oddział Pomorski Koło	Stowarzyszenie	Działania na rzecz społeczności ukraińskiej
Związek Kombatanów Rzeczypospolitej Polskiej i Byłych Więźniów Politycznych Koło Powiatowe w Lęborku	Stowarzyszenie	Działania na rzecz członków związku i pozostałych po nich wdów i wdowców, działania na rzecz współpracy środowisk kombatanckich
Lęborskie Towarzystwo Oświatowe	Stowarzyszenie	Wspieranie rozwoju edukacji dzieci, młodzieży i dorosłych w formach szkolnych i pozaszkolnych
Naczelna Organizacja Techniczna w Słupsku i Komitet Terenowy NOT w Lęborku	Stowarzyszenie	Kształcenie ustawiczne, konferencje, seminaria, szkolenia energetyczne i nadawanie uprawnień
Lęborski Uniwersytet Społeczny	Fundacja	Kursy, warsztaty i spotkania, które promują naukę języków, rozwój osobisty i wymianę wiedzy

Źródło: Wykaz Organizacji Pozarządowych współpracujących z Gminą Miasto Lębork

Ustawa działalności pożytku publicznego i o wolontariacie określa zasady prowadzenia działalności pożytku publicznego przez organizacje pozarządowe w zakresie realizacji zadań publicznych. Reguluje także współpracę administracji publicznej z organizacjami pozarządowymi, procedurę nadawania statusu organizacji pożytku publicznego oraz zasady funkcjonowania podmiotów posiadających ten status. Ponadto zobowiązuje organy stanowiące jednostek samorządu terytorialnego do corocznego uchwalania programu współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami.

W 2024 roku współpraca była realizowana zgodnie z uchwałą Nr LXVII-619/2023 Rady Miejskiej w Lęborku z dnia 24 listopada 2023 r. w sprawie przyjęcia „Rocznego Programu współpracy na 2024 rok Gminy Miasto Lębork z organizacjami pozarządowymi oraz innymi

podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego”. W 2025 roku współpraca była realizowana zgodnie z uchwałą Nr VI-74/2024 Rady Miejskiej w Lęborku z dnia 29 listopada 2024 r. w sprawie przyjęcia „Rocznego Programu współpracy na 2025 rok Gminy Miasto Lębork z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego”. Program określa cele, zasady i zakres współpracy Miasta z organizacjami pozarządowymi, wskazuje priorytetowe zadania publiczne przeznaczone do wsparcia ze środków publicznych, a także opisuje formy ich realizacji oraz zasady monitorowania i oceny efektów. Współpraca Gminy z organizacjami pozarządowymi opiera się na zasadach pomocniczości, suwerenności, partnerstwa, efektywności, uczciwej konkurencji i jawności. Jej nadrzędnym celem jest budowanie trwałego partnerstwa między miastem a sektorem pozarządowym, służącego lepszemu rozpoznawaniu i zaspokajaniu potrzeb mieszkańców oraz wzmacnianiu aktywności obywatelskiej w rozwiązywaniu problemów lokalnych.

Środowiskowy Dom Samopomocy „LWIĄTKO”

Środowiskowy Dom Samopomocy „Lwiątko” w Lęborku funkcjonuje jako placówka wsparcia dziennego przeznaczona dla osób dorosłych z zaburzeniami psychicznymi, które doświadczają trudności w codziennym funkcjonowaniu i adaptacji społecznej. Finansowanie działalności ośrodka zapewnia Pomorski Urząd Wojewódzki w Gdańsku. Uczestnikami zajęć są pełnoletni mieszkańcy miasta, kierowani do placówki na podstawie decyzji administracyjnej, wydawanej w oparciu o wywiad środowiskowy przeprowadzony przez pracownika socjalnego. Dom jest czynny od poniedziałku do piątku w godzinach od 7:00 do 15:00, a uczestnikom zapewniany jest posiłek (śniadanie i obiad). Zasady odpłatności za korzystanie z usług ŚDS określone są w ustawie o pomocy społecznej. W 2024 roku z oferty Środowiskowego Domu Samopomocy „Lwiątko” skorzystało 36 osób. Od 1 stycznia 2020 roku placówka funkcjonuje jako samodzielna jednostka organizacyjna

Inne podmioty pomocy społecznej

Na terenie Lęborka działalność prowadzą również instytucje, które nie podlegają gminie miejskiej Lębork, lecz realizują zadania z zakresu szeroko rozumianej pomocy społecznej, adresowane do mieszkańców całego powiatu lęborskiego, między innymi:

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Lęborku - realizuje zadania powiatowe z zakresu pomocy społecznej. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie (PCPR) w Lęborku jest jednostką organizacyjną samorządu powiatowego realizującą zadania z zakresu pomocy społecznej, wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej. Jego działalność koncentruje się na udzielaniu wsparcia osobom i rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej, w tym doświadczającym przemocy domowej, niepełnosprawności, bezrobocia, ubóstwa czy kryzysów wychowawczych. Do głównych zadań PCPR w Lęborku należy organizacja i koordynacja pomocy instytucjonalnej oraz środowiskowej, a także współpraca z instytucjami, organizacjami pozarządowymi i służbami społecznymi w zakresie przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu. Centrum prowadzi działania interwencyjne, diagnostyczne, terapeutyczne i profilaktyczne – m.in. w ramach procedury „Niebieskie Karty”, wspierając zarówno osoby doznające przemocy jak i osoby stosujące przemoc. W strukturze PCPR funkcjonują również działy odpowiedzialne za pomoc osobom z niepełnosprawnościami, w tym realizacja dofinansowań z PFRON na likwidację barier architektonicznych, technicznych i w komunikowaniu się. Instytucja wspiera także rozwój rodzinnej pieczy zastępczej poprzez rekrutację, szkolenie i nadzór nad rodzinami zastępczymi oraz pomoc dzieciom umieszczonym w pieczy. PCPR w Lęborku prowadzi ponadto poradnictwo specjalistyczne – psychologiczne, pedagogiczne, prawne i socjalne – oraz projekty aktywizujące społecznie i zawodowo osoby zagrożone marginalizacją. Wspiera współpracę interdyscyplinarną poprzez uczestnictwo

w Zespole Interdyscyplinarnym ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej, a także inicjuje działania edukacyjne i profilaktyczne w środowisku lokalnym. Działalność PCPR w Lęborku stanowi istotny filar lokalnego systemu pomocy społecznej – łącząc działania interwencyjne profilaktyką, wspieraniem rodzin, integracją społeczną oraz promocją bezpieczeństwa i solidarności społecznej.

Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Lęborku jest lokalną placówką wsparcia realizującą zadania Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w zakresie pomocy osobom i rodzinom znajdującym się w sytuacjach kryzysowych. Działa w oparciu o przepisy ustaw: o pomocy społecznej, o przeciwdziałaniu przemocy domowej, o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, o przeciwdziałaniu narkomanii oraz o cudzoziemcach. Ośrodek zapewnia szeroki zakres wsparcia, w tym poradnictwo specjalistyczne w formie osobistej, telefonicznej i elektronicznej, pomoc psychologiczną indywidualną, grupową i rodzinną, a także krótkoterminową pomoc terapeutyczną. Placówka oferuje ponadto pomoc prawną osobom doświadczającym przemocy, wsparcie interwencyjne oraz konsultacje i terapię dla osób uzależnionych od substancji psychoaktywnych i ich rodzin. Z usług Ośrodka Interwencji Kryzysowej mogą korzystać zarówno osoby skierowane przez pracowników socjalnych i inne instytucje, jak i osoby zgłaszające się bezpośrednio, bez konieczności posiadania skierowania.

Dom Pomocy Społecznej Nr 1 w Lęborku dla Osób Przewlekłe Somatycznie Chorych i Przewlekłe Psychiczenie Chorych - placówka przeznaczona dla 88 osób, kobiet i mężczyzn, wymagających całodobowej opieki ze względu na wiek, chorobę lub niepełnosprawność. Dom zapewnia wsparcie osobom, które nie są w stanie samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu i którym nie można zagwarantować niezbędnej pomocy w formie usług opiekuńczych świadczonych w środowisku zamieszkania.

Dom Pomocy Społecznej Nr 2 w Lęborku przeznaczony jest dla osób przewlekłe somatycznie chorych oraz osób w podeszłym wieku. Placówka dysponuje 58 miejscami i zapewnia całodobową opiekę, obejmującą zaspokajanie podstawowych potrzeb bytowych, zdrowotnych, społecznych i religijnych mieszkańców.

Centrum Integracji Społecznej w Lęborku jednostka organizacyjna ukierunkowana na reintegrację społeczną i zawodową osób zagrożonych wykluczeniem. CIS prowadzi warsztaty i szkolenia umożliwiające zdobycie lub podniesienie kwalifikacji zawodowych, organizuje praktyki i staże, a także realizuje indywidualne programy zatrudnienia socjalnego. Uczestnicy mogą brać udział w grupach wsparcia, grupach samopomocowych oraz zajęciach terapeutycznych, które pomagają rozwijać praktyczne umiejętności życiowe, wzmacniają motywację do zmiany i ułatwiają codzienne funkcjonowanie w społeczeństwie. Program zatrudnienia socjalnego trwa od 6 do 12 miesięcy, z możliwością przedłużenia do 18 miesięcy w uzasadnionych przypadkach.

Warsztaty terapii zajęciowej wyodrębniona organizacyjnie i finansowo placówka dziennego pobytu, zapewniająca osobom z niepełnosprawnościami, niezdolnym do podjęcia pracy, możliwość rehabilitacji społecznej i zawodowej. Warsztaty wspierają uczestników w rozwijaniu i odzyskiwaniu umiejętności niezbędnych do aktywności zawodowej i samodzielnego funkcjonowania w życiu codziennym.

9. DZIEDZINY PLANOWANIA STRATEGICZNEGO

9.1. Wspieranie rodziny

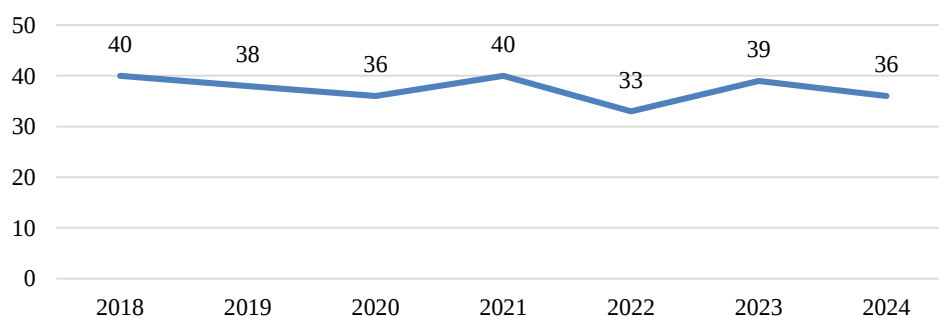
Wspieranie rodziny jest jednym z kluczowych zadań gminy, ponieważ rodzina stanowi podstawową komórkę społeczną i fundament lokalnej wspólnoty. Działania w tym zakresie obejmują pomoc społeczną, wsparcie wychowawcze, psychologiczne i materialne, a także organizację usług opiekuńczych oraz profilaktykę problemów rodzinnych. Celem gminy jest tworzenie warunków sprzyjających prawidłowemu funkcjonowaniu rodzin, wzmacnianie ich samodzielności i bezpieczeństwa oraz wspieranie dzieci w rozwoju i edukacji.

W 2024 r. z pomocy i wsparcia systemu pomocy społecznej w gminie miejskiej Lębork skorzystało 1372 rodzin, co odpowiada 4,05% populacji miasta. W porównaniu z rokiem poprzednim liczba beneficjentów zmniejszyła się o 143 osoby, a liczba rodzin, którym przyznano świadczenia, spadła do 1117. W rodzinach tych pozostawało łącznie 1819 osób. Struktura wiekowa korzystających wskazuje, że około 19% stanowiły dzieci i młodzież do 17 roku życia, blisko 58% osoby w wieku produkcyjnym, a około 23% osoby w wieku poprodukcyjnym, co potwierdza dominację potrzeb socjalnych wśród osób aktywnych zawodowo i seniorów.

Udział osób długotrwale korzystających z pomocy wyniósł około 61% ogółu beneficjentów, co dowodzi utrzymywania się w mieście trwałych potrzeb wsparcia i konieczności łączenia instrumentów dochodowych z pracą socjalną i usługami. W 2024 r. przeprowadzono 1279 wywiadów środowiskowych obejmujących 1270 rodzin (nie mogę znaleźć danych aby to zweryfikować), w których pozostawało 2065 osób. Jednocześnie zawarto 40 kontraktów socjalnych – tyle samo osób zostało objętych tą formą aktywizacji i pracy nad zmianą sytuacji życiowej.

Świadczenia pieniężne przyznano 838 rodzinom, natomiast świadczenia niepieniężne, w tym m.in. pomoc rzeczową i usługi, objęły 503 rodziny. Najczęściej deklarowanymi przesłankami korzystania z pomocy społecznej były niepełnosprawność, długotrwała lub ciężka choroba, ubóstwo, bezrobocie oraz bezradność w prowadzeniu gospodarstwa domowego i w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Profil potrzeb wskazuje na konieczność utrzymywania zintegrowanego modelu wsparcia łączącego instrumenty dochodowe, usługi opiekuńcze i specjalistyczne, poradnictwo oraz działania aktywizujące, w szczególności adresowane do osób przewlekle chorych, z niepełnosprawnościami, rodzin z dziećmi i seniorów.

Wykres 9. Liczba rodzin objętych pomocą asystenta rodziny

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z MOPS w Lęborku

W latach 2018–2024 liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny w Lęborku pozostaje relatywnie stabilna, choć zauważalne są drobne fluktuacje. Może to świadczyć o utrzymującym się zapotrzebowaniu na tę formę pomocy, wynikającym z podobnego poziomu problemów społecznych w środowiskach rodzinnych. Wahania liczby rodzin objętych wsparciem mogą być efektem zarówno zmian organizacyjnych w systemie pomocy społecznej, jak i przejściowych różnic w liczbie rodzin spełniających kryteria objęcia asystenturą.

Tabela 18. Pomoc społeczna na terenie Lęborka – zadania własne miasta (stan w dniu 31.12.2024 r.)

Formy pomocy	Liczba osób którym przyznano świadczenia	Kwota świadczeń
Zasiłki stałe ogółem, w tym:	485	4 141 956,00 zł
-dla osób samotnie gospodarujących	422	3 794 762,00 zł
-dla osoby w rodzinie	71	347 194,00 zł
Zasiłki okresowe ogółem	196	396 415,00 zł
-z tytułu bezrobocia	137	294 428,00 zł
-z tytułu długotrwałej choroby	18	26 456,00 zł
-z tytułu niepełnosprawności	19	26 452,00 zł
Zasiłki celowe	661	1 087 784,00 zł
-przyznany w ramach programu wieloletniego "Posiłek w szkole i domu"	615	911 058,00 zł
Posiłek ogółem	364	544 359,00 zł
-w tym dla dzieci	265	127 320,00 zł
-w tym świadczenie przyznane w ramach programu wieloletniego "Posiłek w szkole i domu"	316	350 141,00 zł
Schronienie	74	868 522,00 zł
Sprawienie pogrzebu	2	7 894,00 zł
Odpłatność gminy za pobyt w pomocy społecznej	127	5 644 722,00 zł
Odpłatność za pobyt dziecka w pieczy zastępczej	13	533 332,08 zł
Razem	3772	19 102 795,08 zł

*Odpłatność za pobyt dziecka w 72 w rodzinach zastępczych - 708 808,03 zł

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Raportu o Stanie Gminy Lębork za 2024 r.

Jednocześnie liczba rodzin korzystających z zasiłku rodzinnego wyniosła 667, co stanowi spadek o 157 rodzin w stosunku do roku wcześniejszego. Wartość wypłaconych świadczeń z tego tytułu osiągnęła poziom 2 660 060,43 zł i była niższa o 293 127,89 zł niż w roku 2023.

Tabela 19. Kwota świadczeń wychowawczych i rodzinnych w latach 2021-2024

rok	2021	2022	2023	2024
wychowawcze	36 332 046,73 zł	15 503 996,34 zł	102 450,57 zł	46 456,28 zł
rodzinne	24 841 188,71 zł	27 440 940,57 zł	31 543 338,26 zł	38 879 730,42 zł

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej, MOPS w Lęborku, 2024 rok

W 2024 roku średniomiesięczna liczba rodzin korzystających z zasiłków rodzinnych wraz dodatkami oraz korzystających z jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia dziecka wyniosła 471, w 2023 roku – 552, z kolei w roku 2022 – 645).

Tabela 20. Średniomiesięczna liczba rodzin korzystających z zasiłków rodzinnych wraz z dodatkami oraz korzystających z jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia dziecka

Rok	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Liczba rodzin korzystających z zasiłków rodzinnych wraz z dodatkami	1109	1048	893	763	645	552	471

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej, MOPS w Lęborku, 2024 rok

W porównaniu z rokiem 2023, w którym wsparcie to otrzymywały średnio 552 rodziny, nastąpił spadek o 81 rodzin. Jeszcze wyższy poziom odnotowano w 2022 roku, kiedy świadczenia te pobierało średnio 645 rodzin miesięcznie. Dane te jednoznacznie wskazują na systematyczny trend malejący w zakresie liczby rodzin korzystających z tej formy pomocy w latach 2022–2024, co może być wynikiem zarówno zmian demograficznych, jak i poprawy sytuacji materialnej części gospodarstw domowych.

Tabela 21. Liczba osób korzystających ze świadczenia z funduszu alimentacyjnego

Rok	2020	2021	2022	2023	2024
Liczba osób korzystających ze świadczenia z funduszu alimentacyjnego	352	339	308	297	286

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej, MOPS w Łęborku, 2024 rok

Tabela 22. Liczba rodzin korzystających ze świadczenia z funduszu alimentacyjnego

Rok	2020	2021	2022	2023	2024
Liczba rodzin korzystających ze świadczenia alimentacyjnego	216	211	194	183	177

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej, MOPS w Łęborku, 2024 rok

W 2024 roku najczęstszym powodem przyznawania świadczeń pieniężnych i niepieniężnych była niepełnosprawność. Z tego tytułu udzielono łącznie 94 443 świadczeń, w tym 87 160 w formie niepieniężnej oraz 7 283 w formie pieniężnej. Drugą co do wielkości kategorią były świadczenia związane z długotrwałą lub ciężką chorobą – łącznie 88 644, z czego 84 091 miało charakter niepieniężny, a 4 553 pieniężny. Na kolejnych miejscach znalazły się ubóstwo (20 442 świadczenia), bezdomność (16 979 świadczeń) oraz bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych w rodzinach niepełnych (15 076 świadczeń).

Analiza struktury gospodarstw domowych objętych wsparciem wskazuje na wyraźne zróżnicowanie. Najwięcej świadczeń przyznano gospodarstwom jednoosobowym, szczególnie w przypadku osób z niepełnosprawnością (586) oraz przewlekle lub ciężko chorych (499). Z kolei w przypadku rodzin wieloosobowych, częściej korzystano ze świadczeń pieniężnych – zwłaszcza w gospodarstwach trzy- i czteroosobowych oraz większych, gdzie dominującymi powodami przyznawania pomocy były ubóstwo oraz bezrobocie. Podobnie jak w latach wcześniejszych, utrzymuje się trend spadkowy w liczbie rodzin korzystających zarówno ze świadczeń pieniężnych, jak i niepieniężnych. Jednocześnie struktura beneficjentów wskazuje, że wsparcie niepieniężne jest szczególnie istotne dla osób samotnych i gospodarstw jednoosobowych, natomiast wsparcie finansowe w większym stopniu adresowane jest do rodzin wieloosobowych, co potwierdza powiązanie charakteru pomocy z typem i skalą potrzeb danego gospodarstwa.

Na podstawie danych zawartych w poniższych tabelach można zauważyć kilka istotnych tendencji dotyczących korzystania ze świadczeń pomocy społecznej w Gminie Miasto Łębork w latach 2018–2024.

Tabela 23. Liczba rodzin korzystających ze świadczeń pieniężnych i niepieniężnych

Rodzaj świadczenia	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
świadczenia niepieniężne	517	538	445	469	492	538	503
świadczenia pieniężne	1011	987	941	890	882	907	838

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej, MOPS w Łęborku, 2024 rok

W latach 2018–2024 liczba rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej utrzymuje się na wysokim, choć stopniowo malejącym poziomie. W przypadku świadczeń pieniężnych widoczny jest wyraźny spadek – z 1011 rodzin w 2018 roku do 838 w 2024 roku. Może to świadczyć o poprawie sytuacji materialnej części rodzin lub o większym ukierunkowaniu pomocy na formy niepieniężne (np. usługi opiekuńcze, poradnictwo, wsparcie rzeczowe). Liczba rodzin otrzymujących świadczenia niepieniężne jest bardziej stabilna – w 2024 roku wyniosła 503, co jest wartością zbliżoną do lat wcześniejszych, z niewielkimi wahaniami. Wskazuje to na stałe zapotrzebowanie na tego rodzaju wsparcie, szczególnie w kontekście problemów zdrowotnych, wychowawczych i opiekuńczych.

Tabela 24. Główne powody przyznania świadczeń w 2024 roku

Powód przyznania	Liczba świadczeń		
	Świadczenia niepieniężne	Świadczenia pieniężne	Ogółem
Niepełnosprawność	87160	7283	94443
Długotrwała lub ciężka choroba	84091	4553	88644
Ubóstwo	14833	5609	20442
Bezdomność	16339	640	16979
Bezradność w sprawach opiekuńczo- wychowawczych - rodzina niepełna	14120	956	15076

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej, MOPS w Łęborku, 2024 rok

Najczęstszymi przyczynami udzielania pomocy w 2024 roku były:

- niepełnosprawność (94 443 świadczenia),
- długotrwała lub ciężka choroba (88 644 świadczenia),
- ubóstwo (20 442 świadczenia),
- bezdomność (16 979 świadczeń),
- bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych (15 076 świadczeń).

Zdecydowanie przeważają świadczenia niepieniężne, co podkreśla, że pomoc społeczna w Łęborku skupia się nie tylko na wsparciu finansowym, ale przede wszystkim na działaniach usługowych i rzeczowych, które mają charakter długofalowy i profilaktyczny.

Tabela 25. Główne powody przyznania pomocy dla rodzin jednoosobowych i wieloosobowych w 2024 roku

Powód przyznania	Typ rodziny				
	1-osobowa	2-osobowa	3-osobowa	4 i więcej	Ogółem
Niepełnosprawność	586	69	39	45	739
Długotrwała lub ciężka choroba	499	70	39	28	636
Ubóstwo	447	70	42	53	612
Bezrobocie	124	47	31	39	241
Alkoholizm	113	8	6	5	132

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej, MOPS w Łęborku, 2024 rok

Tabela 26. Rodzaje świadczeń, z których korzystają poszczególne typy rodzin w 2024 roku

Typ rodzin	Liczba rodzin pobierających świadczenia		
	Świadczenia niepieniężne	Świadczenia pieniężne	Ogółem
jednoosobowe	309	623	932
wielooosobowe	167	246	413

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej, MOPS w Lęborku, 2024 rok

Najliczniejszą grupę beneficjentów stanowią rodziny jednoosobowe – w 2024 roku korzystały one z 932 świadczeń, w tym 623 pieniężnych. Wskazuje to na duży odsetek osób samotnych, często starszych, chorych lub z niepełnosprawnościami, wymagających wsparcia w codziennym funkcjonowaniu. Rodziny wielooosobowe (413 świadczeniobiorców) częściej otrzymywały świadczenia niepieniężne (167 przypadków), co wiąże się z potrzebą pomocy w zakresie opieki, wychowania i organizacji życia rodzinnego. W strukturze powodów przyznawania świadczeń (tabela 27) również dominują problemy zdrowotne – niepełnosprawność (739 rodzin) i długotrwała choroba (636 rodzin), a także ubóstwo (612 rodzin). Mniejsze znaczenie mają bezrobocie i uzależnienia, co może świadczyć o skuteczności lokalnych działań aktywizujących i profilaktycznych.

Analiza danych wskazuje, że w Lęborku pomoc społeczna ma charakter przede wszystkim opiekuńczy i wspierający, zorientowany na osoby zmagające się z trwałymi problemami zdrowotnymi, niepełnosprawnością i ubóstwem. Malejąca liczba świadczeń pieniężnych przy stabilnym poziomie świadczeń niepieniężnych sugeruje przesunięcie akcentu z doraźnego wsparcia finansowego na pomoc systemową, której celem jest poprawa jakości życia i samodzielności mieszkańców.

Tabela 27. Rodzaje świadczeń, z których korzystają poszczególne typy rodzin ze względu na liczbę dzieci w 2024 roku

Typ rodziny	Liczba świadczeń		
	Świadczenia pieniężne	Świadczenia niepieniężne	Ogółem
bez dzieci	8157	108520	116677
jedno dziecko	760	3024	3784
dwoje dzieci	718	7350	8068
troje dzieci	218	6188	6406
czworo i więcej dzieci	172	10912	11084
inne	143	1495	1638

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej, MOPS w Lęborku, 2024 rok

Na podstawie przedstawionych danych dotyczących liczby świadczeń udzielonych w 2024 roku w zależności od typu rodziny można zauważyć wyraźne zróżnicowanie w zakresie potrzeb i form wsparcia. Największą grupę beneficjentów stanowią rodziny bez dzieci, które otrzymały łącznie 116 677 świadczeń, z czego zdecydowaną większość (aż 108 520) stanowiły świadczenia niepieniężne. Wskazuje to, że w tej grupie dominują osoby samotne, często starsze lub z niepełnosprawnościami, które wymagają opieki, usług wspierających czy pomocy rzeczowej, a niekoniecznie wsparcia finansowego. Rodziny z czworgiem i więcej dzieci otrzymały łącznie 11 084 świadczenia, z czego 10 912 to świadczenia niepieniężne. Świadczy to o dużej roli pomocy instytucjonalnej i usługowej, np. w zakresie wsparcia wychowawczego, edukacyjnego i opieki nad dziećmi. Kolejne miejsca zajmują rodziny z dwójkiem dzieci (8 068 świadczeń) oraz trojgiem dzieci (6 406 świadczeń), również z przewagą świadczeń niepieniężnych. Rodziny te korzystają głównie z pomocy w naturze i usług wspierających

funkcjonowanie rodziny, co może oznaczać, że ich sytuacja materialna jest umiarkowana, ale potrzebują wsparcia w zakresie wychowania i opieki. Najmniej świadczeń otrzymały rodziny z jednym dzieckiem (3 784 świadczenia) oraz zakwalifikowane jako „inne” (1 638 świadczeń). W tych grupach, podobnie jak w pozostałych, dominują świadczenia niepieniężne, co wskazuje na ogólną tendencję do ograniczania pomocy finansowej na rzecz wsparcia usługowego i rzeczowego.

Z danych wynika, że gmina w swojej polityce społecznej kładzie duży nacisk na świadczenia niepieniężne, które stanowią główną formę pomocy dla wszystkich typów rodzin. Taki kierunek działań świadczy o dążeniu do zwiększania samodzielności beneficjentów i długofalowego rozwiązywania problemów społecznych, a nie jedynie do doraźnego łagodzenia skutków ubóstwa.

Tabela 28. Liczba beneficjentów pomocy społecznej oferowanej przez MOPS w Lęborku

Powód przyznania pomocy	2024		2023		2022		2021		2020	
	liczba świadczeń	liczba osób	liczba świadczeń	liczba osób	liczba świadczeń	liczba osób	liczba świadczeń	liczba osób	liczba świadczeń	liczba osób
Alkoholizm	411	54	599	68	689	75	663	70	777	86
Bezdomność	396	38	389	45	421	46	401	40	394	39
Bezradność w sprawach opiekuńczo - wychowawczych - rodzina wielodzietna	5	2	9	2	10	2	11	2	6	2
Bezradność w sprawach opiekuńczo - wychowawczych - rodzina niepełna	133	16	105	17	136	16	156	20	168	18
Bezradność w sprawach opiekuńczo - wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	37	7	43	7	51	6	85	10	126	17
Bezrobocie	236	32	221	34	253	33	332	42	308	44
Długotrwała lub ciężka choroba	2515	268	2591	287	2505	265	2793	288	2850	303
Narkomania	35	5	44	5	54	6	12	1	16	4
Niepełnosprawność	4717	463	4867	488	5029	497	5171	497	5449	529
Potrzeba ochrony macierzyństwa	10	3	5	3	21	3	20	4	32	7
Przemoc domowa	15	3	12	1	15	2	3	2	12	2
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	8	3	35	4	22	4	13	3	38	6
Ubóstwo	3958	409	3972	425	4041	419	4723	470	5204	530
wielodzietność	45	5	25	6	26	6	39	6	36	5

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z MOPS w Lęborku

W latach 2020–2024 obserwuje się istotne zmiany w strukturze powodów przyznawania świadczeń pomocy społecznej mieszkańcom Lęborka. W 2024 roku największa liczba świadczeń została udzielona z powodu ubóstwa – 3958, co dotyczyło 409 rodzin. W porównaniu do roku 2020, w którym takich świadczeń było 4723, widoczny jest wyraźny

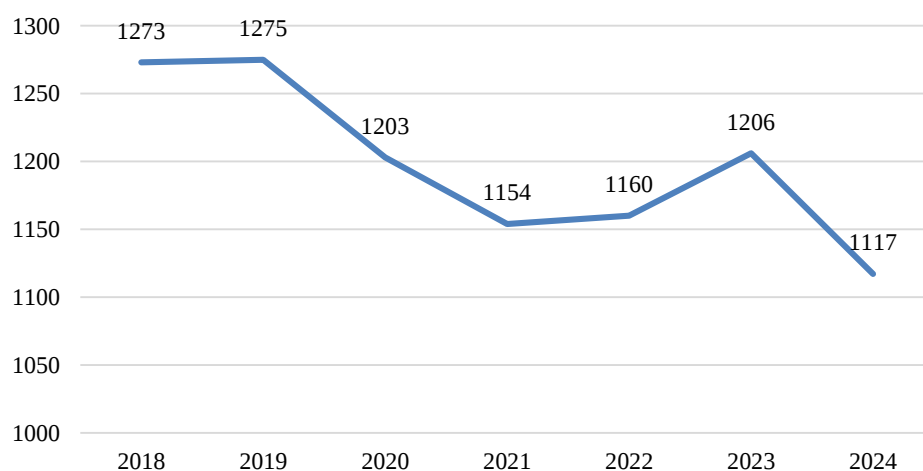
spadek. Na drugim miejscu pod względem liczby przyznanych świadczeń znalazła się niepełnosprawność – w 2024 roku przyznano z tego powodu 4717 świadczeń, obejmując nimi 463 osoby. Wysoką liczbę świadczeń odnotowano również w związku z długotrwałą lub ciężką chorobą – w 2024 roku było to 2515 świadczeń, dotyczących 268 osób. Warto zwrócić uwagę, że w obu tych kategoriach, podobnie jak w przypadku ubóstwa, poziom udzielanej pomocy utrzymuje się na bardzo wysokim poziomie, wskazując na trwałe charakter tych problemów społecznych.

W analizowanym okresie odnotowano również zmiany w zakresie pomocy udzielanej rodzinom dotkniętym bezradnością w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i w prowadzeniu gospodarstwa domowego. W 2024 roku z tego powodu przyznano 37 świadczeń obejmujących 7 rodzin, podczas gdy w roku 2020 liczba ta była wyraźnie wyższa i wynosiła 126 świadczeń przyznanych 17 rodzinom. Mniejszą liczbę świadczeń w 2024 roku odnotowano także wśród rodzin niepełnych – 133 świadczenia dla 16 rodzin wobec 168 świadczeń dla 18 rodzin w 2020 roku – oraz rodzin wielodzietnych, które w 2024 roku uzyskały 5 świadczeń, podczas gdy w 2020 roku było ich 6. Dane te potwierdzają ogólną tendencję spadkową w tej kategorii, choć problem ten wciąż pozostaje obecny w lokalnej strukturze potrzeb pomocowych.

W 2024 roku niższy niż w latach wcześniejszych był także poziom pomocy udzielanej z powodu bezrobocia – przyznano 236 świadczeń obejmujących 32 osoby, podczas gdy w 2020 roku było to 308 świadczeń dla 44 osób. Podobny spadek widoczny jest w przypadku świadczeń związanych z problemem alkoholizmu – w 2024 roku odnotowano 411 świadczeń obejmujących 54 osoby, w porównaniu do 777 świadczeń dotyczących 86 osób w roku 2020. Dane te potwierdzają, że struktura przyczyn korzystania z pomocy społecznej w Lęborku ewoluje, a niektóre problemy społeczne wykazują tendencję malejącą.

Pomoc niepieniężna w dalszym ciągu realizowana jest przede wszystkim poprzez pracę socjalną. W 2024 roku wskaźnik pracy socjalnej osiągnął poziom 91,58%, co stanowi wzrost w porównaniu do 2020 roku, gdy wynosił 62,26%. W 2024 roku liczba rodzin objętych pracą socjalną wyniosła 1023, co oznacza utrzymanie wysokiego poziomu aktywności w tym zakresie. W porównaniu do roku 2020, w którym wsparciem w postaci pracy socjalnej objęto 749 rodzin, dane te świadczą o coraz większym znaczeniu tej formy pomocy w strukturze działań ośrodka. Wskazuje to na systematyczne umacnianie się roli pracy socjalnej jako podstawowego narzędzia wspierania rodzin w trudnej sytuacji życiowej.

Wykres 10. Liczba rodzin korzystających ze świadczenia w postaci pracy socjalnej

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej, MOPS w Lęborku, 2024 rok

9.2. Wsparanie rodziny i system pieczy zastępczej

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Łęborku realizuje zadania określone w ustawie z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Wspieranie rodzin, które doświadczają trudności w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, stanowi kompleksowy proces działań ukierunkowanych na przywrócenie zdolności rodziny do prawidłowego funkcjonowania. Proces ten odbywa się za zgodą i przy aktywnym udziale rodziny, z uwzględnieniem zarówno jej zasobów wewnętrznych, jak i dostępnych form pomocy zewnętrznej. Podstawowym celem wsparcia jest wzmocnienie roli i funkcji rodziny, rozwijanie jej kompetencji wychowawczych, zwiększanie świadomości w zakresie planowania i organizacji życia rodzinnego, a także pomoc w reintegracji oraz zapobieganiu marginalizacji i degradacji społecznej.

Działania podejmowane przez MOPS w Łęborku koncentrują się przede wszystkim na pracy z rodziną w jej naturalnym środowisku, aby zapobiegać sytuacjom skutkującym koniecznością odebrania dziecka. Kluczową rolę w tym obszarze odgrywa instytucja asystenta rodziny, którego zadaniem jest poprawa funkcjonowania rodziny poprzez wsparcie w sferze socjalnej, psychologicznej, wychowawczej i ekonomicznej. W 2024 roku w strukturach MOPS zatrudnionych było dwóch asystentów rodziny, którzy objęli wsparciem 36 rodzin, w tym 129 dzieci. W badanym roku zakończono pracę z 16 rodzinami – w 12 przypadkach z uwagi na osiągnięcie zakładanych celów, w jednym przypadku z powodu odmowy dalszej współpracy przez rodzinę, natomiast w trzech z powodu zmiany miejsca zamieszkania poza Łębork lub ustania przesłanek uzasadniających dalszą pomoc. Spośród objętych pomocą rodzin, 11 zostało skierowanych do współpracy z asystentem przez sąd.

W sytuacjach, gdy dzieci zostały czasowo umieszczone poza rodziną biologiczną, zadaniem asystentów było przygotowanie warunków umożliwiających rodzicom odzyskanie zdolności do samodzielnego i prawidłowego sprawowania opieki. Jeżeli jednak zastosowane działania nie przynosiły oczekiwanych efektów, a podstawowe potrzeby dzieci nadal pozostawały niezaspokojone, podejmowano działania prowadzące do umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej. W takich przypadkach MOPS współfinansuje pobyt dziecka poza rodziną.

Tabela 29. Dzieci czasowo umieszczone poza rodziną z którymi pracowali asystenci

Miejsce umieszczenia dziecka	Liczba rodzin	Liczba dzieci
Rodzinny Dom Dziecka	1	2
Zawodowa rodzina zastępcza pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego	1	1
Razem	2	3

Źródło: Sprawozdanie z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej za 2024 rok oraz potrzeby związane z realizacją tych zadań

Tabela 30. Współfinansowanie pobytu dzieci w pieczy zastępczej

Dotacje według typu placówki	Liczba dzieci w 2023 r.	Koszt w 2023 r. (w zł)	Liczba dzieci w 2024 r.	Koszt w 2024 r. (w zł)
Współfinansowanie gminy za pobyt dzieci w rodzinach zastępczych	64	510480,32	72	708809,03
Współfinansowanie gminy za pobyt dzieci w placówkach opiekuńczo-wychowawczych	16	578582,35	13	533332,08
Razem	80	1089062,67	85	1242141,11

Źródło: Sprawozdanie z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej za 2024 rok oraz potrzeby związane z realizacją tych zadań

Od 1 stycznia 2015 roku na terenie Gminy Miasto Łęborg obowiązuje Uchwała Nr XXXVIII-714/2014 Rady Miejskiej z dnia 26 września 2014 roku, wprowadzająca Program „Łęborg Miastem dla Dużej Rodziny”. Program adresowany jest do mieszkańców Łęborka wychowujących troje i więcej dzieci. Karta uprawnia do korzystania ze zniżek i ulg obowiązujących na terenie miasta i przysługuje rodzicom, dzieciom do ukończenia 18. roku życia, a także dzieciom starszym w przypadku kontynuowania nauki, nie dłużej jednak niż do 25. roku życia. Prawo do Karty mają również dzieci powyżej 18. roku życia posiadające orzeczenie o umiarkowanym bądź znacznym stopniu niepełnosprawności oraz osoby sprawujące funkcję pieczy zastępczej.

Równolegle funkcjonuje ogólnopolski program Karta Dużej Rodziny, obejmujący rodziny wielodzietne, w których rodzic lub małżonek rodzica ma bądź miał na utrzymaniu co najmniej troje dzieci, bez względu na ich wiek. Program umożliwia korzystanie z szerokiego katalogu zniżek i dodatkowych uprawnień w obszarze kultury, sportu i rekreacji na terenie całego kraju. Ofertę tworzą zarówno instytucje publiczne, jak i przedsiębiorcy prywatni, co nadaje programowi szeroki zasięg i praktyczny wymiar. Przystąpienia do programu w ostatnich latach kształtowały się następująco: 2020 - 511, 2021 - 489, 2022 - 819, 2023 - 667, 2024 - 305. Łącznie 2791 rodzin.

9.3. Dodatki mieszkaniowe

Dodatki mieszkaniowe stanowią formę wsparcia dla osób i rodzin, które mimo posiadania prawa do lokalu mieszkalnego nie są w stanie samodzielnie pokrywać systematycznie rosnących kosztów jego utrzymania. Wysokość świadczenia uzależniona jest od dwóch podstawowych kryteriów. Pierwszym z nich jest dochód przypadający na jedną osobę w gospodarstwie domowym – w przypadku gospodarstwa jednoosobowego nie może on przekroczyć 175% najniższej emerytury, natomiast w gospodarstwach wieloosobowych próg ten wynosi 125% najniższej emerytury. Drugim czynnikiem warunkującym przyznanie dodatku jest normatyw powierzchniowy, który określa maksymalną powierzchnię użytkową mieszkania przypadającą na osobę w zależności od liczby członków gospodarstwa domowego. Świadczenie to może być przyznane różnym grupom mieszkańców. Przysługuje najemcom i podnajemcom lokali mieszkalnych, osobom posiadającym spółdzielcze prawo do lokalu, osobom zamieszkującym w budynkach stanowiących ich własność oraz właścicielom samodzielnych lokali mieszkalnych. Mogą się o nie ubiegać również osoby posiadające inny tytuł prawny do zajmowanego lokalu, które ponoszą wydatki związane z jego użytkowaniem. Prawo do dodatku mają także osoby zajmujące lokal bez tytułu prawnego, o ile oczekują na przydział lokalu socjalnego lub zamiennego.

Tabela 31. Dodatki mieszkaniowe w latach 2019-2023

Rok	Liczba przyznanych dodatków (szt.)	Kwota wypłacona (zł)
2019	4173	652381
2020	3483	588494
2021	3123	563940
2022	3702	744382
2023	4147	1033292

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Problemem wszystkich właścicieli (zarządców) zasobów mieszkaniowych jest zaleganie z opłatami czynszowymi lokatorów i rosnące zadłużenie mieszkań.

Tabela 32. Zaległości w opłatach za mieszkanie w zasobach gminnych

Rok	Liczba zadłużonych mieszkań	Wysokość zaległości (zł)
2018	856	977 000
2020	1082	9 596 000
2022	1060	8 791 800

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Należy zauważyć, że problem zadłużenia czynszowego nie dotyczy wyłącznie gospodarstw domowych o słabej kondycji finansowej. Już od początku lat dziewięćdziesiątych XX wieku w Polsce można było zaobserwować rosnące społeczne przyzwolenie na niepłacenie czynszu, co wzmocniła niechęć sądów do wydawania wyroków eksmisyjnych wobec zadłużonych najemców. Dopiero w pierwszych dekadach XXI wieku właściciele lokali zaczęli częściej występować na drogę sądową w celu uzyskania orzeczeń eksmisyjnych, a liczba pozytywnych rozstrzygnięć w takich sprawach znacząco wzrosła. W rezultacie zadłużenie w zasobach mieszkaniowych innych niż komunalne stopniowo malało.

Sytuacja zadłużonych lokatorów była jednak zróżnicowana w zależności od charakteru zasobu mieszkaniowego. W przypadku mieszkańców lokali prywatnych, jeśli sąd w wyroku eksmisyjnym przyznawał prawo do lokalu socjalnego, gmina miała obowiązek jego zapewnienia. W sytuacji niewywiązania się z tego obowiązku właścicielowi przysługiwało prawo dochodzenia odszkodowania od gminy. Z kolei najemcy zadłużonych lokali komunalnych znajdowali się w innej sytuacji. Gmina mogła dochodzić zaległości poprzez ich rozłożenie na raty, a w uzasadnionych przypadkach – umarzać je w całości bądź częściowo. Po wydaniu wyroku eksmisyjnego z jednoczesnym przyznaniem prawa do lokalu socjalnego gmina mogła przenieść lokatora do innego mieszkania, zwykle o niższym standardzie i mniej korzystnych parametrach użytkowych.

Tego rodzaju praktyka powoduje, że mieszkania socjalne coraz częściej tracą swoje pierwotne znaczenie jako narzędzie polityki społecznej ukierunkowanej na wspieranie najbardziej potrzebujących. Zamiast pełnić rolę realnego wsparcia socjalnego, stają się one w wielu przypadkach rozwiązaniem technicznym w zarządzaniu zadłużeniem czynszowym i eksmisyjami.

9.4. Stypendia i zasilki szkolne

Stanowią istotny instrument polityki społecznej, którego celem jest wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży oraz tworzenie warunków sprzyjających ich prawidłowemu rozwojowi. Pomoc ta skierowana jest do najmłodszych członków społeczności lokalnej zagrożonych wykluczeniem społecznym, dla których barierą w procesie edukacji są ograniczone zasoby finansowe rodziny.

Podstawę prawną przyznawania stypendiów i zasilków szkolnych w Lęborku stanowi Uchwała Nr XXV-346/2017 Rady Miejskiej z dnia 16 lutego 2017 roku, określająca regulamin udzielania pomocy materialnej o charakterze socjalnym dla uczniów zamieszkałych na terenie

gminy Lębork. Zasiłek szkolny kierowany jest do uczniów, którzy znaleźli się w przejściowo trudnej sytuacji materialnej spowodowanej zdarzeniem losowym. Może on przybrać formę świadczenia pieniężnego, przeznaczonego na pokrycie wydatków związanych z edukacją, lub pomocy rzeczowej o charakterze edukacyjnym, w zależności od potrzeb ucznia i możliwości finansowych gminy. Wysokość świadczenia zależy od środków przekazanych gminie na ten cel.

Stypendium szkolne natomiast ma charakter długofalowego wsparcia i przysługuje uczniom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej, której podstawowym kryterium jest dochód na członka rodziny. Jego wysokość ustalana jest w oparciu o poziom dochodów oraz przepisy prawa regulujące przyznawanie pomocy materialnej uczniom. Tego rodzaju wsparcie ma na celu nie tylko poprawę warunków bytowych młodzieży, lecz także zapewnienie im równego dostępu do edukacji, a tym samym przeciwdziałanie dziedziczeniu ubóstwa i marginalizacji społecznej.

Ogółem w 2024 r. wydatki na wypłatę świadczeń materialnych o charakterze socjalnym dla uczniów wyniosły 85211,65 zł, z czego kwota 68169,32 zł stanowiła zgodnie z art. 128 ust. 2 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych dotację otrzymaną z Pomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Gdańsku oraz 17.042,33 zł środki własne. Kwotę wydatkowano na 143 decyzje w sprawie przyznania w/w pomocy. W zależności od dochodu rodziny uczniowie otrzymali miesięczne kwoty od stycznia do czerwca 2024 r. i od września do grudnia 2024 r.

po 149 zł, 186 zł i 211 zł.

W 2024 roku stypendia socjalne przyznano dla 99 uczniów w 54 rodzinach.

Tabela 33. Stypendia szkolne wypłacone w latach 2020-2024

Rok	Liczba dzieci
2020	194
2021	169
2022	149
2023	139
2024	99

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

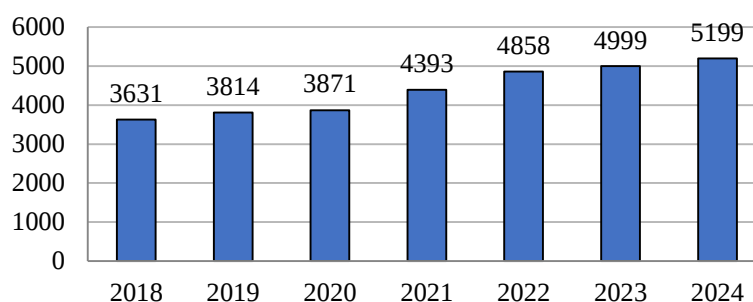
10. WSPIERANIE OSÓB Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI

Na potrzeby niniejszej Strategii przyjęto definicję osoby z niepełnosprawnością zgodną z zapisami ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób z niepełnosprawnościami. Zgodnie z jej brzmieniem, osobami z niepełnosprawnościami są te, których stan fizyczny, psychiczny lub umysłowy – w sposób trwały lub okresowy – ogranicza, utrudnia bądź uniemożliwia pełnienie ról społecznych, w tym w szczególności podejmowanie pracy zawodowej. Osoby z niepełnosprawnościami stanowią grupę o zróżnicowanych potrzebach i możliwościach, dlatego skuteczna polityka wsparcia wymaga indywidualnego podejścia oraz dostosowania form pomocy do rodzaju i stopnia ograniczeń. Wsparcie powinno obejmować zarówno działania rehabilitacyjne, edukacyjne i zawodowe, jak i wsparcie społeczne, psychologiczne oraz środowiskowe, umożliwiające pełne uczestnictwo w życiu społecznym i zawodowym. Z uwagi na rosnące znaczenie problemów związanych ze zdrowiem psychicznym, w Strategii wyodrębniono również obszar działań dedykowany zdrowiu psychicznemu, który obejmuje wsparcie osób z zaburzeniami emocjonalnymi, psychicznymi oraz z trudnościami w funkcjonowaniu społecznym. Takie podejście sprzyja tworzeniu spójnego i kompleksowego systemu pomocy, uwzględniającego różnorodność form niepełnosprawności i promującego ideę włączenia społecznego.

W roku 2024 niepełnosprawność stanowiła główną przyczynę przyznawania świadczeń z pomocy społecznej na terenie gminy miejskiej Lębork. Wsparciem z tego tytułu objęto 739 rodzin, w tym 586 rodzin jednoosobowych, 69 rodzin dwuosobowych, 39 rodzin trzynosobowych oraz 45 rodzin czterosobowych i większych. Skala potrzeb w tym obszarze od lat utrzymuje się na wysokim poziomie, co wskazuje na systematyczne zapotrzebowanie na pomoc adresowaną do osób z różnymi rodzajami i stopniami niepełnosprawności. Istotnym instrumentem wsparcia są świadczenia pieniężne w postaci zasiłków pielęgnacyjnych. W 2024 roku przyznano 5 199 zasiłków pielęgnacyjnych dla dzieci z niepełnosprawnością, co stanowi wzrost o ponad 40% w porównaniu z rokiem 2018, kiedy liczba tych świadczeń wynosiła 3 631. Systematycznie rosła także liczba zasiłków dla osób powyżej 16. roku życia ze znacznym stopniem niepełnosprawności – w roku 2018 przyznano ich 10 969, natomiast w 2024 roku już 14 425. Utrzymuje się również wysoki poziom świadczeń dla osób z umiarkowanym stopniem niepełnosprawności do 21. roku życia, którego wartość w 2024 roku wyniosła 6 027 przyznanych zasiłków.

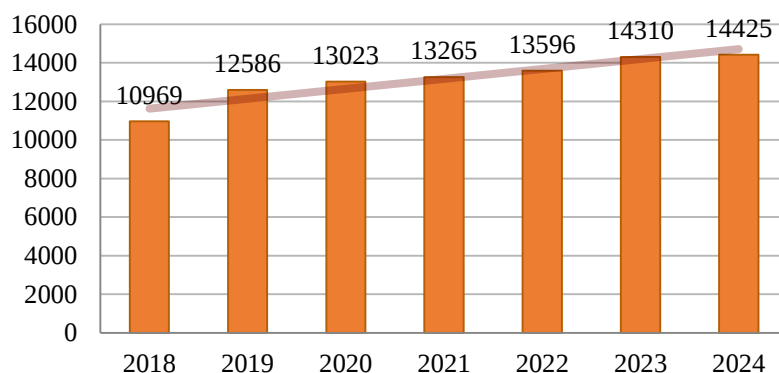
Analiza danych wskazuje, że w okresie 2018–2024 obserwowany był systematyczny wzrost liczby przyznawanych świadczeń we wszystkich kategoriach związanych z niepełnosprawnością. Najbardziej wyraźny wzrost dotyczył zasiłków pielęgnacyjnych dla dzieci z niepełnosprawnością oraz dla osób dorosłych ze znacznym stopniem niepełnosprawności, co potwierdza, że w 2024 roku niepełnosprawność zajęła pierwsze miejsce wśród przyczyn korzystania z pomocy społecznej w gminie miejskiej Lębork.

Wykres 11. Zasiłek pielęgnacyjny dla dziecka z niepełnosprawnościami

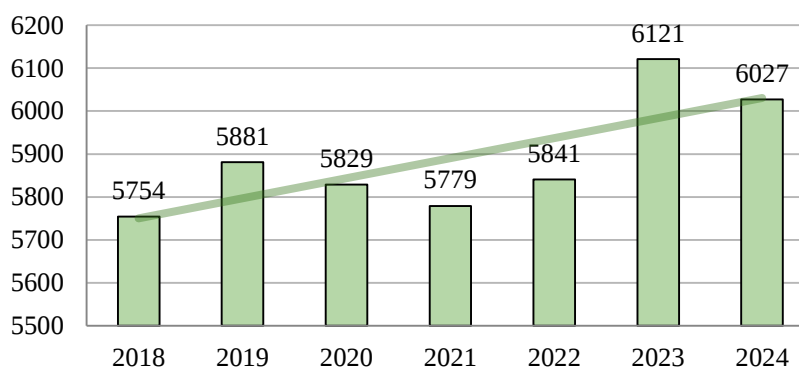
Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej, MOPS w Lęborku, 2024 rok

Wykres 12. Zasiłek pielęgnacyjny dla osoby z niepełnosprawnościami w wieku powyżej 16 roku życia o znacznym stopniu niepełnosprawności

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej, MOPS w Lęborku, 2024 rok

Wykres 13. Zasiłek pielęgnacyjny dla osoby z niepełnosprawnościami w wieku powyżej 16 roku życia o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, która powstała przed 21 rokiem życia

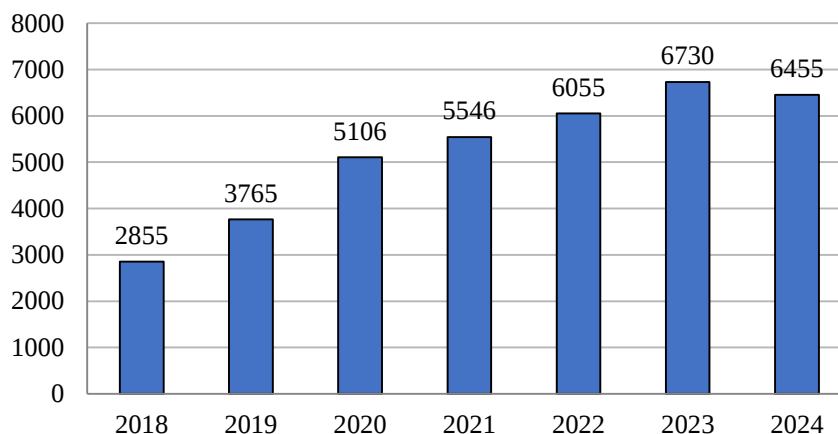

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej, MOPS w Lęborku, 2024 rok

Liczba przyznawanych zasiłków pielęgnacyjnych ogółem systematycznie rośnie. W badanym okresie (2018 - 2024) wzrosła o około 26%. Świadczenie pielęgnacyjne przysługuje osobom uprawnionym, które nie podejmują lub rezygnują z zatrudnienia bądź innej pracy zarobkowej w celu sprawowania opieki nad osobą posiadającą orzeczenie o niepełnosprawności, łącznie ze wskazaniem dotyczącym konieczności stałej lub długotrwałej opieki bądź pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji, a także konieczności stałego współudziału opiekuna w procesie leczenia, rehabilitacji i edukacji

dziecka, bądź nad osobą legitymującą się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności. W latach 2018–2024 liczba przyznawanych świadczeń pielęgnacyjnych systematycznie rosła, osiągając wzrost o około 126% – z 2 855 świadczeń w roku 2018 do 6 455 w roku 2024.

Wykres 14. Świadczenie pielęgnacyjne przyznane w latach 2018-2024

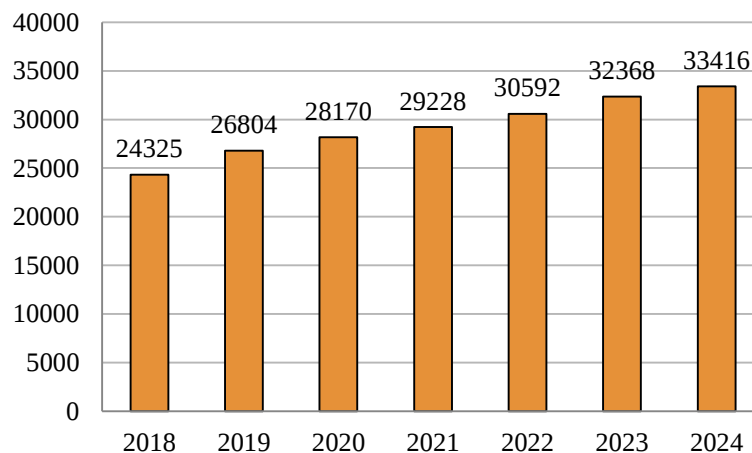

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej, MOPS w Łęborku, 2024 rok

Specjalny zasiłek opiekuńczy kierowany jest do osób sprawujących opiekę nad osobą legitymującą się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności, przy czym w odróżnieniu od świadczenia pielęgnacyjnego nie jest wymagane, aby niepełnosprawność powstała w wieku do 21 lat. Świadczenie to ma charakter dochodowy i jest przyznawane na okres zasiłkowy. Zasiłek dla opiekuna natomiast przysługuje osobom, które były uprawnione do świadczenia pielęgnacyjnego do 30 czerwca 2013 roku, a ich prawo do tego świadczenia wygasło w związku ze zmianą przepisów ustawy o świadczeniach rodzinnych z dnia 7 grudnia 2012 roku.

W latach 2018–2024 liczba świadczeń opiekuńczych ogółem systematycznie rosła, zwiększając się z 24 325 w roku 2018 do 33 416 w roku 2024, co oznacza wzrost o około 37% w badanym okresie.

Wykres 15. Świadczenia opiekuńcze ogółem

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej, MOPS w Łęborku, 2024 rok

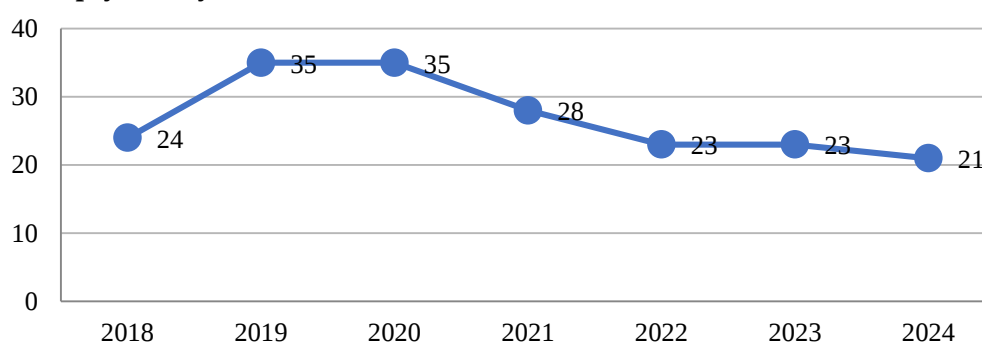
11. ZDROWIE PSYCHICZNE

Zdrowie psychiczne stanowi jeden z kluczowych elementów dobrostanu człowieka i ma bezpośredni wpływ na funkcjonowanie jednostki w życiu społecznym, zawodowym i rodzinnym. Współczesne problemy społeczne – takie jak stres, presja sukcesu, izolacja, uzależnienia czy przemoc – w znacznym stopniu obciążają psychikę dzieci, młodzieży i dorosłych. Coraz częściej obserwuje się obniżony nastrój, wypalenie, lęki czy trudności w relacjach interpersonalnych. Według Światowej Organizacji Zdrowia (WHO) *zdrowie psychiczne to stan dobrego samopoczucia, w którym człowiek wykorzystuje swoje zdolności, może radzić sobie ze stresem w codziennym życiu, może wydajnie i owocnie pracować oraz jest w stanie wnieść wkład w życie danej wspólnoty.*

Ochrona zdrowia psychicznego w Województwie Pomorskim jest realizowana poprzez zintegrowany system działań profilaktycznych, diagnostycznych, terapeutycznych i rehabilitacyjnych, koordynowanych na poziomie regionalnym i lokalnym. Działania te opierają się na założeniach Ustawy z dnia 19 sierpnia 1994 roku o ochronie zdrowia psychicznego oraz na Narodowym Programie Ochrony Zdrowia Psychicznego realizowanym w ramach polityki zdrowotnej państwa.

Ochrona zdrowia psychicznego w województwie pomorskim jest więc procesem wielopoziomowym, łączącym działania lecznicze, profilaktyczne i społeczne. Celem tych inicjatyw jest nie tylko leczenie zaburzeń, ale przede wszystkim promocja zdrowia psychicznego, integracja społeczna osób chorych oraz przeciwdziałanie stygmatyzacji

Wykres 16. Liczba osób korzystających z usług specjalistycznych opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej, MOPS w Lęborku, 2024 rok

W latach 2018–2024 w gminie Lębork obserwuje się stopniowy spadek liczby osób z zaburzeniami psychicznymi korzystających z usług specjalistycznych opiekuńczych. Według danych zawartych w *Ocenie Zasobów Pomocy Społecznej MOPS w Lęborku*, w 2018 roku wsparciem objęto 24 osoby, a najwyższą liczbę beneficjentów odnotowano w latach 2019 i 2020 – po 35 osób. W kolejnych latach nastąpił systematyczny spadek – w 2021 roku z usług tych korzystało 28 osób, w 2022 i 2023 roku po 23 osoby, natomiast w 2024 roku jedynie 21 osób. Tendencja ta może wskazywać na zmniejszenie zapotrzebowania na tego typu wsparcie lub na zmiany w sposobie organizacji i dostępności usług specjalistycznych opiekuńczych. Jednocześnie może być efektem rozwoju alternatywnych form pomocy, takich jak wsparcie środowiskowe, działania asystentów zdrowienia czy programy integracyjne prowadzone przez inne instytucje i organizacje pozarządowe. Niezależnie od przyczyn, dane te podkreślają znaczenie ciągłego monitorowania potrzeb osób z zaburzeniami psychicznymi oraz dostosowywania oferty usług społecznych do zmieniających się uwarunkowań lokalnych.

11.1. Lokalny system wsparcia zdrowia psychicznego w gminie Lębork

Lokalny system wsparcia zdrowia psychicznego w gminie Lębork tworzy zintegrowana sieć instytucji, które wspólnie odpowiadają za promocję dobrostanu psychicznego mieszkańców, wczesną interwencję w kryzysach oraz zapewnianie kompleksowej i długoterminowej pomocy specjalistycznej. System opiera się na współpracy pomiędzy służbą zdrowia, oświatą, pomocą społeczną oraz sektorem pozarządowym.

Kluczowym elementem systemu są podmioty lecznicze, w tym Szpital w Lęborku, który prowadzi oddziały i poradnie zajmujące się diagnozowaniem oraz leczeniem zaburzeń psychicznych. Ważnym ogniwem są również Poradnie Zdrowia Psychicznego dla dzieci, młodzieży i dorosłych, zapewniające konsultacje psychiatryczne, psychoterapeutyczne i psychologiczne, a także opiekę środowiskową.

Samodzielny Publiczny Specjalistyczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Lęborku

Od dnia 1 lutego 2023 roku Samodzielny Publiczny Specjalistyczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Lęborku przystąpił do realizacji programu pilotażowego reformy Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego w oparciu o organizację Centrów Zdrowia Psychicznego. SPS ZOZ jest realizatorem świadczeń w zreformowanym modelu opieki celem przywrócenie osoby chorej psychicznie lub doznającej kryzysu psychicznego do aktywnego funkcjonowania społecznego w zróżnicowanych rolach: w środowisku rodzinnym, zawodowym, towarzyskim oraz w aktywnościach związanych ze spędzaniem wolnego czasu.

Oddziały i poradnie psychiatryczne w Szpitalu w Lęborku:

1. Oddział Psychiatryczny, który w zakresie świadczeń realizuje diagnostykę i leczenie osób dorosłych (osoby powyżej 18 r.ż.) z zaburzeniami psychicznymi: psychotyczne zaburzenia, zaburzenia nastroju, schizofrenia, otępienie, zaburzenia osobowości, zespoły uzależnień, abstynencyjne, zaburzenia nerwicowe.
2. Oddział Psychogeriatryczny, który zapewnia diagnostykę i leczenie osób z zaburzeniami psychicznymi, w szczególności z zaburzeniami procesów poznawczych powyżej 60 roku życia. Na Oddziale przebywają pacjenci z rozpoznaniem organicznych zaburzeń lękowych, organicznych zaburzeń nastroju, zespołów otępiennych, schizofrenii, zaburzeń urojeniowych, zaburzeń afektywnych.
3. Oddział Leczenia Alkoholowych Zespołów Abstynencyjnych – na oddziale leczeni są pacjenci pełnoletni z rozpoznaniem:
 - Ostrego zatrucia spowodowanego użyciem alkoholu,
 - Alkoholowego zespołu abstynencyjnego,
 - Alkoholowego zespołu abstynencyjnego z majaczeniem,
 - Zespołu abstynencyjnego po lekach uspokajających i nasennych,
 - Zespołu abstynencyjnego i z majaczeniem po lekach uspokajających i nasennych,
 - Zespołów abstynencyjnych w przypadku używaniu kilku substancji psychoaktywnych,
 - Zespołów abstynencyjnych w przypadku używaniu kilku substancji psychoaktywnych z majaczeniem.
4. Psychiatryczna Izba Przyjęć – prowadzi świadczenia całodobowe, tryb nagły, diagnostykę i zabezpieczenie medyczne.
5. Oddział Dzienny Psychiatryczny - zapewnia intensywną terapię psychiatryczną w trybie dziennym, stanowiąc formę leczenia pośrednią między opieką ambulatoryjną a całodobową hospitalizacją. Pacjent przebywa na oddziale w ciągu dnia, uczestniczy w zajęciach terapeutycznych, a po zakończeniu programu wraca do domu. Jego główne funkcje obejmują:
 - diagnostykę i leczenie zaburzeń psychicznych bez konieczności całodobowego pobytu w szpitalu,

- terapię grupową i indywidualną, prowadzoną przez specjalistów (psychologów, psychoterapeutów, terapeutów zajęciowych, psychiatrów),
- treningi umiejętności społecznych i emocjonalnych,
- stabilizację stanu psychicznego, gdy nie jest potrzebna hospitalizacja całodobowa,
- wsparcie w powrocie do funkcjonowania społecznego i zawodowego,
- zapobieganie nawrotom choroby poprzez systematyczną terapię i psychoedukację,
- kontynuację leczenia po wyjściu z oddziału całodobowego lub w ramach wczesnej interwencji.

Program terapii zwykle obejmuje kilka–kilkanaście tygodni regularnych zajęć, dając pacjentowi intensywne, zorganizowane wsparcie w warunkach zbliżonych do codziennego życia. Znaczącą rolę pełni również Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, który organizuje wsparcie terapeutyczne, pedagogiczne i psychologiczne, w tym pomoc pedagoga-specjalisty oraz specjalisty terapii uzależnień. System uzupełniają szkoły i placówki oświatowe, oferujące działania profilaktyczne i interwencyjne, oraz Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, wspierająca dzieci, młodzież i ich rodziny. Istotnym partnerem są także organizacje pozarządowe, realizujące programy edukacyjne, terapeutyczne i interwencyjne oraz wspierające osoby w kryzysie i ich bliskich. Całość tworzy spójny, wielopoziomowy system, który umożliwia mieszkańcom dostęp do specjalistycznej pomocy na każdym etapie – od profilaktyki i wczesnej diagnostyki po leczenie specjalistyczne i rehabilitację psychospołeczną – wzmacniając bezpieczeństwo i dobrostan lokalnej społeczności.

Leczenie ambulatoryjne:

Centrum Zdrowia Psychicznego pełni rolę istotnego punktu odniesienia dla osób zmagających się z chorobami psychicznymi, które często znajdują się w sytuacji wykluczenia społecznego. Dzięki integracji różnych form opieki placówka zapewnia pacjentom łatwiejszy dostęp do usług, ciągłość leczenia oraz lepszą koordynację działań ukierunkowanych na poprawę jakości życia i funkcjonowania w środowisku społecznym. Centrum Zdrowia Psychicznego obejmuje leczenie szpitalne i ambulatoryjne.

Poradnia Zdrowia Psychicznego - świadczy usługi w zakresie kompleksowej opieki ambulatoryjnej, obejmującej diagnozę psychologiczną i psychiatryczną, leczenie farmakologiczne oraz psychoterapię indywidualną i grupową. W ramach swojej działalności poradnia zapewnia również wsparcie pielęgniarstwa, w tym wykonywanie niezbędnych zabiegów, takich jak iniekcje, a także umożliwia konsultacje z pracownikiem socjalnym, co pozwala na prowadzenie zintegrowanych działań w obszarze medycznym i społecznym.

Zespół Leczenia Środowiskowego - stanowi uzupełnienie tradycyjnych form opieki, kierując swoją ofertę do osób, które z powodu nasilenia objawów chorobowych, trudności w codziennym funkcjonowaniu oraz braku wystarczającego wsparcia ze strony otoczenia nie są w stanie korzystać z leczenia ambulatoryjnego, a jednocześnie nie wymagają hospitalizacji. Model środowiskowy koncentruje się na udzielaniu pomocy w naturalnym środowisku pacjenta, co sprzyja utrzymywaniu ciągłości terapii oraz zwiększa skuteczność procesu leczenia i reintegracji społecznej.

Ośrodek Środowiskowej Opieki Psychologicznej i Psychoterapeutycznej Dla Dzieci i Młodzieży

Oferuje wsparcie zespołu psychologów i psychoterapeutów dla dzieci i młodzieży (do 18 r.ż. lub 21 r.ż. w przypadku kontynuowania nauki w szkole ponadpodstawowej) oraz ich rodziców - bez skierowania, bezpłatnie, w ramach NFZ. Jego funkcjonowanie ma opierać się na ścisłej

współpracy z poradniami psychologiczno-pedagogicznymi, ośrodkami pomocy społecznej, psychologami szkolnymi oraz osobami wspierającymi rodziny. Praca tego typu ośrodków bazuje przede wszystkim na współpracy z rodziną pacjenta oraz jego środowiskiem szkolnym.

Środowiskowy Dom Samopomocy „Lwiątko”, pełniący funkcję ośrodka wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi, które doświadczają trudności w przystosowaniu się do życia w środowisku społecznym. Placówka finansowana jest ze środków przekazywanych przez Pomorski Urząd Wojewódzki w Gdańsku. Uczestnikami są pełnoletni mieszkańcy miasta, kierowani do ŚDS na podstawie wywiadu środowiskowego przeprowadzonego przez pracownika socjalnego oraz decyzji administracyjnej. Działania realizowane w ośrodku opierają się na indywidualnie opracowanym planie postępowania wspierająco-aktywizującego, dostosowanym do potrzeb i możliwości psychofizycznych uczestników. Program obejmuje m.in. trening umiejętności niezbędnych w codziennym życiu, rozwijanie kompetencji interpersonalnych i umiejętności rozwiązywania problemów, kształtowanie sposobów konstruktywnego spędzania czasu wolnego, a także terapię zajęciową i ruchową. Zajęcia prowadzone są w wyspecjalizowanych pracowniach, takich jak pracownia krawiecka, plastyczna, kulinarna, informatyczno-edukacyjna oraz pirograficzno-stolarska. Głównym celem działalności ŚDS jest wspieranie indywidualnego rozwoju uczestników, wzmacnianie ich samodzielności oraz kształtowanie zaradności życiowej. W 2024 roku do placówki skierowano 36 osób. W ramach swojej działalności statutowej ŚDS zapewnia także wsparcie psychologiczne i społeczne, w tym specjalistyczne porady psychologiczne adresowane do osób z zaburzeniami psychicznymi.

12. PROFILAKTYKA I ROZWIĄZYWANIE PROBLEMÓW UZALEŻNIEŃ OD SUBSTANCJI PSYCHOAKTYWNYCH

Alkoholizm pozostaje jednym z najpoważniejszych problemów zdrowotnych i społecznych w Polsce – dotyczy ludzi niezależnie od wieku, płci czy statusu społecznego. Szacuje się, że z uzależnieniem zmagają się od 600 do 800 tysięcy osób, a kolejne 2–3 miliony pije w sposób ryzykowny lub szkodliwy. Alkohol sięga po niego ponad 80% dorosłych Polaków, podczas gdy abstynencję deklaruje zaledwie 18%. Pandemia COVID-19 znacząco pogłębiła ten problem. W okresie izolacji i stresu wielu Polaków sięgało po alkohol częściej niż wcześniej, a u osób już pijących ryzykownie utrwaliły się negatywne wzorce – m.in. tzw. „binge drinking” (intensywne picie w krótkim czasie) czy sięganie po alkohol już od rana. Zmieniła się też struktura spożycia – maleje udział piwa, a rośnie popularność alkoholi mocnych, które stanowią dziś blisko 40% całkowitej konsumpcji. Równolegle narasta problem używania innych substancji psychoaktywnych, szczególnie wśród młodych. Najczęściej wybieraną pozostaje marihuana, a odsetek jej użytkowników wśród 15–16-latków w Polsce przewyższa średnią europejską. W rodzinach dotkniętych problemem alkoholowym dorasta nawet 2 miliony dzieci i młodzieży, a podobna liczba dorosłych to członkowie rodzin alkoholowych. Skala zjawiska pokazuje, jak ogromne wyzwanie stanowią uzależnienia – nie tylko dla jednostek, ale i dla całych społeczności lokalnych oraz systemu pomocy społecznej.

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Miasta Łęborka na lata 2026-2029 zawiera działania zgodne z kierunkami i celami operacyjnymi dotyczącymi profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii, określonymi w Narodowym Programie Zdrowia na lata Narodowy Program Zdrowia 2021–2025/aktualizowany 2026+.

Program pozwoli skutecznie zarządzać profilaktyką na poziomie lokalnym. Program ten przyczyni się również do stworzenia platformy współdziałania wszystkich instytucji odpowiedzialnych za bezpieczeństwo i rozwój społeczeństwa lokalnego. Program koncentruje się na kierunkach udzielania bezpośredniej pomocy osobom zagrożonym uzależnieniem i jest nastawiony na oddziaływanie na środowisko lokalne w obszarze szeroko rozumianej edukacji zdrowotnej, promowania zdrowego stylu życia oraz promocji zdrowia psychicznego i budowania dobrostanu psychicznego społeczności lokalnej. Nie skupia się jednak na interwencji rozwiązującej pojedynczy problem, ale podejmuje działania profilaktyczne o charakterze zintegrowanym. Program opiera się na doświadczeniu praktyków zajmujących się profilaktyką, którzy pokazują, że istnieją sprawdzone działania przynoszące pozytywne efekty, nazywane rekomendacjami do działań profilaktycznych, które zostały opisane w mapie czynników chroniących i czynników ryzyka wraz z rekomendacjami do zintegrowanych działań profilaktycznych w Mieście Łębork.

Celem głównym Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Miasta Łębork na lata 2026 – 2029 jest:

Ograniczenie zdrowotnych i społecznych skutków wynikających z nadużywania napojów alkoholowych i używania innych substancji psychoaktywnych oraz uzależnień behawioralnych.

Program ten tworzy ramy dla wdrażania konkretnych inicjatyw, umożliwiających skuteczne wspieranie mieszkańców oraz wzmacnianie lokalnego systemu pomocy społecznej i profilaktyki zdrowotnej.

Wśród realizowanych zadań można wymienić:

- 1) Zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej rozszerzanie oferty wsparcia dla osób uzależnionych i ich rodzin poprzez konsultacje, terapię indywidualną i grupową, motywowanie do leczenia oraz podnoszenie kwalifikacji specjalistów. Celem jest ograniczanie szkód zdrowotnych i społecznych oraz wzmacnianie lokalnego systemu pomocy.
- 2) Pomoc rodzinom z problemem uzależnień i przemocą domową zapewnienie rodzinom wsparcia psychospołecznego i prawnego poprzez działalność ośrodków pomocowych, poradnictwo specjalistyczne i szkolenia dla pracowników instytucji. Ważnym elementem jest współpraca służb i organizacji w reagowaniu na kryzysy rodzinne.
- 3) Działalność profilaktyczna, edukacyjna i szkoleniowa - realizacja programów profilaktycznych dla dzieci, młodzieży i rodzin, wspieranie zajęć sportowych i socjoterapeutycznych oraz dożywiania dzieci. Działania obejmują także kampanie społeczne, szkolenia i inicjatywy na rzecz bezpieczeństwa publicznego.
- 4) Egzekwowanie przepisów ustawy o wychowaniu w trzeźwości - kontrola punktów sprzedaży alkoholu, przeciwdziałanie sprzedaży nieletnim i nietrzeźwym oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego. Celem jest ochrona dobra publicznego i bezpieczeństwa społecznego.
- 5) Wspieranie działalności instytucji i organizacji społecznych - dofinansowanie klubów abstynenta, grup samopomocowych i inicjatyw społecznych oraz rozwój wolontariatu. Działania te wzmacniają lokalny system wsparcia osób z problemem uzależnień.
- 6) Koordynowanie lokalnej polityki przeciwdziałania uzależnieniom - prace Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych – opiniowanie zezwoleń, kontrole, działania profilaktyczne i kierowanie na leczenie odwykowe. Komisja zapewnia spójność działań instytucji i rozwój kompetencji członków.
- 7) Wspieranie zatrudnienia socjalnego - dofinansowanie Centrum Integracji Społecznej i Klubów Integracji Społecznej w Lęborku. Celem jest aktywizacja zawodowa i społeczna osób uzależnionych oraz zagrożonych wykluczeniem poprzez reintegrację i rozwój kompetencji.

Tabela 34. Osoby korzystające z pomocy pedagoga specjalisty i z pomocy specjalisty pedagoga organizowanej w MOPS

Osoby korzystające z	pomocy pedagoga specjalisty		pomocy specjalisty terapii uzależnień	
	rok 2021	rok 2022	rok 2023	rok 2024
Zgłosiły się po raz pierwszy	108	116	110	106
Zgłosiły się po raz kolejny	123	125	131	113

Źródło: dane MOPS w Lęborku

W latach 2021–2024 z pomocy pedagoga-specjalisty oraz specjalisty terapii uzależnień organizowanej w MOPS korzystały zarówno osoby zgłaszające się po raz pierwszy, jak i te powracające po wsparcie. Łącznie w analizowanym okresie po raz pierwszy zgłosiło się 440 osób, natomiast 492 osoby skorzystały z pomocy ponownie, co wskazuje na stałą potrzebę kontynuacji wsparcia oraz utrzymywanie relacji pomocowej. Dodatkowo zrealizowano 656 konsultacji, które stanowiły uzupełnienie regularnych form pomocy, umożliwiając doraźne wsparcie, poradnictwo oraz monitorowanie sytuacji osób korzystających z usług MOPS. Dane te ukazują wysoką i stabilną skalę zapotrzebowania na specjalistyczną pomoc pedagoga oraz terapeutów uzależnień, a także świadczą o znaczeniu tych form wsparcia w lokalnym systemie pomocy społecznej.

W analizowanym okresie z pomocy pedagoga specjalisty skorzystało łącznie 932 osób. Wśród nich 440 osób zgłosiło się po raz pierwszy, natomiast 492 osoby powróciły po pomoc kolejny raz. Liczba zgłoszeń nowych utrzymywała się na dość stabilnym poziomie – od 106 do 116 osób rocznie. Podobną tendencję obserwujemy w przypadku zgłoszeń ponownych, które nieznacznie wzrosły do roku 2023, by w 2024 roku spaść do 113 osób.

Z usług specjalisty terapii uzależnień – zarówno wśród osób uzależnionych, jak i członków ich rodzin – skorzystało łącznie 1809 osób. Największe zapotrzebowanie na tego rodzaju pomoc odnotowano w 2022 roku (426 osób), natomiast najmniejsze w 2024 roku (341 osób). Dane te wskazują na znaczące, choć lekko zmienne z roku na rok, potrzeby mieszkańców w zakresie wsparcia terapeutycznego.

Całościowy obraz pokazuje, że pomoc oferowana przez MOPS w obszarze pedagogicznym i terapeutycznym cieszy się dużym i stałym zainteresowaniem, a liczba osób korzystających z niej utrzymuje się na wysokim poziomie, co potwierdza zarówno skalę potrzeb, jak i ważną rolę placówki w systemie lokalnego wsparcia.

13. PRZECIWDZIAŁANIE PRZEMOCY DOMOWEJ

Zgodnie z art. 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej¹⁷: *Przez przemoc domową rozumie się jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające prawa lub dobra osobiste osoby doznającej przemocy domowej, w szczególności:*

- a) narażające tę osobę na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia lub mienia,
- b) naruszające jej godność, nietykalność cielesną lub wolność, w tym seksualną,
- c) powodujące szkody na jej zdrowiu fizycznym lub psychicznym, wywołujące cierpienie lub krzywdę,
- d) ograniczające lub pozbawiające tę osobę dostępu do środków finansowych lub możliwości podjęcia pracy lub uzyskania samodzielności finansowej,
- e) istotnie naruszające prywatność tej osoby lub wzbudzające u niej poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia, w tym podejmowane za pomocą środków komunikacji elektronicznej.

Definicja ta jednoznacznie podkreśla, że przemoc domowa nie ogranicza się do działań fizycznych, lecz obejmuje także wszelkie zachowania naruszające godność, wolność, bezpieczeństwo i dobra osobiste człowieka. Może ona przybierać różne formy — fizyczną, psychiczną, seksualną, ekonomiczną czy zaniedbanie — i zawsze prowadzi do naruszenia podstawowych praw człowieka, wywołując cierpienie oraz długotrwałe skutki emocjonalne i społeczne u osób doświadczających przemocy.

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej na lata 2024 – 2025

Został przyjęty Uchwałą Nr LXI -785/2024. Program został opracowany w oparciu o ustawę z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej, która określa zasady, zadania oraz tryb postępowania organów administracji publicznej i instytucji w zakresie zapobiegania przemocy domowej oraz ochrony osób jej doświadczających. Program uwzględnia również przepisy wykonawcze oraz wytyczne wynikające z dokumentów strategicznych na szczeblu krajowym i wojewódzkim.

Podstawę opracowania Programu stanowią w szczególności:

Rządowy Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2024–2030, przyjęty uchwałą nr 205 Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2023 r. (M.P. z 2023 r. poz. 1232). Program ten wyznacza strategiczne kierunki działań państwa w zakresie zapobiegania i przeciwdziałania przemocy domowej. Jego głównym celem jest zwiększenie skuteczności przeciwdziałania przemocy domowej oraz zmniejszenie skali tego zjawiska poprzez realizację działań w czterech kluczowych obszarach:

1. Profilaktyka, diagnoza społeczna i edukacja społeczna.
2. Ochrona, pomoc i wsparcie osób doznających przemocy domowej.
3. Oddziaływania korekcyjno-edukacyjne wobec osób stosujących przemoc domową.
4. Współpraca instytucjonalna, rozwój kompetencji służb i monitorowanie zjawiska przemocy domowej.

Wojewódzki Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2021–2030 dla Województwa Pomorskiego, przyjęty Uchwałą nr 583/548/24 Zarządu Województwa Pomorskiego z dnia 16 maja 2024 r. Dokument ten stanowi rozwinięcie założeń krajowej

¹⁷ Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz.U. z 2023 r. poz. 535 z późn. zm.), art. 2 pkt 1.

polityki w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej, dostosowane do specyfiki regionu. Program wojewódzki określa cele i priorytety działań, do których należą m.in.:

1. Doskonalenie systemu przeciwdziałania przemocy domowej na poziomie lokalnym i regionalnym.
2. Rozwój zintegrowanego systemu wsparcia osób doznających przemocy domowej.
3. Zwiększenie dostępności programów korekcyjno-edukacyjnych i psychologicznych dla osób stosujących przemoc domową.
4. Podnoszenie kompetencji służb i instytucji w zakresie rozpoznawania oraz reagowania na przemoc domową.
5. Promowanie postaw opartych na szacunku, empatii i odpowiedzialności w relacjach rodzinnych.

W trakcie opracowywania jest Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej na lata 2026 – 2029 dla Lęborka, który będzie realizował cele i założenia powyższych dokumentów, stanowiąc element spójnego systemu przeciwdziałania przemocy domowej na poziomie lokalnym.

Głównym celem Programu jest zwiększenie skuteczności działań podejmowanych w celu przeciwdziałania przemocy domowej oraz zmniejszenie skali zjawiska na terenie gminy miasta Lębork poprzez podniesienie jakości oraz dostępności oferowanego wsparcia.

Realizacja Programu opiera się na współpracy jednostek organizacyjnych gminy, służb społecznych, oświaty, ochrony zdrowia, Policji, organizacji pozarządowych oraz innych podmiotów, których działania mogą przyczynić się do ograniczenia zjawiska przemocy domowej. Działania podejmowane w ramach Programu będą spójne z kierunkami określonymi w dokumentach krajowych i wojewódzkich, a ich nadrzędnym celem będzie budowanie bezpiecznego, wspierającego środowiska lokalnego, wolnego od przemocy domowej, w którym każda osoba ma zapewnione prawo do życia w godności, bezpieczeństwie i wzajemnym szacunku. Przy realizacji Programu współpracuje wiele instytucji i podmiotów, w tym głównie:

- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Lęborku,
- Urząd Miejski w Lęborku,
- Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej w Lęborku,
- Komenda Powiatowa Policji w Lęborku,
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Lęborku,
- Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Lęborku,
- Stowarzyszenie na Rzecz Przeciwdziałania Przemocy „SZANSA” w Lęborku,
- Nauczyciele znający sytuację domową małoletniego,
- Osoby wykonujący zawód medyczny (lekarz, pielęgniarka, położna, ratownik medyczny),
- Pedagodzy, psycholodzy lub terapeuci będący przedstawicielami jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, komisji alkoholowej, Policji, oświaty, ochrony zdrowia lub organizacji pozarządowej,
- Żołnierze Żandarmerii Wojskowej w sprawach żołnierzy pełniących czynną służbę wojskową stosujących przemoc domową.

Podejmowanie interwencji wobec rodzin dotkniętych przemocą odbywa się zgodnie z procedurą „Niebieskie Karty”, która wdrażana jest niezależnie od zgody osoby

doświadczającej przemocy. Stanowi ona zestaw działań podejmowanych przez przedstawicieli jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, policji, oświaty oraz ochrony zdrowia w sytuacjach, gdy istnieje uzasadnione podejrzenie wystąpienia przemocy domowej. Procedura ta opiera się na zasadzie współpracy międzyinstytucjonalnej, a wszystkie podjęte działania są przekazywane przewodniczącemu Zespołu Interdyscyplinarnego, który koordynuje dalsze postępowanie. Wszczęcie procedury następuje poprzez wypełnienie odpowiedniego formularza w momencie stwierdzenia podejrzenia stosowania przemocy wobec członków rodziny lub na skutek zgłoszenia dokonanego przez członka rodziny bądź osobę będącą świadkiem zdarzenia. „Niebieska Karta” stanowi więc instrument umożliwiający szybką i skuteczną reakcję instytucji publicznych na zjawisko przemocy domowej oraz zapewnia poszkodowanym ochronę i dostęp do odpowiedniego wsparcia. W ostatnich latach obserwuje się systematyczny wzrost liczby rodzin, wobec których wszczęto procedurę „Niebieskie Karty”, co świadczy zarówno o większej wykrywalności przypadków przemocy, jak i o rosnącej skuteczności działań podejmowanych w tym obszarze.

14. AKTYWNOŚĆ I INTEGRACJA SENIORÓW

Z roku na rok obserwowany jest systematyczny wzrost liczby osób w wieku senioralnym – zarówno w Polsce, jak i w województwie pomorskim, w tym w Lęborku. Na koniec 2023¹⁸ roku w naszym kraju żyło ok. 9,9 mln osób w wieku 60 lat i więcej, co stanowiło 26,3% populacji. W porównaniu z rokiem poprzednim oznacza to wzrost o 1%. Proces starzenia się społeczeństwa pogłębia się również w regionie pomorskim – rośnie udział osób starszych w strukturze ludności, a co za tym idzie, zwiększa się zapotrzebowanie na działania wspierające i profilaktyczne skierowane do seniorów.

W skali kraju wskaźnik obciążenia demograficznego osobami w wieku 65+ osiągnął w 2023 roku poziom 30,9 (wobec 29,9 rok wcześniej), natomiast liczba osób w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym wyniosła 40,0. Według najnowszych danych, w 2024 roku¹⁹ udział osób w wieku 65 lat i więcej wzrósł do 20,5% ogółu mieszkańców Polski, a mediana wieku przekroczyła 43 lata. Coraz większy odsetek seniorów w populacji jest zjawiskiem trwałym i nieodwracalnym, wymagającym dostosowania lokalnych polityk społecznych, zdrowotnych i bezpieczeństwa do potrzeb osób starszych. W Lęborku, podobnie jak w całym regionie, zjawisko to nabiera szczególnego znaczenia, a działania na rzecz bezpieczeństwa i aktywizacji seniorów stają się jednym z kluczowych elementów lokalnej strategii społecznej. Zjawisko to znajduje odzwierciedlenie w indeksie starości, który określa relację pomiędzy liczbą osób w wieku 65 lat i więcej a liczbą osób w wieku 0–14 lat. W 2023 r. w Polsce indeks starości wyniósł 118, natomiast w województwie pomorskim – podobnie jak w latach wcześniejszych – utrzymywał się na poziomie niższym od średniej krajowej. Lębork od kilku lat charakteryzuje się wyższymi wartościami tego wskaźnika w porównaniu zarówno do województwa pomorskiego, jak i do średniej krajowej, co potwierdza bardziej zaawansowany proces starzenia się populacji w mieście.

Proces ten niesie ze sobą wielowymiarowe konsekwencje. Z jednej strony wiąże się ze wzrostem liczby osób wymagających wsparcia w zakresie ochrony zdrowia i pomocy społecznej, z drugiej – stwarza wyzwania w obszarze planowania przestrzennego, edukacji zdrowotnej oraz integracji społecznej. Osoby starsze rzadziej oceniają swój stan zdrowia jako dobry lub bardzo dobry, a wraz z wiekiem rośnie liczba chorób przewlekłych i ograniczeń w codziennym funkcjonowaniu. W coraz większym stopniu problemem staje się nie tylko konieczność zapewnienia im dostępu do opieki zdrowotnej i usług opiekuńczych, lecz także stworzenia warunków do aktywnego uczestnictwa w życiu społecznym.

Seniorzy, dzięki swojej wiedzy, doświadczeniu zawodowemu i życiowemu, stanowią ogromny potencjał dla społeczności lokalnej. Dlatego kluczowym zadaniem polityki społecznej miasta jest kreowanie pozytywnego wizerunku osób starszych jako aktywnych, samodzielnych i pełnoprawnych obywateli. Ważnym aspektem jest również uwzględnianie ich potrzeb w projektowaniu infrastruktury, usług publicznych i oferty kulturalno-rekreacyjnej.

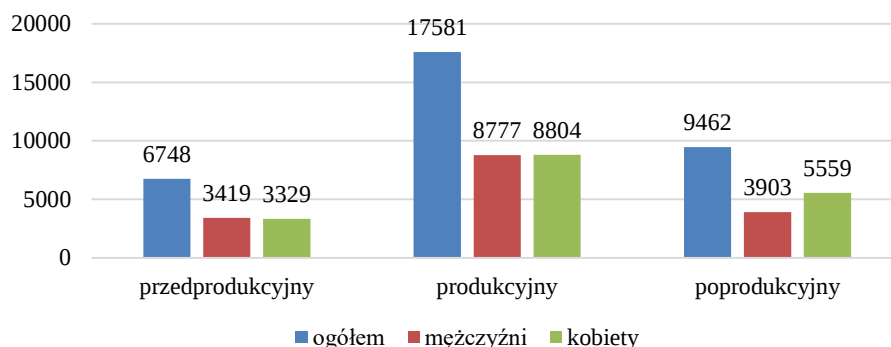
W Lęborku, podobnie jak w całym kraju, liczba mieszkańców w wieku poprodukcyjnym systematycznie wzrasta. Udział tej grupy w ogólnej populacji mieszkańców osiągnął w 2023 r. jeden z najwyższych poziomów w regionie, co potwierdza, że proces starzenia się społeczeństwa stanowi jedno z kluczowych wyzwań dla lokalnej strategii rozwoju społecznego.

Liczba osób w wieku poprodukcyjnym w Lęborku systematycznie rośnie. Na koniec 2022 roku wynosiła ona 8 233 osoby, w 2023 roku – 8 362 osoby, natomiast w 2024 roku osiągnęła poziom 8 541 osób. Z pomocy społecznej skorzystało 320 mieszkańców gminy miejskiej Lębork w wieku poprodukcyjnym, a w rok wcześniej- 347.

¹⁸ Sytuacja osób starszych w Polsce, GUS 2023, Warszawa, Białystok 2024

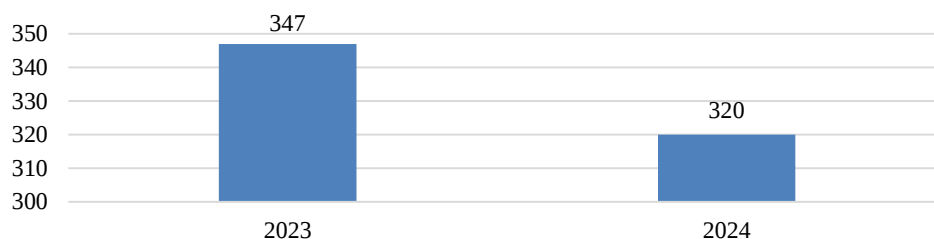
¹⁹ Informacja o sytuacji osób starszych w Polsce za 2024 r., Minister do spraw polityki senioralnej

Wykres 17. Struktura ludności Lęborka według płci i ekonomicznych grup wieku wg stanu w dniu 31.12.2024 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

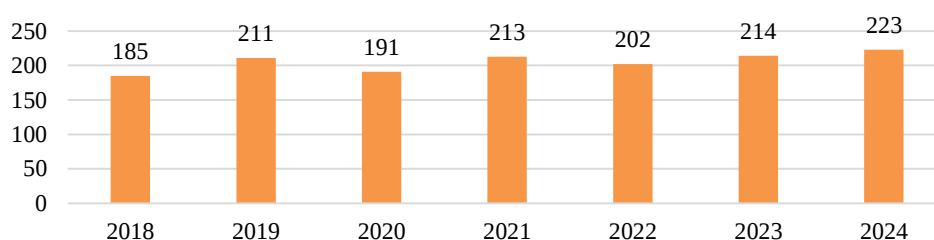
Wykres 18. Osoby w wieku poprodukcyjnym korzystające z pomocy społecznej

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej, MOPS w Lęborku, 2024 rok

Usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania to świadczenia niepieniężne obejmujące pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, zaleconą przez lekarza pielęgnację oraz w miarę możliwości kontakty z otoczeniem. W latach 2018–2024 liczba osób starszych korzystających z usług opiekuńczych wzrosła z 185 do 223, co oznacza wzrost o około 21%.

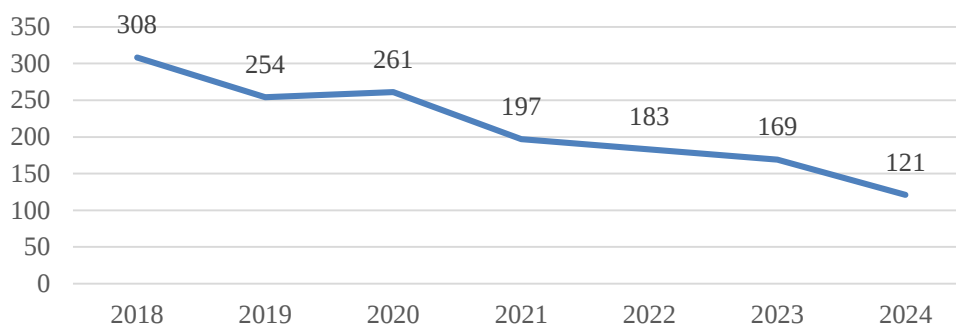
Wykres 19. Liczba osób korzystających z usług opiekuńczych

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej, MOPS w Lęborku, 2024 rok

W tym samym okresie nastąpił natomiast spadek liczby zasiłków pielęgnacyjnych wypłacanych przez MOPS, a przyznanych osobom, które ukończyły 75. rok życia (osoby takie otrzymują dodatek z ZUS). W roku 2022 przyznano 183 takie zasiłki, w 2023 roku – 169, natomiast w 2024 roku już tylko 121, co oznacza spadek o 34% w stosunku do roku 2022.

Wykres 20. Liczba zasiłków pielęgnacyjnych przyznanych osobom, które ukończyły 75 lat

Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej, MOPS w Łęborku, 2024 rok

Sprawy polityki senioralnej prezentowane są w dostępnym nieodpłatnie miesięczniku. W ramach działań skierowanych do seniorów gmina miejska Łębork współpracuje z lokalnymi mediami i Miejską Biblioteką Publiczną. W celu pobudzenia aktywności osób starszych w społeczności lokalnej oraz zapewnienia seniorom możliwości wyrażania opinii w sprawach dotyczących miasta i jego mieszkańców, działa powołana w 2015 roku Gminna Rada Seniorów, która pełni rolę doradczą, konsultacyjną i inicjatywną.

Seniorzy w Łęborku mogą liczyć na szerokie wsparcie. Pomoc instytucjonalną oferują dwa ośrodki, z usług których w 2024 roku skorzystało 498 osób starszych w ramach wsparcia finansowego i rzeczowego. Ważnym elementem polityki senioralnej jest wolontariat – na rzecz osób starszych działało 20 wolontariuszy, którzy udzielili pomocy 130 seniorom. Zajęcia aktywizujące dla osób starszych cieszyły się dużym zainteresowaniem – wzięło w nich udział 891 osób, a z usług Dziennego Domu Pobytu skorzystało 19 seniorów. Na terenie miasta działało także 5 organizacji pozarządowych wspierających osoby starsze. Na pływani miejskiej RAFA i kinie Fregata obowiązuje zniżki dla seniorów. W listopadzie 2024 w kinie ruszył cykl "Kino dla Seniorów" z preferencyjnymi biletami po 7 złotych.

Osoby starsze mogą korzystać ze wsparcia wolontariuszy w codziennych sprawach – takich jak dotarcie do lekarza, wykupienie leków, robienie zakupów czy rozmowy i wsparcie emocjonalne. Dla osób, które nie mogą samodzielnie funkcjonować w życiu codziennym, dostępna jest opieka w Domu Pomocy Społecznej. Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 roku koszty pobytu w Domu Pomocy Społecznej pokrywa zainteresowany w wysokości 70% swojego dochodu. Uzupełnienie kwoty do 100% (całkowite koszty utrzymania) to zadanie rodziny bądź gminy, gdy rodzina nie jest wydolna finansowo.

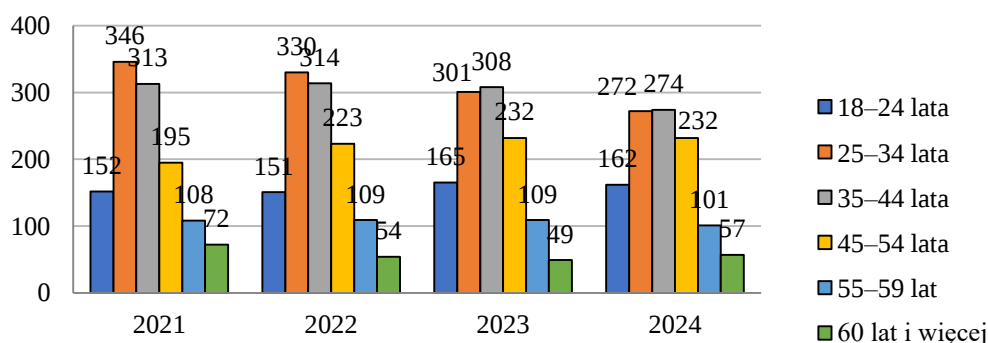
Na terenie gminy Łębork funkcjonują trzy ośrodki oferujące pomoc osobom starszym i z niepełnosprawnościami, działające na podstawie zezwolenia Wojewody Pomorskiego: DPS nr 1, DPS nr 2 i Dom Seniora „Magnolia”. Z ich usług mogą korzystać osoby w podeszłym wieku, przewlekłe somatycznie chore, z niepełnosprawnościami fizycznymi oraz te, które ze względu na swoją sytuację życiową lub stan zdrowia wymagają całodobowej opieki. Placówki te zapewniają mieszkańcom pełen zakres zajęć terapeutycznych, kulturalno-oświatowych i rehabilitacyjnych, a także gwarantują opiekę lekarską, pielęgnarską i rehabilitacyjną na poziomie obowiązujących świadczeń zdrowotnych.

15. PROMOCJA ZATRUDNIENIA, REINTEGRACJA ZAWODOWA I SPOŁECZNA OSÓB PODLEGAJĄCYCH WYKLUCZENIU SPOŁECZNEMU

Bezrobocie pozostaje jednym z najpoważniejszych wyzwań społecznych współczesności. To zjawisko, które nie ogranicza się jedynie do utraty źródła dochodu – jego konsekwencje sięgają znacznie głębiej, dotykając sfery psychicznej, emocjonalnej i społecznej człowieka. Brak pracy często oznacza nie tylko pogorszenie warunków materialnych, ale też utracone poczucie bezpieczeństwa, wartości i sprawczości. Z biegiem czasu bezrobocie odbija się na kondycji psychicznej – pojawia się niepokój, obniżony nastrój, bezsenność, a nawet objawy depresyjne. Osoby długotrwale pozostające bez zatrudnienia stopniowo tracą wiarę w siebie, ograniczają kontakty z innymi, a ich kompetencje zawodowe ulegają dezaktualizacji. Coraz trudniej im odnaleźć się na dynamicznie zmieniającym się rynku pracy, co pogłębia poczucie bezradności i wykluczenia. Skutki bezrobocia nie kończą się jednak na jednostce. Trudna sytuacja jednej osoby często staje się problemem całej rodziny – prowadzi do napięć, obniżenia nastrojów i pogorszenia relacji. Dzieci rodziców bezrobotnych nierzadko doświadczają ograniczeń finansowych, które utrudniają im uczestnictwo w życiu społecznym, edukacyjnym czy kulturalnym. Może to rodzić poczucie wstydu, izolację oraz utrudniać rozwój emocjonalny i intelektualny. Bezrobocie to zatem nie tylko kwestia gospodarki i statystyk – to zjawisko o silnym wymiarze ludzkim i społecznym. Osłabia więzi, podważa zaufanie i wpływa na jakość życia całych wspólnot lokalnych. Wymaga więc nie tylko działań ekonomicznych, lecz także mądrej, empatycznej polityki społecznej, która przywraca ludziom poczucie sensu, bezpieczeństwa i możliwości.

Wykres 24. prezentuje strukturę badanej populacji ze względu na wiek. Na dzień 31.12.2024 r. w Lęborku osoby bezrobotne w przedziale wieku 18–34 lata stanowiły 39,6% ogółu bezrobotnych. Tak wysoki odsetek młodych bezrobotnych w ogólnej strukturze świadczyć może o niedopasowaniu oferty kształcenia do bieżących potrzeb zgłaszanych przez pracodawców i/lub bardzo niskiej chłonności lokalnego rynku pracy. Osoby bezrobotne powyżej 45 roku życia stanowiły 30,2% ogółu osób bezrobotnych. Stosunkowo wysoki udział osób w tym wieku wśród bezrobotnych najczęściej jest spowodowany niskim wykształceniem oraz zdezaktualizowanymi kwalifikacjami lub ich brakiem. Bez udziału w jakiegokolwiek formie formalnego lub pozaformalnego kształcenia ustawicznego osoby te są zagrożone wykluczeniem zawodowym, technologicznym i społecznym.

Wykres 21. Bezrobotni według wieku

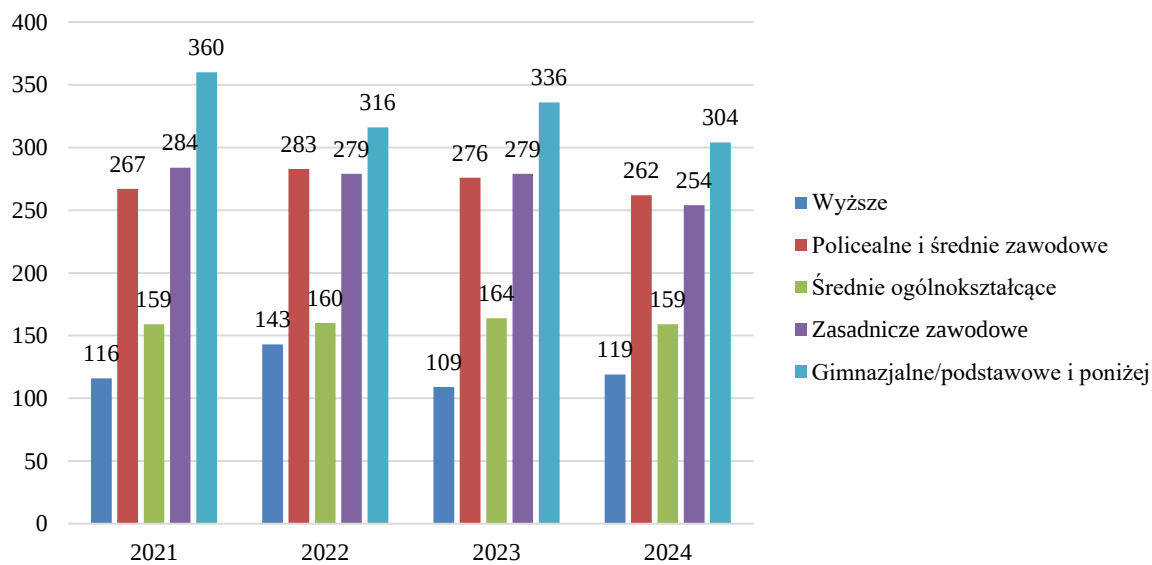

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PUP w Lęborku

Bezrobotnych mieszkańców Lęborka zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy cechuje zróżnicowany poziom wykształcenia. Największy odsetek stanowią osoby posiadające wykształcenie gimnazjalne, podstawowe i poniżej – 27,7%. Osoby te, łącznie z osobami

z wykształceniem średnim ogólnokształcącym (14,5%), stanowią populację bezrobotnych nieposiadających wyuczonego zawodu, co znacząco obniża ich szanse na podjęcie zatrudnienia. Liczną grupę stanowią osoby z wykształceniem zawodowym (23,1%) oraz policealnym i średnim zawodowym (23,8%). Wśród osób zarejestrowanych jako bezrobotne znajdowało się również 10,8% osób z wyższym wykształceniem. Kobiety posiadają częściej wyższy od mężczyzn poziom wykształcenia, a mimo to trudniej jest im wejść i utrzymać się na rynku pracy.

Wykres 22. Bezrobotni według wykształcenia (na dzień 31.12.2024 r.)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PUP w Łęborku

Osoby pozostające bez pracy mogą za pośrednictwem Powiatowego Urzędu Pracy w Łęborku korzystać z różnych form aktywizacji zawodowej przewidzianych w ustawie z dnia 20 kwietnia 2004 o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku.

15.1. Realizacja zadań związanych z podejmowaniem pracy przez cudzoziemców na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej

Powiatowy Urząd Pracy w Łęborku realizuje zadania związane z podejmowaniem pracy przez cudzoziemców na terenie Rzeczypospolitej Polskiej. Zatrudnianie obcokrajowców wywiera pozytywny wpływ na lokalny rynek pracy – umożliwia pracodawcom elastyczne reagowanie na braki kadrowe w branżach, w których trudno jest znaleźć odpowiednich pracowników, a także pozwala szybko uzupełnić niedobory siły roboczej przy pracach sezonowych, wymagających w krótkim czasie zaangażowania większej liczby osób. Cudzoziemcy najczęściej znajdują zatrudnienie w budownictwie, handlu, rolnictwie, zakładach produkcyjnych, a także w zawodach takich jak kierowca, kucharz, spawacz czy pomoc domowa.

W 2024 roku zapotrzebowanie lokalnych pracodawców dotyczyło przede wszystkim pracowników z Ukrainy i przedstawiało się następująco:

Tabela 35. Oświadczenia o powierzeniu wykonywania pracy cudzoziemcowi

Wyszczególnienie	2024 r.	
	Złożone ogółem	Wpisane do ewidencji
Oświadczenia o powierzeniu wykonywania pracy cudzoziemcowi	135	119
Liczba oświadczeń wpisanych do ewidencji		
Ukraina	96	
Białoruś	18	
Gruzja	5	
Razem	119	

Źródło: PUP w Łęborku

W 2024 roku w Powiatowym Urzędzie Pracy²⁰ w Łęborku złożono 135 oświadczeń o powierzeniu wykonywania pracy cudzoziemcowi, z czego 119 zostało wpisanych do ewidencji. Dane te wskazują na utrzymujące się zainteresowanie zatrudnianiem pracowników zagranicznych w lokalnych przedsiębiorstwach. Największą grupę cudzoziemców stanowią obywatele Ukrainy – 96 oświadczeń, co stanowi około 81% wszystkich wpisanych do ewidencji. Kolejną grupę tworzą obywatele Białorusi (18 oświadczeń, ok. 15%) oraz Gruzji (5 oświadczeń, ok. 4%). Struktura narodowościowa potwierdza, że rynek pracy w powiecie łębarskim wciąż opiera się głównie na pracownikach z Ukrainy, którzy stanowią kluczową grupę cudzoziemców podejmujących zatrudnienie w regionie. Udział pracowników z Białorusi i Gruzji jest zauważalny, ale ma charakter uzupełniający.

15.2. Monitoring zawodów deficytowych i nadwyżkowych w powiecie łębarskim

*Monitoring zawodów deficytowych i nadwyżkowych w powiecie łębarskim w 2019 roku*²¹ jest opracowaniem, które przedstawia diagnozę lokalnego rynku pracy w powiecie oraz szczegółową analizę zjawiska bezrobocia rejestrowanego w całym 2019 roku i według stanu na koniec grudnia 2019 roku. Celem opracowania *Monitoringu* jest systematyczne obserwowanie zjawisk zachodzących na rynku pracy dotyczących kształtowania popytu na pracę i podaży zasobów pracy w przekroju terytorialno-zawodowym oraz formułowanie na tej podstawie ocen, wniosków i krótkotrwałych prognoz niezbędnych dla określenia potrzeb szkoleniowych bezrobotnych i kształcenia zawodowego. Monitoring zawiera ranking zawodów deficytowych, zrównoważonych i nadwyżkowych (...). Ranking zawodów deficytowych i nadwyżkowych umożliwia poznanie zawodów, na które występuje znaczne zapotrzebowanie na lokalnym rynku pracy, a więc zawodów pożądaných przez pracodawców oraz zawodów nieadekwatnych do potrzeb i wymagań rynku pracy, a także oczekiwań pracodawców (...).

Zawody deficytowe charakteryzują się większą liczbą dostępnych ofert pracy niż wynosi średni stan bezrobotnych w danym okresie sprawozdawczym. Zawody zrównoważone odznaczają się zbliżoną liczbą bezrobotnych i dostępnych ofert pracy w danym okresie sprawozdawczym, zaś zawody nadwyżkowe odznaczają się przewagą liczebną bezrobotnych

²⁰ Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Łęborku

²¹ Monitoring zawodów deficytowych i nadwyżkowych w powiecie łębarskim w 2019 roku. Powiatowy Urząd Pracy w Łęborku

nad dostępnymi ofertami pracy. Zawody maksymalnie nadwyżkowe to takie, dla których nie ma żadnych ofert pracy.

Istotnym uzupełnieniem danych dotyczących deficytu lub nadwyżki w danym zawodzie jest analiza rynku edukacyjnego. Dane na temat liczby uczniów kończących edukację w danym zawodzie oraz liczbie absolwentów szkół stanowią niezwykle ważną informację umożliwiającą określenie kierunków szkoleń dla bezrobotnych oraz korekty poziomu i struktury treści kształcenia zawodowego na poziomie ponadgimnazjalnym i wyższym. Zgodnie z danymi pochodzącymi z Systemu Informacji Oświatowej liczba absolwentów w 2019 roku w powiecie łębarskim wynosiła 929 osób, w tym 370 osób ukończyło liceum ogólnokształcące, 296 technikum, 161 zasadniczą szkołę zawodową, 97 szkołę policealną i 5 osób szkołę przysposabiającą do pracy. W 2019 roku 319 absolwentów zdało egzamin potwierdzający kwalifikacje zawodowe. Na koniec maja 2019 roku w ewidencji PUP w Łęborku zarejestrowanych było 24 bezrobotnych absolwentów. Najwyższy wskaźnik frakcji bezrobotnych absolwentów wśród absolwentów odnotowano na koniec maja 2019 roku wśród takich elementarnych grup zawodów jak: pośrednicy usług biznesowych gdzie indziej niesklasyfikowani, sprzedawcy sklepowi (ekspedienci), kosmetyczki i pokrewni, średni personel do spraw statystyki i dziedzin pokrewnych oraz szefowie kuchni i organizatorzy usług gastronomicznych.

Należy wziąć pod uwagę, że wszystkie przedstawione tu dane o bezrobociu pochodzą z Głównego Urzędu Statystycznego i Powiatowego Urzędu Pracy w Łęborku i dotyczą bezrobocia rejestrowanego, nie obejmują zatem informacji o osobach bezrobotnych, które szukają pracy w innych źródłach. Nie można także pominąć faktu, że część bezrobotnych rejestruje się w urzędzie pracy w celu zdobycia uprawnienia do opieki zdrowotnej, nie jest natomiast zainteresowana podjęciem pracy. Są też osoby zarejestrowane w urzędzie jako bezrobotne, które pracują w szarej strefie. Wszystko to sprawia, że dane mają charakter szacunkowy.

Tabela 36. Zawody deficytowe i nadwyżkowe w powiecie łębskim - 2024²²

Kategoria	Zawody	
	Branża budowlana i techniczna	Branża mechaniczna i produkcyjna
DEFICYT	• Betoniarze i zbrojarze • Brukarze • Cieśle i stolarze budowlani • Dekarze i blacharze budowlani • Elektrycy, elektromechanicy i elektromonterzy • Inżynierowie budownictwa • Kierownicy budowy • Monterzy instalacji budowlanych • Murarze i tynkarze • Operatorzy i mechanicy sprzętu do robót ziemnych • Robotnicy budowlani • Technicy budownictwa	• Inżynierowie mechanicy • Mechanicy-monterzy maszyn i urządzeń • Operatorzy obrabiarek skrawających • Robotnicy obróbki drewna i stolarze • Ślusarze • Spawacze • Lakiernicy • Pracownicy przetwórstwa metali • Technicy mechanicy • Specjaliści ds. organizacji produkcji
	Branża medyczna i opiekuńcza	Branża edukacyjna i wychowawcza
	• Lekarze • Pielęgniarki i położne • Fizjoterapeuci i masażyści • Logopedzi i audiofonolodzy • Psycholodzy i psychoterapeuci • Opiekunowie dziecięcy • Opiekunowie osoby starszej lub z niepełnosprawnościami	• Asystenci w edukacji • Nauczyciele przedszkoli • Nauczyciele nauczania wczesnoszkolnego • Nauczyciele przedmiotów ogólnokształcących • Nauczyciele przedmiotów zawodowych • Nauczyciele praktycznej nauki zawodu • Nauczyciele szkół specjalnych i oddziałów integracyjnych • Pedagodzy
	Branża usługowa i gastronomiczna	Branża administracyjno-biurowa i finansowa
	• Kelnerzy i barmani • Pomoc kuchenna • Personel sprzątający • Gospodarze budynków, portierzy, woźni i dozorczy	• Pracownicy ds. rachunkowości i księgowości • Samodzielni księgowi • Specjaliści ds. zarządzania zasobami ludzkimi i rekrutacji • Kierownicy ds. zarządzania i obsługi biznesu
NADWYŻKA	Branża administracyjno-biurowa i ekonomiczna – ekonomiści, pracownicy administracyjni i biurowi, specjaliści ds. administracji	Branża marketingu, komunikacji i sprzedaży - specjaliści ds. PR, reklamy, marketingu i sprzedaży

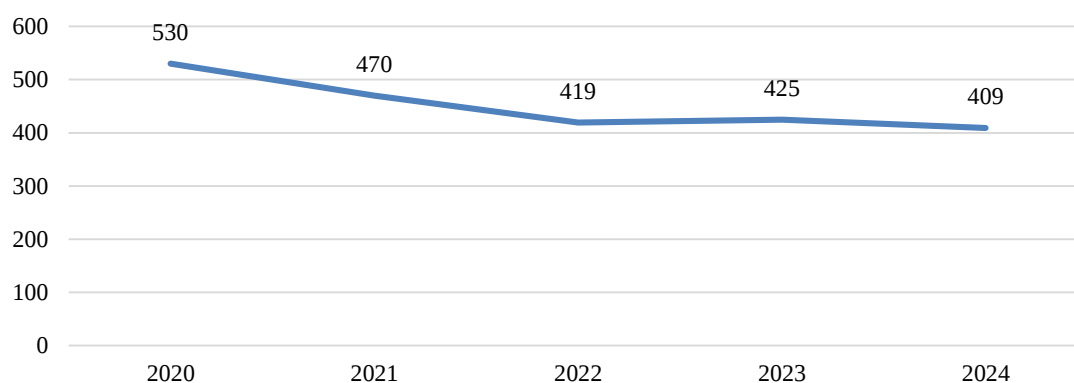
Źródło: Barometr zawodów 2024 – barometrzawodow.pl

²² Barometr zawodów 2024 – źródło: barometrzawodow.pl

16. WSPARCIE OSÓB Z PROBLEMEM UBÓSTWA

Diagnoza w zakresie poziomu ubóstwa została przeprowadzona w oparciu o dane statystyczne dotyczące liczby beneficjentów pomocy społecznej oraz przyczyn jej przyznawania, udostępnione przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Łęborgu. Dane te stanowią wiarygodne źródło informacji pozwalające zarówno na ocenę bieżącej sytuacji społecznej, jak i na analizę kierunków oraz dynamiki zmian w latach 2020–2024. Analiza danych wskazuje na utrzymującą się tendencję spadkową w zakresie liczby rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa. W 2020 roku wsparciem objęto 530 rodzin, podczas gdy w 2024 roku liczba ta wyniosła 409 rodzin, co oznacza spadek o 22,8% w badanym okresie. Trend ten potwierdza stopniowe ograniczanie skali zjawiska ubóstwa na terenie gminy, co należy wiązać zarówno z poprawą sytuacji dochodowej części gospodarstw domowych, jak i z efektami działań lokalnej polityki społecznej, w tym programów osłonowych i interwencyjnych.

Wykres 23. Liczba rodzin, którym udzielono pomocy i wsparcia z powodu ubóstwa

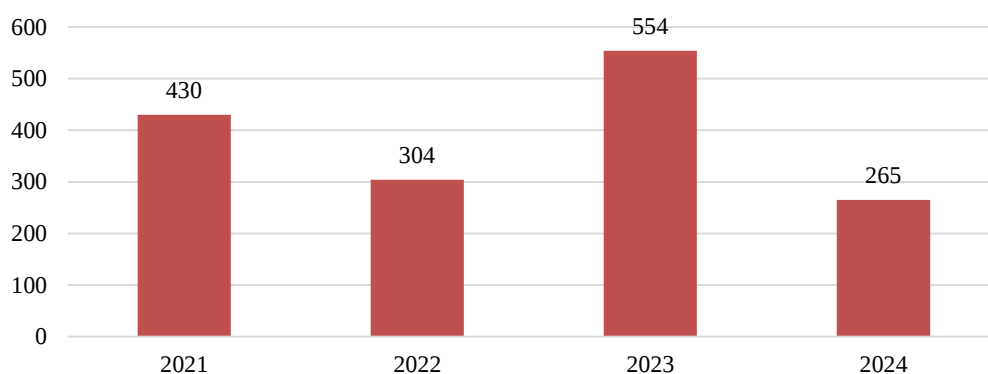

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z MOPS w Łęborgu

Wśród rodzin, które otrzymały pomoc i wsparcie z powodu ubóstwa, najliczniejszą grupę stanowiły rodziny jednoosobowe (73,0%), następnie rodziny dwuosobowe (11,4%) oraz czteroosobowe i większe (8,7%)²³. Najmniej liczną kategorią były rodziny trzyosobowe (6,9%). W tym samym roku w ramach pomocy z powodu ubóstwa przyznano 20 442 świadczenia, z czego 14 833 stanowiły świadczenia niepieniężne, a 5 609 świadczenia pieniężne. Gmina Łęborg korzysta z programu finansowego gmin w zakresie dożywiania „Posiłek w szkole i w domu”. Strategicznym celem programu jest ograniczenie zjawiska niedożywienia dzieci i młodzieży z rodzin o niskich dochodach lub znajdujących się w trudnej sytuacji, ze szczególnym uwzględnieniem uczniów z terenów objętych wysokim poziomem bezrobocia i ze środowisk wiejskich oraz osób dorosłych, w szczególności osób samotnych, w podeszłym wieku, chorych lub osób z niepełnosprawnościami. Program stanowi element polityki społecznej państwa w zakresie wsparcia finansowego gmin w realizacji zadań własnych o charakterze obowiązkowym, poprawy poziomu życia rodzin o niskich dochodach, poprawy stanu zdrowia dzieci i młodzieży oraz kształtowania właściwych nawyków żywieniowych. Pomoc świadczona jest w formie zasiłku celowego lub w postaci posiłku.

²³ Ocena Zasobów Pomocy Społecznej, MOPS w Łęborgu, 2024 rok

Wykres 24. Liczba odbiorców objętych programem dożywiania

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z MOPS w Lęborku

W latach 2021–2024 z programu skorzystało w Lęborku odpowiednio: w 2021 roku 430 dzieci, w 2022 roku 304 dzieci, w 2023 roku 554 dzieci, a w 2024 roku 265 dzieci.

17. PRZESTĘPCZOŚĆ. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE

Ani kodeks karny, ani żaden inny akt prawny nie zawiera legalnej definicji przestępstwa, ale z poszczególnych przepisów kodeksu karnego można wywnioskować, jakie elementy stanowią strukturę przestępstwa. Na gruncie obecnego stanu prawnego przestępstwem jest czyn zawiniony i społecznie szkodliwy (w stopniu większym niż znikomy), zabroniony pod groźbą kary przez obowiązującą ustawę karną opisującą jego znamiona. Nasz system prawa karnego korzysta z tzw. materialno-formalnej definicji przestępstwa. Jej elementem materialnym jest społeczna szkodliwość, a elementami formalnymi – czyn, bezprawność, wina.

Do cech konstytutywnych przestępstwa należy:

- to, że jest czynem zabronionym;
- to, że jest czynem bezprawnym;
- to, że jest zawinione.²⁴

W latach 2020–2024 na terenie Lęborka odnotowano łącznie 7499 przestępstw. Spośród nich 1190, czyli blisko 16 %, zostało popełnionych pod wpływem alkoholu, a 38 pod wpływem środków odurzających. Ponadto w analizowanym okresie stwierdzono 118 przypadków przestępstw popełnionych przez osoby małoletnie. Ogólna liczba przestępstw w badanych latach wykazywała tendencję malejącą. W 2020 roku zarejestrowano 1425 czynów, a w 2022 roku liczba ta wzrosła do 1647, co stanowi najwyższy poziom w całym analizowanym okresie. W kolejnych latach odnotowano jednak spadki, a w 2024 roku liczba przestępstw wyniosła 1368. Oznacza to zmniejszenie ich skali o blisko 17 procent w porównaniu z rokiem 2022.

Podobną tendencję spadkową zaobserwowano w przypadku przestępstw popełnianych pod wpływem alkoholu. W 2020 roku było ich 144, a w 2021 roku 146. Od 2022 roku następował systematyczny spadek, aż do poziomu 96 w 2024 roku, co oznacza zmniejszenie o jedną trzecią względem początku badanego okresu. Może to świadczyć zarówno o skuteczniejszych działaniach profilaktycznych, jak i o zmianach w strukturze lokalnej przestępczości. Przestępstwa popełnione pod wpływem środków odurzających miały marginalny charakter i stanowiły mniej niż jeden procent ogółu czynów. Najwięcej odnotowano ich w 2022 roku, gdy zarejestrowano 8 przypadków. W 2024 roku było ich 7, a w całym badanym okresie 38.

Zupełnie odmiennie kształtowała się dynamika przestępczości nieletnich. W 2020 roku zarejestrowano 18 takich przypadków, natomiast w 2024 roku już 37, co oznacza ponad dwukrotny wzrost. Dane te wskazują na narastający problem demoralizacji młodzieży i konieczność intensyfikacji działań wychowawczych i profilaktycznych. Na szczególną uwagę zasługuje fakt, że w całym badanym okresie tylko jeden raz odnotowano przypadek popełnienia przestępstwa przez osobę małoletnią pod wpływem alkoholu. Zdarzenie to miało miejsce w 2024 roku. Choć zjawisko to ma charakter jednostkowy, potwierdza potrzebę dalszego monitorowania oraz prowadzenia systematycznych działań prewencyjnych.

²⁴ Pojęcie przestępstwa i jego struktura, Wydział Prawa, Administracji i Ekonomii Uniwersytetu Wrocławskiego,

Tabela 37. Przestępczość w latach 2020 – 2024 ujęta w statystyce Komendy Powiatowej Policji w Lęborku

	Ilość przestępstw	Ilość przestępstw popełnionych pod wpływem alkoholu	Ilość przestępstw popełnionych pod wpływem środków odurzających	Ilość przestępstw popełnionych przez osoby małoletnie
2020	1425	144	7	18
2021	1626	146	13	11
2022	1647	120	8	33
2023	1433	89	4	19
2024	1368	96	6	37
Razem	7499	1190	38	118

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Komendy Powiatowej Policji w Lęborku

W przeliczeniu na 1000 mieszkańców Lęborka najwięcej stwierdzono przestępstw przeciwko mieniu – 12,1 (wykrywalność 60%) oraz o charakterze kryminalnym (wykrywalność %). W dalszej kolejności odnotowano przestępstwa gospodarcze – 5,3 (wykrywalność 61%), o charakterze drogowym – 1,4 (wykrywalność 100%) oraz przeciwko wolności - 0,9 (wykrywalność 80%). W Lęborku w latach 2022–2024 odnotowano spadek natężenia przestępczości kryminalnej – z 13,6 przestępstw na 1000 mieszkańców w 2022 r. do 11,6 w 2024 r. Jednocześnie poprawiła się skuteczność organów ścigania, co znajduje odzwierciedlenie w rosnącej wykrywalności (z 58,9% do 67,9%). Najliczniejszą kategorią pozostają przestępstwa przeciwko mieniu – w 2024 r. ich wskaźnik wyniósł 12,1 na 1000 mieszkańców, choć w porównaniu do 2022 r. obserwowany jest stopniowy spadek. Przestępstwa gospodarcze charakteryzują się większą zmiennością – po obniżeniu wskaźnika w 2023 r. nastąpił ponowny wzrost w 2024 r. Stabilnie niskie pozostają natomiast wartości dotyczące przestępczości drogowej (1,4 na 1000 mieszkańców) oraz przestępstw przeciwko wolności (0,9). Dane wskazują, że w analizowanym okresie Lębork charakteryzuje się systematycznym ograniczaniem przestępczości przy jednoczesnym wzroście jej wykrywalności.

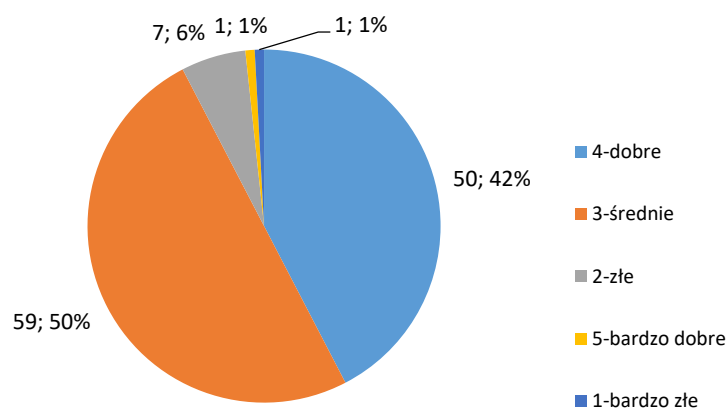
18. ANALIZA WYNIKÓW BADAŃ ANKIETOWYCH PRZEPROWADZONYCH WŚRÓD MIESZKAŃCÓW LĘBORKA

Struktura badanej grupy

Badaniem objęto mieszkańców Miasta Lęborka. Ankiety wypełniło 118 mieszkańców. W związku z niewystarczającą ilością ankiet badanie nie jest reprezentatywne więc nie można odnosić jego wyników do całej populacji. Jednakże w odniesieniu do przebadanej grupy można sformułować konkretne wnioski.

Przeważały kobiety 81%, mężczyźni stanowili grupę 19%. Najliczniejszą grupę badanych stanowią osoby w wieku 31–50 lat (74%, 87 osób), podczas gdy osoby powyżej 50 lat stanowią 14% (17 osób), 19–30 lat – 9% (11 osób), a do 18 lat – 3% (3 osoby). Struktura wieku wskazuje na wyraźną dominację dojrzałych osób w wieku produkcyjnym, przy minimalnym udziale młodszych grup.

Wykres 25. Ocena warunków życia w Lęborku

Źródło: Badanie ankietowe dorosłych mieszkańców Lęborka

Ankietowani mieszkańcy dokonali oceny warunków życia w Lęborku w skali od 1 do 5. Z danych wynika, że: najwięcej osób oceniło warunki życia jako średnie (3) – 50% badanych (59 osób). Drugą pod względem liczebności grupą są osoby oceniające je jako dobre (4) – 42% badanych (50 osób). Nieliczni uznali warunki życia za złe (2) – 6% badanych (7 osób). Bardzo dobre (5) i bardzo złe (1) oceny wystąpiły sporadycznie – po 1% badanych (1 osoba każda). Podsumowując, większość mieszkańców ocenia warunki życia w Lęborku jako średnie lub dobre, przy czym skrajnie pozytywne lub negatywne opinie są wyjątkowo rzadkie.

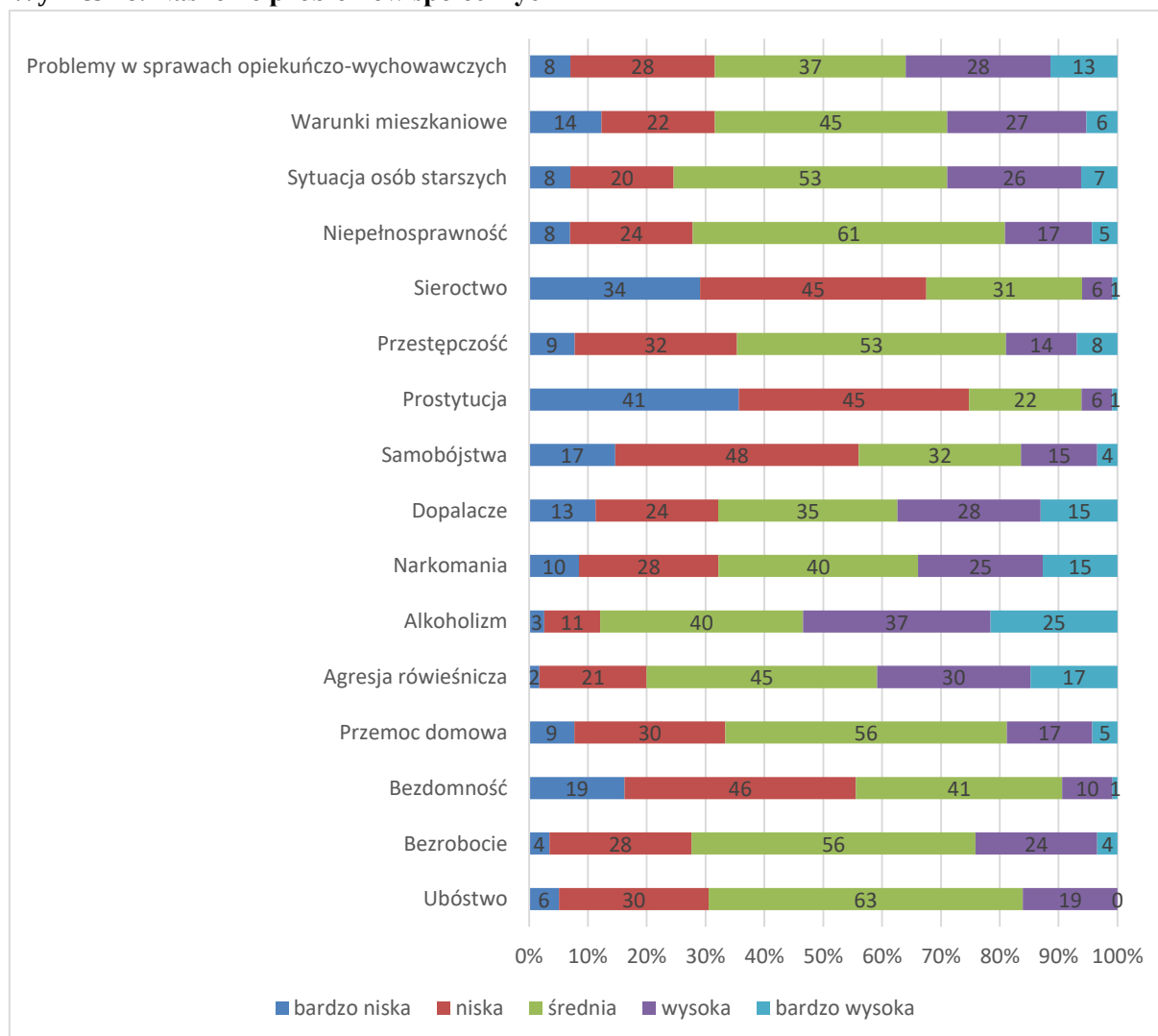
18.1. Problemy społeczne

Problemy społeczne w gminach i miastach stanowią istotne wyzwanie dla lokalnych społeczności oraz władz samorządowych. Ich charakter i skala zależą od wielu czynników – m.in. sytuacji ekonomicznej regionu, poziomu bezrobocia, dostępności usług publicznych, a także kondycji rodzin i relacji międzyludzkich. Do najczęściej występujących problemów społecznych należą bezrobocie, ubóstwo i bezdomność, które często prowadzą do marginalizacji i wykluczenia społecznego. Brak stałych dochodów i trudności w zaspokojeniu podstawowych potrzeb powodują pogorszenie jakości życia mieszkańców oraz wzrost zależności od pomocy społecznej. Poważnym zjawiskiem w wielu miastach i gminach jest także przemoc domowa i uzależnienia – zarówno od alkoholu, jak i od narkotyków

czy dopalaczy. Problemy te mają charakter wielowymiarowy, wpływają negatywnie na funkcjonowanie rodzin i wychowanie dzieci, a ich skutki społeczne są długotrwałe. Coraz większe znaczenie mają również kwestie związane z osamotnieniem osób starszych, niepełnosprawnością oraz brakiem dostępu do usług zdrowotnych i opiekuńczych. Starzenie się społeczeństwa powoduje, że gminy muszą inwestować w rozwój infrastruktury wspierającej seniorów i osoby z ograniczoną samodzielnością. Nie można pominąć także problemów edukacyjnych i wychowawczych wśród dzieci i młodzieży – takich jak przemoc rówieśnicza, uzależnienie od technologii czy trudności adaptacyjne. Wymagają one systemowego podejścia i współpracy szkoły, rodziców oraz instytucji pomocowych. Podsumowując, problemy społeczne w gminach i miastach mają charakter złożony i wzajemnie powiązany. Skuteczne ich rozwiązywanie wymaga zaangażowania wielu podmiotów – samorządów, organizacji pozarządowych, służb społecznych i mieszkańców – a także długofalowych działań ukierunkowanych na profilaktykę, edukację i wzmacnianie więzi społecznych.

W okresie letnim 2025 roku została przeprowadzona ankieta wśród mieszkańców gminy miejskiej Lębork. W ankiecie poproszono mieszkańców o wyrażenie opinii na temat sytuacji społecznej w gminie.

Wykres 26. Nasilenie problemów społecznych

Źródło: Badanie ankietowe dorosłych mieszkańców Lęborka

Zestawienie dotyczące nasilenia problemów społecznych w różnych obszarach życia. Analiza danych pokazuje, że najwyższe natężenie trudności występuje w kwestiach takich jak: alkoholizm, agresja rówieśnicza, narkomania/dopalacze, problemy w sprawach opiekuńczo wychowawczych.

Tabela 38. Kluczowe problemy społeczne w Lęborku wskazywane przez mieszkańców (liczba wskazań)

alkoholizm (62)	agresja rówieśnicza (47)	narkomania/dopalacze (po 40/43)	problemy w sprawach opiekuńczo wychowawczych (41)
--------------------	-----------------------------	------------------------------------	---

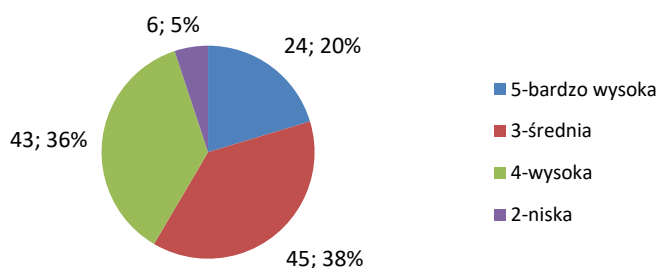
Źródło: Badanie ankietowe dorosłych mieszkańców Lęborka

Kategorie te zostaną opisane w niniejszej strategii. W tych kategoriach zauważalny jest duży odsetek przypadków określanych jako „umiarkowane” i „wysokie”, co wskazuje na potrzebę intensywnego wsparcia środowiskowego i instytucjonalnego. Z kolei problemy o mniejszym nasileniu dotyczą warunków mieszkaniowych, bezrobocia oraz sieroctwa, które – choć nadal obecne – częściej klasyfikowane są jako „niskie” lub „umiarkowane”. Warto zwrócić uwagę, że w każdej analizowanej kategorii pojawiają się przypadki ocenione jako „bardzo wysokie”, co dowodzi, iż mimo ogólnego zróżnicowania poziomu problemów społecznych, w każdej z nich istnieją jednostki lub rodziny wymagające pilnej interwencji. Ogólny obraz wskazuje, że problemy społeczne mają charakter wielowymiarowy, a ich intensywność różni się w zależności od sfery życia, jednak dominują kwestie związane z trudnościami emocjonalnymi, uzależnieniami i funkcjonowaniem rodziny. W analizowanej populacji dominują problemy o charakterze społecznym i emocjonalnym, silnie związane z dysfunkcjami rodzinnymi, uzależnieniami oraz bezradnością życiową. Wymagają one zintegrowanych działań instytucji pomocy społecznej, poradni psychologicznych, organizacji pozarządowych i służb lokalnych. Jednocześnie dane wskazują, że żaden z obszarów nie jest wolny od trudności – każdy wymaga monitorowania, diagnozy i adekwatnych form wsparcia, dostosowanych do stopnia nasilenia problemów.

18.2. Alkoholizm

Alkoholizm jest poważnym problemem społecznym, ponieważ wpływa nie tylko na zdrowie osoby uzależnionej, ale także na jej rodzinę i otoczenie. Skutki alkoholizmu obejmują problemy zdrowotne, konflikty w rodzinie, przemoc, wypadki, spadek produktywności oraz obciążenie systemu opieki zdrowotnej i pomocy społecznej. Alkoholizm często wynika z połączenia czynników biologicznych, psychologicznych i społecznych, a jego skuteczne zwalczanie wymaga działań profilaktycznych, edukacyjnych oraz dostępu do terapii i wsparcia dla osób uzależnionych i ich bliskich.

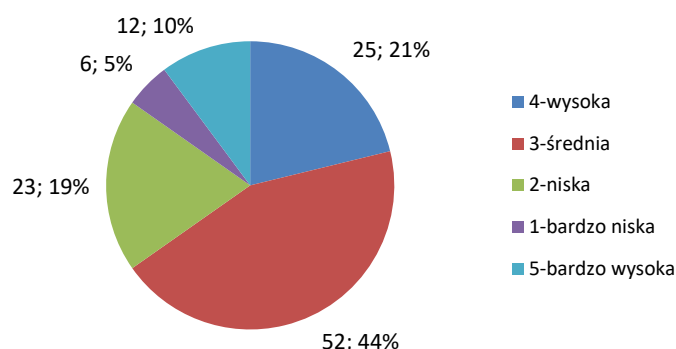
Wykres 27. Skala występowania alkoholizmu w gminie

Źródło: Badanie ankietowe dorosłych mieszkańców Lęborka

Na temat skali występowania problemu alkoholizmu w gminie 45% respondentów uznało, że problem ma średnią skalę, a 43% oceniło go jako wysoki. Kolejna grupa, 24% badanych, wskazała na bardzo wysoką skalę zjawiska. 6,5% respondentów uznało, że alkoholizm występuje w niskim nasileniu, natomiast pozostałe odpowiedzi rozłożyły się między bardzo niską skalę oraz odpowiedzi łączące średnią i wysoką ocenę. Wyniki jednoznacznie wskazują, że większość mieszkańców postrzega alkoholizm jako poważny problem społeczny w gminie.

Wykres 28. Skala występowania uzależnienia od narkotyków w gminie

Źródło: Badanie ankietowe dorosłych mieszkańców Lęborka

Największa grupa respondentów, 44%, uznała, że problem uzależnienia od narkotyków ma średnią skalę, natomiast 21% oceniło go jako wysoki. Kolejne 19% badanych wskazało, że zjawisko to jest niskie, a 10% uznało je za bardzo wysokie. Jedynie 5% respondentów oceniło skalę uzależnienia jako bardzo niską. Wyniki te sugerują, że mieszkańcy postrzegają uzależnienia od narkotyków jako zauważalny i niepokojący problem społeczny, wymagający dalszej uwagi i działań profilaktycznych.

18.3. Agresja rówieśnicza

Brakuje danych urzędowych dotyczących zjawiska przemocy rówieśniczej. Statystyki policyjne ograniczają się do zdarzeń, do których doszło na terenie szkół i innych placówek oświatowych. Zjawisko przemocy rówieśniczej w szerokim, wykraczającym poza kontekst szkolny prezentuje Ogólnopolska diagnoza skali i uwarunkowań krzywdzenia dzieci (Włodarczyk i in., 2018). Jest to badanie realizowane cyklicznie przez FDDS na ogólnopolskiej próbie dzieci i młodzieży w wieku 11–17 lat. Uzyskane wyniki wskazują, że przemoc rówieśnicza jest najbardziej rozpowszechnioną kategorią wiktymizacji, jakiej doznają dzieci i nastolatki. W swoim życiu doświadczyła jej ponad co druga osoba (57%), a co trzecia (36%) – doznała jej w ciągu roku poprzedzającego badanie. Najczęstszą formą przemocy rówieśniczej była przemoc fizyczna (42% badanych doświadczyło jej kiedykolwiek, a 23% – w roku poprzedzającym badanie), następnie psychiczna (29% i 14%), napaść zbiorowa (18% i 8%), znęcanie się (14% i 7%) oraz przemoc podczas randki (6% i 2%). Odsetek osób wykorzystanych seksualnie przez rówieśnika (poprzez dotykanie intymnych części ciała) wyniósł 4% w ciągu całego życia i 2% w roku poprzedzającym badanie.

Przemoc rówieśnicza to zjawisko powszechne i niepokojąco utrwalone w polskich szkołach. Według raportu Fundacji Rozwoju Demokracji Lokalnej im. Jerzego Regulskiego

(2023)²⁵, aż 65% uczniów szkół podstawowych i średnich doświadczyło przemocy ze strony rówieśników – głównie w formie przezywania, wykluczania z grupy czy nękania psychicznego, także w przestrzeni cyfrowej. Co trzeci uczeń przyznał, że sam stosował przemoc, a ponad połowa była świadkiem agresji w swoim środowisku szkolnym.

Z kolei badania Fundacji Dajemy Dzieciom Siłę²⁶ pokazują, że co piąte dziecko w Polsce regularnie doświadcza przemocy ze strony rówieśników, a niemal połowa ankietowanych nastolatków (48%) doznawała przemocy werbalnej lub psychicznej. Fundacja zwraca również uwagę na dramatyczny wzrost zjawiska cyberprzemocy – ponad 30% badanych nastolatków przyznało, że spotkało się z ośmieszaniem, obrażaniem lub wykluczaniem w Internecie. Szczególnie istotnym problemem jest brak reakcji otoczenia – wiele dzieci nie zgłasza swoich doświadczeń z obawy przed niezrozumieniem, brakiem wsparcia lub eskalacją sytuacji.

Dramatyczny obraz skali problemu dopełniają dane z kampanii Młode Głowy Martyny Wojciechowskiej i Fundacji UNAWEZA (2022)²⁷, z których wynika, że 70% młodych ludzi w wieku 10–19 lat doświadczyło przemocy psychicznej, a aż 43% – hejtu lub nękania w sieci. W badaniu ujawniono również silny związek przemocy rówieśniczej z pogorszeniem zdrowia psychicznego uczniów, obniżeniem poczucia własnej wartości i myślami samobójczymi.

Skala i powszechność przemocy rówieśniczej wymagają pilnych i skoordynowanych działań – nie tylko interwencji w sytuacjach kryzysowych, ale przede wszystkim długofalowej profilaktyki, edukacji emocjonalnej i wzmacniania kompetencji wychowawczych dorosłych.

Istotny wkład w badania nad przemocą rówieśniczą wnosi również dr hab. Małgorzata Wójcik z Uniwersytetu SWPS w Katowicach²⁸, która w swoich projektach badawczych zwraca uwagę na społeczną dynamikę przemocy – szczególnie rolę grupy i postaw biernych obserwatorów. Z jej badań wynika, że w 90% przypadków przemocy rówieśniczej obecni są świadkowie, a ich reakcja (lub jej brak) ma kluczowe znaczenie dla przebiegu i utrwalenia przemocy. Co więcej, Wójcik zauważa, że dzieci często nie identyfikują zachowań wykluczających czy upokarzających jako form przemocy, zwłaszcza jeśli są one traktowane jako „żart” lub „norma grupowa”. Jej badania podkreślają konieczność pracy z całą grupą rówieśniczą, a nie tylko z osobą doznającą przemocy i sprawcą, oraz wprowadzania programów edukacyjnych rozwijających empatię, odwagę cywilną i kompetencje społeczne.

Zebrane dane jednoznacznie wskazują, że przemoc rówieśnicza to zjawisko o dużym zasięgu i złożonej strukturze. Skuteczna profilaktyka i interwencja wymagają podejścia systemowego, opartego na edukacji emocjonalnej, budowaniu kultury reagowania i wzmacnianiu więzi społecznych w klasie i szkole.

Brakuje danych (przynajmniej w dostępnym źródle) pokazujących ile procent uczniów w Pomorskiem doświadczyło przemocy rówieśniczej (psychicznej, fizycznej, cyberprzemocy) w określonym czasie (np. w ostatnim roku szkolnym). Brakuje też porównań między powiatami czy szkołami w Pomorskiem, by zobaczyć, gdzie problem jest największy. Dokumenty wojewódzkie częściej skupiają się na przemocy domowej i w rodzinie, niż na przemocy rówieśniczej.

²⁵ Fundacja Rozwoju Demokracji Lokalnej im. Jerzego Regulskiego (2023), *Przemoc rówieśnicza w polskich szkołach – diagnoza i rekomendacje*.

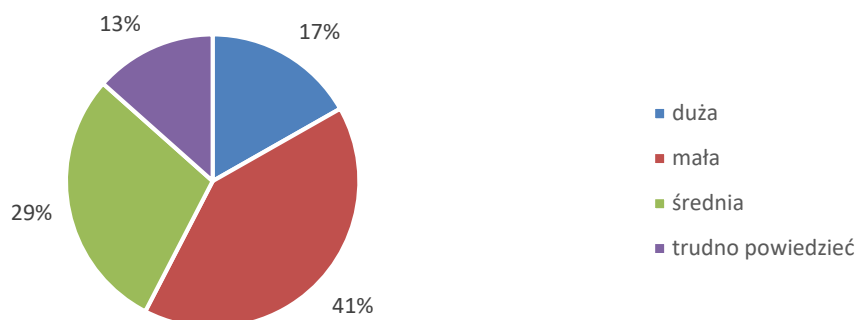
²⁶ Fundacja Dajemy Dzieciom Siłę (2021), *Dzieci się liczą. Raport o zagrożeniach bezpieczeństwa dzieci w Polsce*.

²⁷ Fundacja UNAWEZA, Martyna Wojciechowska (2022), *Młode Głowy. Otwarcie o zdrowiu psychicznym*.

²⁸ Wójcik, M. (2020–2023), *Przemoc rówieśnicza w kontekście społecznych ról w grupie. Badania i rekomendacje*, Uniwersytet SWPS w Katowicach.

18.4 Diagnoza skali przemocy rówieśniczej z perspektywy uczącej się młodzieży w Lęborku

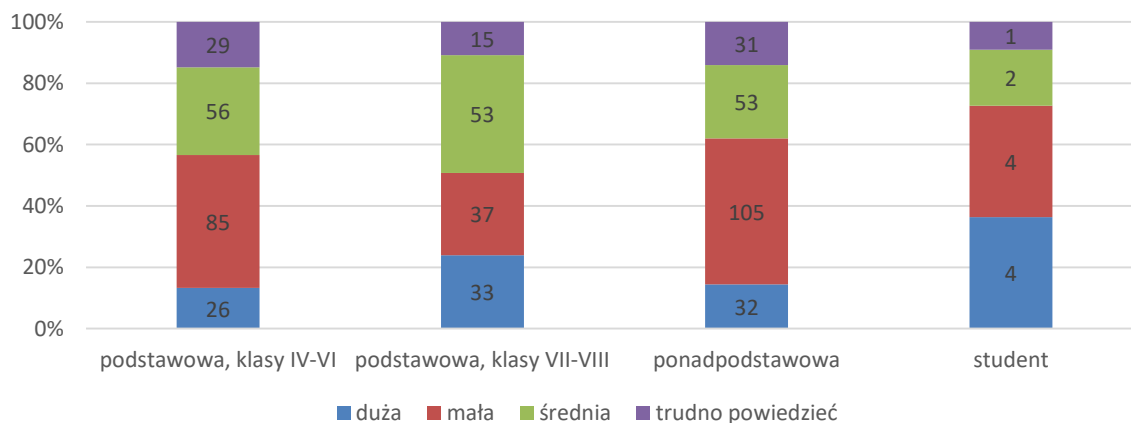
Wykres 29. Postrzeganie skali przemocy w grupie rówieśniczej

Źródło: Wyniki badań ankietowych przeprowadzonych wśród uczącej się młodzieży Lęborka

Postrzeganie skali przemocy w grupie rówieśniczej najczęściej określano jako niewielkie: odpowiedź „mała” wybrało 41 % uczniów, „średnia” 29 %, „duża” 17 %, a „trudno powiedzieć” 13 %. Wśród dziewcząt udział kategorii „mała” wyniósł 36 %, „średnia” 31 %, „duża” 17 % i „trudno powiedzieć” 16 %. Chłopcy rzadziej byli niezdeterminowani – jedynie 10 % wybrało wariant „trudno powiedzieć” – i częściej wskazywali na niewielką skalę zjawiska, gdzie odpowiedź „mała” sięgnęła 47 % przy 26 % ocen „średnich” i 16 % ocen „dużych”.

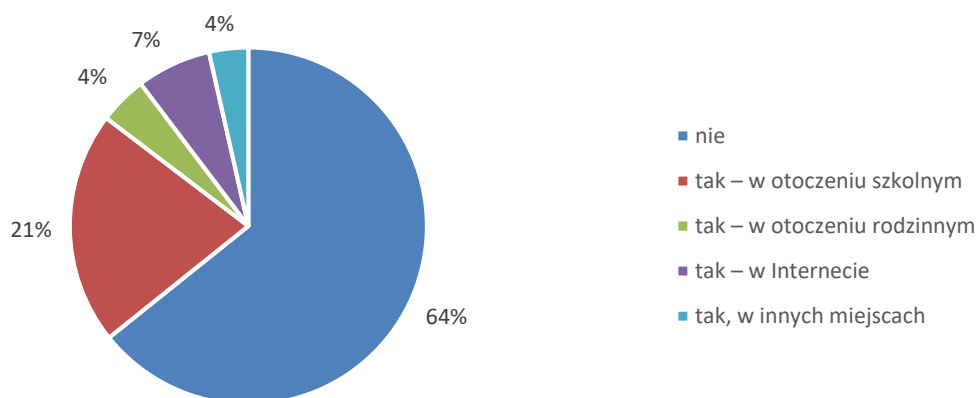
Wykres 30. Postrzeganie skali przemocy w grupie rówieśniczej z podziałem na etap edukacyjny

Źródło: Wyniki badań ankietowych przeprowadzonych wśród uczącej się młodzieży Lęborka

W przekroju etapów edukacyjnych odsetek odpowiedzi „mała” spada z 44 % w starszych klasach podstawowych do 37 % w klasach VII–VIII, a następnie ponownie rośnie do 57 % w szkołach ponadpodstawowych, co sugeruje największą percepcję problemu wśród młodzieży w wieku 13–15 lat. Postrzeganie skali przemocy od 2020 roku w grupie rówieśniczej nadal dominuje kategoria „mała” – 41 % w 2025 r. wobec około 38 % pięć lat wcześniej, przy jednoczesnym wzroście ocen „średnia” do 29 % (+4 pp) i „duża” do 17 % (+4 pp); odsetek niezdeterminowanych spadł z niemal 24 % do 13 %. W konsekwencji łączny udział odpowiedzi „średnia + duża” zwiększył się z 38 % do 46 %, co sygnalizuje silniejsze niż w 2020 r. odczuwanie problemu przemocy w klasach nastolatków.

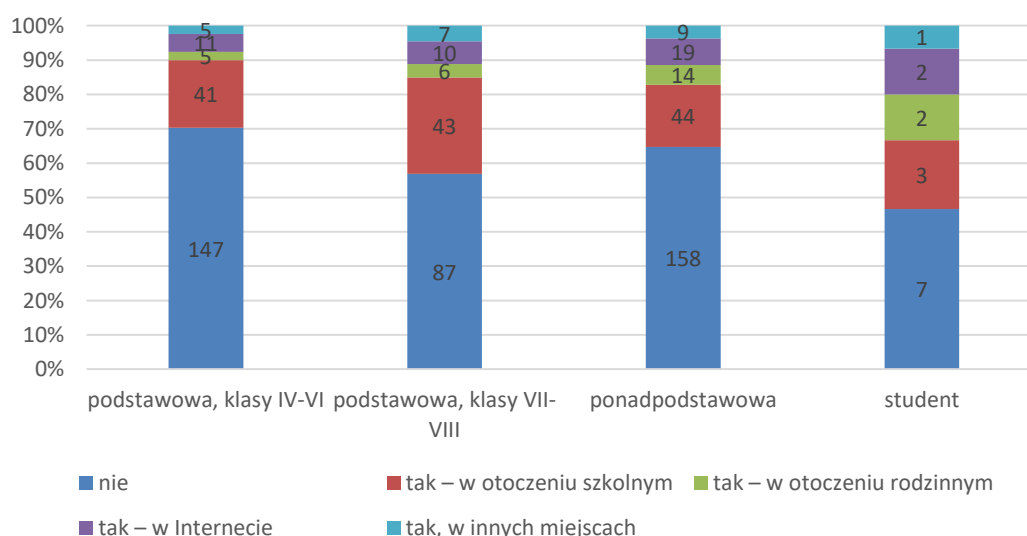
Wykres 31. Doświadczenie przemocy

Źródło: Wyniki badań ankietowych przeprowadzonych wśród uczącej się młodzieży Łęborka

Można zauważyć, że zdecydowana większość (64%) deklaruje, iż nie doświadczyła przemocy w żadnej formie. Jednak aż 36% uczniów wskazuje, że miało styczność z przemocą w różnych środowiskach, co oznacza, że ponad co trzeci młody człowiek spotkał się z tym zjawiskiem. Najczęściej przemoc była doświadczana w otoczeniu szkolnym – taką odpowiedź wskazało 21% badanych. Jest to wynik szczególnie niepokojący, ponieważ szkoła powinna stanowić dla dzieci i młodzieży bezpieczne środowisko rozwoju. Kolejne miejsca zajmuje przemoc w Internecie (7%), co wskazuje na rosnące znaczenie cyberprzemocy w relacjach rówieśniczych, oraz przemoc w środowisku rodzinnym (4%) i w innych miejscach (4%). Dane te pokazują, że mimo dominującego poczucia bezpieczeństwa wśród większości uczniów, zjawisko przemocy pozostaje realnym i istotnym problemem. Wymaga ono stałej uwagi ze strony szkoły, rodziców i instytucji wspierających, a także systematycznych działań profilaktycznych i wychowawczych. Szczęólnego znaczenia nabierają działania ukierunkowane na: wzmacnianie kompetencji społeczno-emocjonalnych uczniów, edukację nauczycieli i rodziców w zakresie rozpoznawania symptomów przemocy, oraz profilaktykę cyberprzemocy, która staje się jednym z głównych obszarów zagrożenia wśród dzieci i młodzieży.

Wykres 32. Doświadczenie przemocy z podziałem na etap edukacyjny

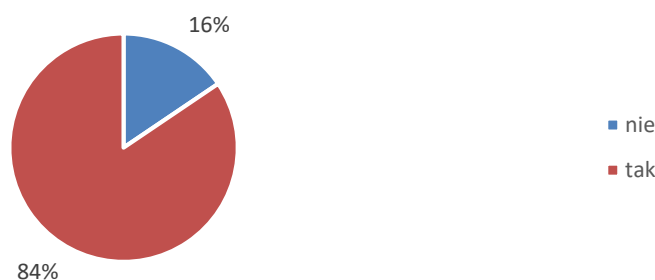

Źródło: Wyniki badań ankietowych przeprowadzonych wśród uczącej się młodzieży Łęborka

Doświadczenie przemocy wobec ankietowanych deklarowało w różnych grupach wiekowych – wśród uczniów szkół podstawowych, ponadpodstawowych oraz studentów. W klasach IV–VI szkoły podstawowej zdecydowana większość badanych (około 70%) deklaruje, że nie doświadcza przemocy, jednak aż 41 osób wskazuje na jej występowanie w środowisku szkolnym. W klasach VII–VIII odsetek osób doświadczających przemocy w szkole nieco wzrasta, a liczba tych, którzy jej nie doświadczają, spada. W szkołach ponadpodstawowych większość uczniów również deklaruje brak doświadczeń związanych z przemocą (158 osób), ale nadal widoczna jest przemoc w środowisku szkolnym (44 osoby) oraz w Internecie (19 osób). W grupie studentów, choć próbka jest niewielka, większość respondentów nie doświadcza przemocy, a pojedyncze przypadki dotyczą środowiska szkolnego, rodzinnego oraz przestrzeni internetowej. Ogólnie można zauważyć, że najczęstszym miejscem doświadczania przemocy jest szkoła, natomiast przemoc w Internecie pojawia się głównie wśród starszych uczniów. Zjawisko przemocy stopniowo maleje wraz z wiekiem, co może wiązać się z rosnącą dojrzałością emocjonalną i większą samodzielnością młodych ludzi.

18.5 Narkomania i dopalacze

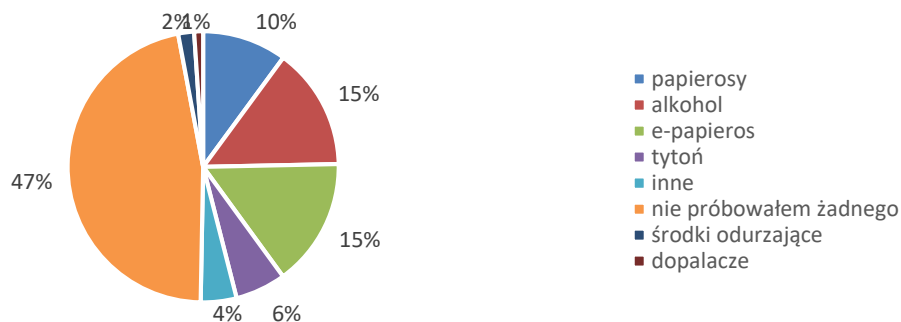
Wykres 33. Świadomość skutków zażywania środków odurzających i dopalaczy

Źródło: Wyniki badań ankietowych przeprowadzonych wśród uczącej się młodzieży Łęborka

Świadomość skutków stosowania środków odurzających i dopalaczy pozostaje relatywnie wysoka: w roku 2025 znajomość konsekwencji deklarowało 84 % respondentów, natomiast 16 % przyznawało, że takiej wiedzy nie posiada. Pięć lat wcześniej wskaźniki te wynosiły odpowiednio 80 % i 20 %, co dowodzi umiarkowanego wzrostu kompetencji zdrowotnych. W analizie z podziałem ze względu na płeć przewaga wiedzy po stronie dziewcząt utrzymuje się – w 2025 roku poinformowane były 87 % uczennic, wobec 81 % uczniów – jednak dystans między płciami zmniejszył się z czterech do sześciu punktów procentowych.

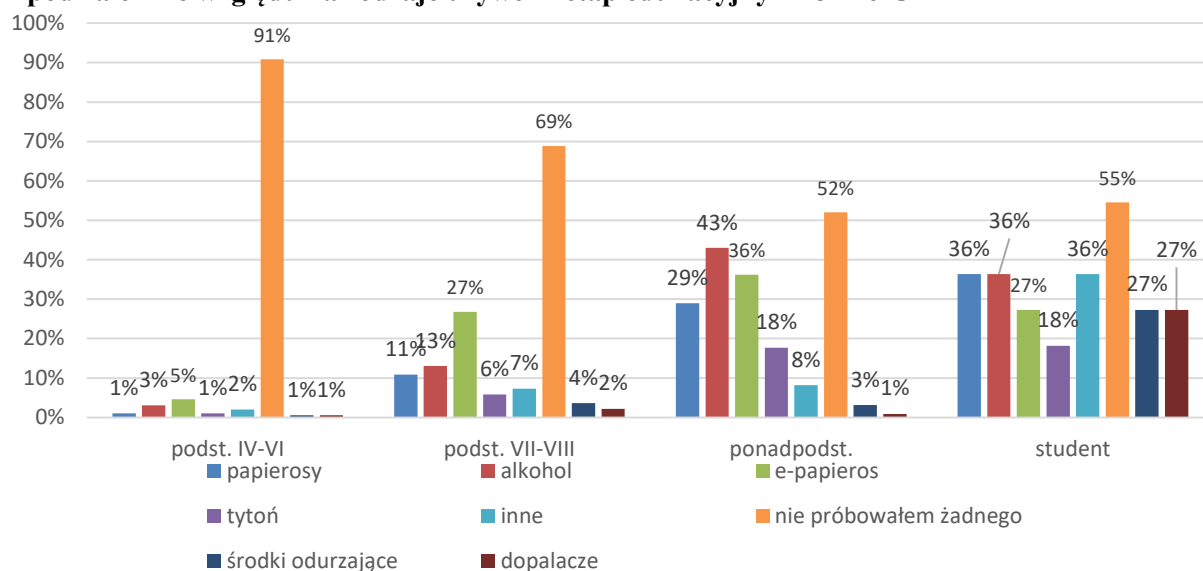
Wykres 34. Deklaracja uczniów w zakresie eksperymentowania ze środkami psychoaktywnymi z podziałem ze względu na rodzaje używek – rok 2020

Źródło: Wyniki badań ankietowych przeprowadzonych wśród uczącej się młodzieży Łęborka - 2020 r.

W doświadczeniach uczniów w zakresie eksperymentowania ze środkami psychoaktywnymi w 2020 roku, można zauważyć, że niemal połowa badanych (47%) deklaruje, iż nie próbowała żadnych używek. Oznacza to, że ponad połowa uczniów (53%) ma już za sobą kontakt z różnego rodzaju substancjami psychoaktywnymi. Wśród tych, którzy eksperymentowali, najczęściej wskazywaną substancją był alkohol (15%), a równie często pojawiały się e-papierosy (15%). Kolejną grupę stanowią uczniowie sięgający po papierosy tradycyjne (10%) oraz tytoń w innej formie (6%). Zdecydowanie mniejszy odsetek uczniów deklaruował kontakt z innymi substancjami psychoaktywnymi (4%), a bardzo niewielki odsetek – z dopalaczami (2%) i środkami odurzającymi (1%). Z danych wynika, że choć odsetek młodzieży całkowicie stroniącej od używek jest wysoki, to jednak eksperymentowanie z alkoholem i e-papierosami staje się zjawiskiem powszechnym. Warto zwrócić uwagę, że popularność e-papierosów dorównuje alkoholowi, co może świadczyć o zmianie trendów w zachowaniach ryzykownych młodzieży i wymaga dostosowania działań profilaktycznych do nowych form używania substancji psychoaktywnych.

Wykres 35. Deklaracja uczniów w zakresie eksperymentowania ze środkami psychoaktywnymi z podziałem ze względu na rodzaje używek i etap edukacyjny – rok 2025

Źródło: Wyniki badań ankietowych przeprowadzonych wśród uczącej się młodzieży Łęborka

Na podstawie zaprezentowanego wykresu można zauważyć wyraźne różnice w deklarowanym używaniu substancji psychoaktywnych między poszczególnymi grupami wiekowymi uczniów i studentów. W grupie uczniów klas IV–VI szkoły podstawowej dominującą substancją jest alkohol, który wskazało aż 91% badanych. Pozostałe substancje (papierosy, e-papierosy, tytoń, środki odurzające czy dopalacze) pojawiają się marginalnie — na poziomie 1–5%. W grupie uczniów klas VII–VIII również przeważa alkohol (69%), ale pojawia się już zauważalny odsetek młodzieży eksperymentującej z innymi substancjami, zwłaszcza tytoniem (27%), e-papierosami (13%) oraz innymi środkami psychoaktywnymi (7%). Wśród uczniów szkół ponadpodstawowych odsetek osób, które deklaruują brak kontaktu z substancjami („nie próbowałem żadnego”) spada do 43%, co oznacza wzrost skali eksperymentowania. Najczęściej wskazywaną substancją pozostaje alkohol (52%), a następnie papierosy (29%), tytoń (36%), e-papierosy (18%) oraz w mniejszym stopniu inne środki psychoaktywne (8%). W grupie studentów obserwuje się dalszy wzrost kontaktu z różnymi substancjami – 55% badanych przyznało się do spożywania alkoholu. Wysokie wskaźniki dotyczą także papierosów (36 %), środków odurzających (36%), e-papierosów (27%),

dopalaczy (27%) i tytoniu (18%). Z danych wynika zatem wyraźna tendencja wzrostowa w używaniu substancji psychoaktywnych wraz z wiekiem badanych. Alkohol pozostaje najczęściej wybraną substancją we wszystkich grupach, natomiast wśród starszej młodzieży i studentów pojawia się coraz większe zróżnicowanie form eksperymentowania – obejmujące papierosy, e-papierosy, a także środki odurzające i dopalacze.

Analiza danych z lat 2020–2025 wskazuje na niepokojącą tendencję wzrostową w zakresie sięgania przez dzieci i młodzież po substancje psychoaktywne, w tym alkohol, tytoń i e-papierosy. W roku 2020 niemal połowa uczniów (47%) deklarowała, że nie próbowała żadnych używek, a wśród eksperymentujących dominował alkohol (15%) i e-papierosy (15%). Używanie innych substancji – papierosów, tytoniu, dopalaczy czy środków odurzających – miało wówczas charakter incydentalny. Dane te świadczyły o stosunkowo ograniczonej skali zjawiska oraz o wciąż silnej postawie abstynenckiej wśród młodszych grup uczniów. Pięć lat później, według wyników badań z 2025 roku, obserwuje się znaczne nasilenie zjawiska eksperymentowania, zwłaszcza w starszych grupach wiekowych. Wśród uczniów klas IV–VI aż 91% deklaroowało kontakt z alkoholem, a w klasach VII–VIII – 69%. W szkołach ponadpodstawowych odsetek osób, które nie próbowały żadnej substancji, spadł do 43%, natomiast wśród studentów – do około 45%, przy jednoczesnym wzroście kontaktu z różnymi używkami (alkohol, papierosy, e-papierosy, środki odurzające, dopalacze). Tendencja ta wskazuje, że wiek inicjacji alkoholowej i nikotynowej obniża się, a eksperymentowanie z używkami staje się coraz powszechniejsze. Zauważalne jest również zróżnicowanie substancji – młodzież coraz częściej sięga po e-papierosy i nowe środki psychoaktywne, co może świadczyć o zmianie sposobów zaspokajania ciekawości i redukowania napięć emocjonalnych.

18.6 Problemy rodzin w sprawach opiekuńczo - wychowawczych

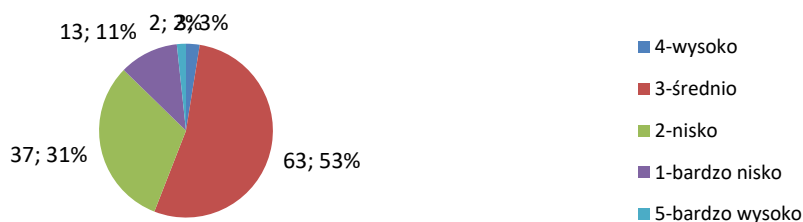
Współczesna rodzina i szkoła stoją wobec coraz bardziej złożonych wyzwań opiekuńczo-wychowawczych. Dynamiczne zmiany społeczne, kulturowe i technologiczne wpływają na funkcjonowanie dzieci, młodzieży i dorosłych, modyfikując tradycyjne role wychowawcze oraz relacje międzyludzkie. W wielu rodzinach obserwuje się osłabienie więzi emocjonalnych, brak czasu na wspólne rozmowy, a także trudności w stawianiu granic i konsekwentnym wychowaniu. Szkoła, jako istotne środowisko rozwoju dziecka, coraz częściej przejmuje zadania opiekuńcze, kompensując deficyty wychowawcze i emocjonalne wynoszone z domu. Nauczyciele mierzą się z problemami takimi jak agresja, zaniedbanie, niska motywacja uczniów czy brak wsparcia ze strony rodziców. Wymaga to ścisłej współpracy rodziny i szkoły opartej na dialogu, wzajemnym szacunku i wspólnym celu – jakim jest dobro dziecka. Skuteczne rozwiązywanie współczesnych problemów opiekuńczo-wychowawczych wymaga podejścia systemowego, które łączy działania edukacyjne, profilaktyczne i wspierające, zarówno w środowisku rodzinnym, jak i szkolnym.

Współczesne problemy opiekuńczo-wychowawcze w rodzinach i szkołach mają charakter wieloczynnikowy i wynikają ze zmian społecznych, kulturowych oraz ekonomicznych, które wpływają na sposób funkcjonowania rodzin i relacje międzyludzkie. Do najważniejszych przyczyn należą:

1. Tempo życia i brak czasu dla rodziny – praca zawodowa rodziców, przeciążenie obowiązkami i nadmiar bodźców informacyjnych ograniczają codzienny kontakt i rozmowę z dziećmi, co osłabia więzi emocjonalne.
2. Zmiany w strukturze rodziny – wzrost liczby rozwodów, rodzin patchworkowych i niepełnych powoduje trudności w utrzymaniu stabilności emocjonalnej i wychowawczej dzieci.

3. Kryzys autorytetu rodziców i nauczycieli – osłabienie tradycyjnych ról wychowawczych sprawia, że dzieci i młodzież coraz częściej kierują się wzorcami z mediów i Internetu zamiast autorytetami dorosłych.
4. Uzależnienie od technologii i mediów cyfrowych – nadmierne korzystanie z Internetu, gier i mediów społecznościowych prowadzi do izolacji, problemów emocjonalnych, trudności w koncentracji i spłycenia relacji.
5. Problemy ekonomiczne i społeczne – bezrobocie, migracje zarobkowe oraz stres finansowy wpływają na jakość relacji rodzinnych i obniżają zdolność rodziców do reagowania na potrzeby emocjonalne dzieci.
6. Niewystarczające kompetencje wychowawcze rodziców – brak wiedzy o rozwoju emocjonalnym dzieci, trudności w stawianiu granic, stosowanie kar zamiast rozmowy, a także powielanie wzorców przemocy z pokolenia na pokolenie.
7. Rosnące obciążenie nauczycieli – nadmiar obowiązków administracyjnych, brak wsparcia psychologicznego i presja wyników edukacyjnych utrudniają im skuteczne pełnienie funkcji wychowawczej i opiekuńczej.
8. Słaba współpraca między rodziną a szkołą – brak wzajemnego zaufania, obwinianie się stron oraz nieumiejętność wspólnego działania na rzecz dobra dziecka prowadzą do pogłębiania problemów wychowawczych.
9. Zaburzenia emocjonalne i społeczne wśród dzieci i młodzieży – nasilone przez stres, presję sukcesu i brak wsparcia, objawiają się agresją, apatią, uzależnieniami i trudnościami w relacjach.
10. Brak systemowego wsparcia rodzin – niedostateczna dostępność specjalistów (psychologów, terapeutów rodzinnych, pedagogów), długie procedury i ograniczona liczba programów profilaktycznych utrudniają szybkie reagowanie na problemy.

Wykres 36. Ocena oferty pomocowej borykającej się z problemami opiekuńczo - wychowawczymi

Źródło: Badanie ankietowe dorosłych mieszkańców Łęborka

Respondenci podkreślają, że rodziny znajdujące się w kryzysie często nie wiedzą, gdzie mogą uzyskać wsparcie lub obawiają się stygmatyzacji. Wskazują na potrzebę większej liczby programów edukacyjnych dla rodziców – dotyczących komunikacji, budowania relacji i rozwiązywania konfliktów bez przemocy – oraz rozszerzenia oferty zajęć profilaktycznych i terapeutycznych dla dzieci i młodzieży. W badaniu pojawił się również postulat lepszej współpracy między instytucjami oraz tworzenia zintegrowanego systemu wsparcia, w którym szkoła, pomoc społeczna, poradnie psychologiczno-pedagogiczne i policja działają według wspólnych, spójnych procedur. Mieszkańcy oczekują również większej dostępności poradnictwa rodzinnego, mediacji oraz programów wspierających rodziny w kryzysie rozwodowym czy wychowawczym.

Podsumowując, źródła problemów opiekuńczo-wychowawczych leżą zarówno w przemianach społecznych i technologicznych, jak i w osłabieniu relacji rodzinnych i niewystarczającym wsparciu instytucjonalnym. Ich rozwiązanie wymaga współdziałania szkoły, rodziny i służb społecznych oraz rozwijania programów wzmacniających kompetencje wychowawcze i emocjonalne wszystkich uczestników procesu wychowania.

19. ANALIZA WYNIKÓW BADAŃ ANKIETOWYCH DOTYCZĄCYCH PRZEMOCY DOMOWEJ

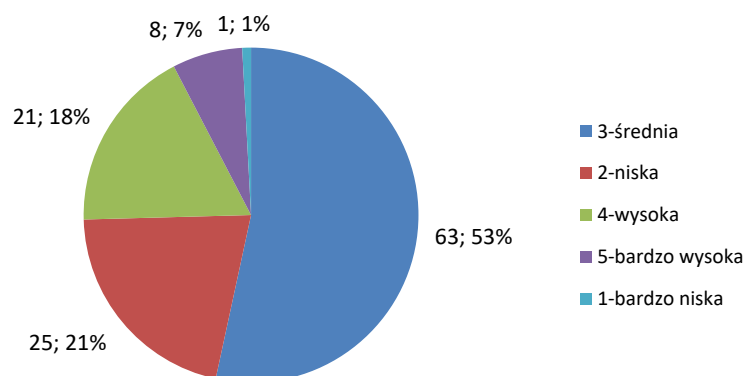
Przemoc domowa to zjawisko, które dotyka osoby niezależnie od wieku, płci czy statusu społecznego. Obejmuje nie tylko przemoc fizyczną, ale także psychiczną, emocjonalną, seksualną i ekonomiczną. Jest problemem głęboko zakorzenionym w strukturach rodzinnych.

Struktura badanej grupy

Badanie zrealizowano we wrześniu–październiku 2025 r. wśród mieszkańców Miasta Łęborka metodą CAWI. N=29. Próba niereprezentatywna (nielosowa) – wnioski dotyczą badanej grupy, nie całej populacji. W związku z niewystarczającą ilością ankiet badanie nie jest reprezentatywne więc nie można odnosić jego wyników do całej populacji. Jednakże w odniesieniu do przebadanej grupy można sformułować konkretne wnioski.

Przeważały kobiety 76% (22 osoby), mężczyźni stanowili grupę 24% (7 osób). Najliczniejszą grupę badanych stanowią osoby w wieku 36–45 lat (45%, 13 osób), podczas gdy osoby w wieku 46 – 55 lat stanowią 38% (17 osób). Struktura wieku wskazuje na wyraźną dominację osób dorosłych.

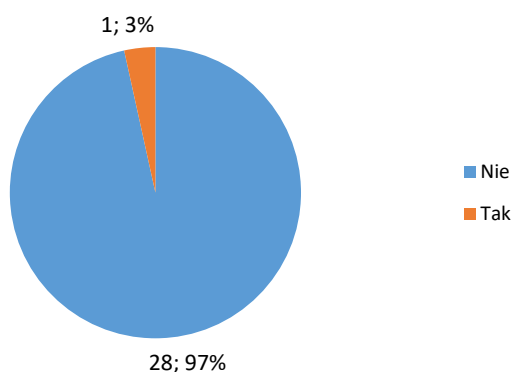
Wykres 37. Skala występowania w mieście problemu przemocy domowej

Źródło: Badanie ankietowe dorosłych mieszkańców Łęborka

Z danych wynika, że większość respondentów – 63% – uznaje przemoc domową za poważny problem społeczny w swojej gminie. Natomiast 21% badanych nie dostrzega tego zjawiska jako znaczącego. Oznacza to, że w świadomości mieszkańców przemoc domowa jest w dużej mierze rozpoznawana jako realne i aktualne zagrożenie, wymagające działań profilaktycznych, edukacyjnych i interwencyjnych. Wynik ten wskazuje również na potrzebę dalszego podnoszenia świadomości społecznej, szczególnie wśród tej części społeczności, która nie postrzega przemocy jako istotnego problemu lokalnego.

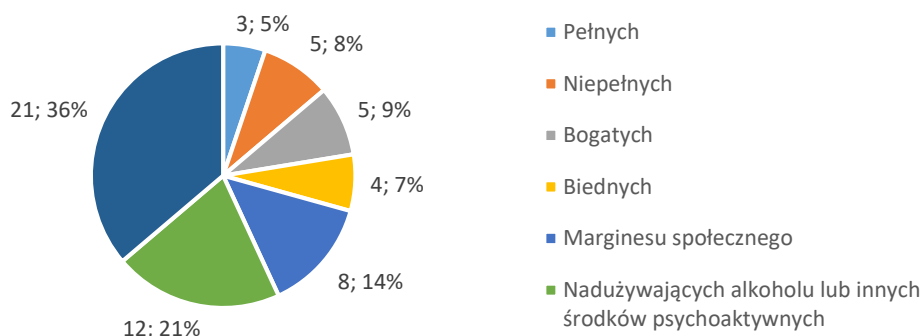
Wykres 38. Postrzeganie przemocy domowej jako sprawy prywatnej

Źródło: Badanie ankietowe dorosłych mieszkańców Łęborka

Uzyskane wyniki pozwalają stwierdzić, że wśród respondentów wciąż występuje podział w postawach wobec tego zjawiska – część osób nadal traktuje przemoc domową jako kwestię, w którą nie należy ingerować, natomiast pozostali uznają ją za problem społeczny wymagający reakcji i wsparcia ze strony instytucji.

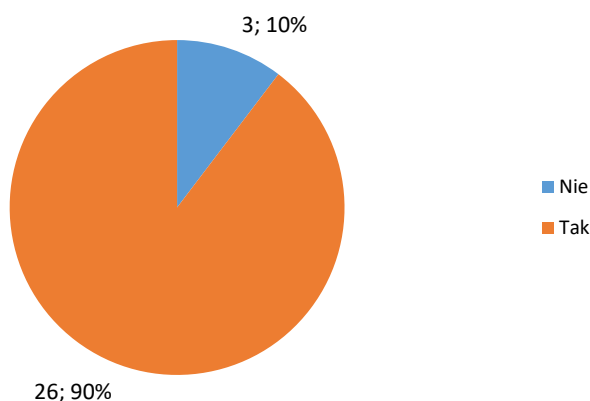
Wykres 39. Rodziny, w których najczęściej występuje przemoc

Źródło: Badanie ankietowe dorosłych mieszkańców Łęborka

Większość respondentów, 36%, wskazała na rodziny nadużywające alkoholu lub innych środków psychoaktywnych. Kolejne 21% badanych uznało, że przemoc najczęściej pojawia się w rodzinach z marginesu społecznego, a 14% wskazało na rodziny pełne. Mniejszy odsetek respondentów wymienił rodziny biedne (7%), bogate (9%) oraz niepełne (8%). Na podstawie wyników badań można wnioskować, że przemoc domowa jest najczęściej kojarzona z rodzinami, w których występuje problem uzależnień od alkoholu lub innych substancji psychoaktywnych. Respondenci dostrzegają także związek przemocy z marginalizacją społeczną i dysfunkcjami środowiskowymi. Jednocześnie zauważalny odsetek wskazań na rodziny pełne, bogate i niepełne sugeruje, że przemoc nie jest zjawiskiem ograniczonym wyłącznie do grup defaworyzowanych – może występować w różnych środowiskach, niezależnie od statusu materialnego czy struktury rodziny. Wniosek ten podkreśla potrzebę prowadzenia działań profilaktycznych i edukacyjnych o charakterze powszechnym, a nie jedynie skierowanych do rodzin z grup ryzyka.

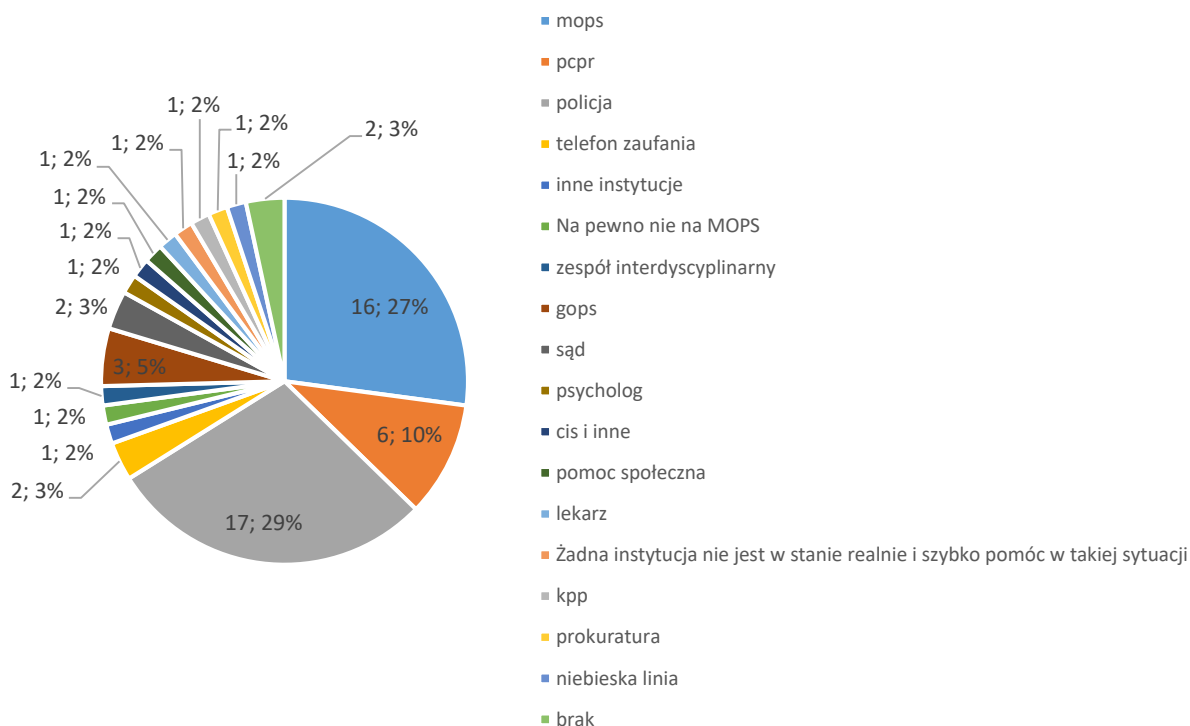
Wykres 40. Wiedza mieszkańców na temat, gdzie szukać pomocy w przypadku zaistnienia przemocy domowej

Źródło: Badanie ankietowe dorosłych mieszkańców Łęborka

Zdecydowana większość respondentów, 90%, odpowiedziała „tak”, co oznacza, że wiedzą, gdzie szukać pomocy. Jedynie 10% badanych przyznało, że nie posiada takiej wiedzy. Wysoki poziom świadomości mieszkańców w zakresie dostępnych form wsparcia, jednak należy nadal prowadzić działania informacyjne i edukacyjne, aby dotrzeć do osób mniej zaangażowanych lub znajdujących się w trudniejszej sytuacji życiowej. Warto również regularnie przypominać o lokalnych punktach pomocy, takich jak ośrodki pomocy społecznej, policja, poradnie czy organizacje pozarządowe zajmujące się przeciwdziałaniem przemocy.

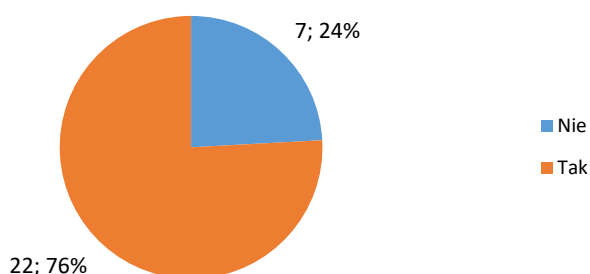
Wykres 41. Wiedza mieszkańców na temat instytucji pomocowych w przypadku zaistnienia przemocy domowej

Źródło: Badanie ankietowe dorosłych mieszkańców Łęborka

Najczęściej wskazywanymi miejscami pomocy były: policja (29%), Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej – MOPS (27%) oraz Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie – PCPR (10%). Pojedyncze osoby (2–5%) wskazywały także inne źródła wsparcia, takie jak: telefon zaufania, sąd, psycholog, lekarz, Niebieska Linia, prokuratura czy zespół interdyscyplinarny. Niewielka grupa respondentów (2%) wyraziła przekonanie, że żadna instytucja nie jest w stanie realnie i szybko pomóc w takiej sytuacji, a pojedyncze osoby przyznały, że nie wiedzą, gdzie się zwrócić. Wyniki wskazują, że mieszkańcy w największym stopniu kojarzą pomoc w sytuacji przemocy domowej z instytucjami publicznymi – głównie z policją i ośrodkami pomocy społecznej. Rekomenduje się zintensyfikowanie działań informacyjnych dotyczących roli różnych instytucji w systemie przeciwdziałania przemocy, w tym promowanie współpracy między nimi oraz wzmacnianie zaufania społecznego do skuteczności udzielanej pomocy.

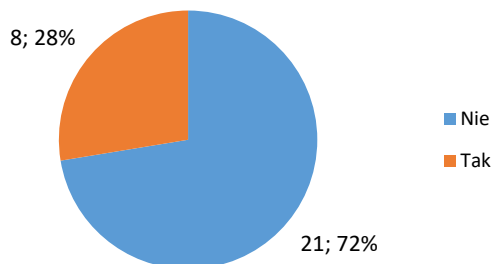
Wykres 42. Wiedza mieszkańców na temat Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej

Źródło: Badanie ankietowe dorosłych mieszkańców Łęborka

Większość respondentów, 76%, zadeklarowała, że wie o istnieniu takiego zespołu, natomiast 24% przyznało, że nie posiada tej wiedzy. Wyniki świadczą o stosunkowo dobrej znajomości instytucji wśród mieszkańców, jednak wciąż niemal jedna czwarta respondentów nie wie o jej funkcjonowaniu. W związku z tym należy kontynuować działania informacyjne dotyczących roli i kompetencji Zespołu Interdyscyplinarnego, jego lokalizacji oraz sposobu kontaktu. Dobrą praktyką byłoby także włączanie informacji o działalności zespołu do kampanii społecznych i materiałów edukacyjnych poświęconych przeciwdziałaniu przemocy domowej.

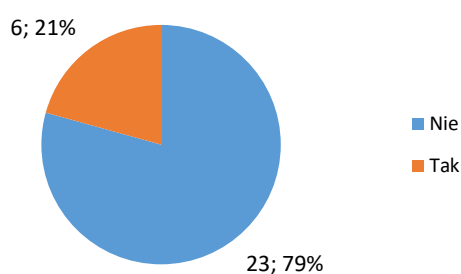
Wykres 43. Czy oferta pomocowa dla osób doznających przemocy domowej jest wystarczająca?

Źródło: Badanie ankietowe dorosłych mieszkańców Łęborka

Zdecydowana większość respondentów (72%) uważa, że oferta wsparcia dla osób doświadczających przemocy domowej jest wystarczająca, co wskazuje na ogólnie pozytywną ocenę dostępnych form pomocy. Jednocześnie 28% badanych uznało, że oferta ta nie jest satysfakcjonująca, co sugeruje potrzebę dalszego doskonalenia i poszerzania dostępnych działań, tak aby lepiej odpowiadały na zróżnicowane potrzeby osób doświadczających przemocy. Na temat wystarczalności oferty pomocowej dla osób stosujących przemoc domową większość osób (72%) odpowiedziała „nie”, natomiast 28% badanych wskazało odpowiedź „tak”. Wyniki te sugerują, że zdecydowana większość respondentów nie dostrzega analizowanego problemu lub zjawiska jako istotnego, choć zauważalna część badanych (ponad jedna czwarta) ma przeciwnie zdanie.

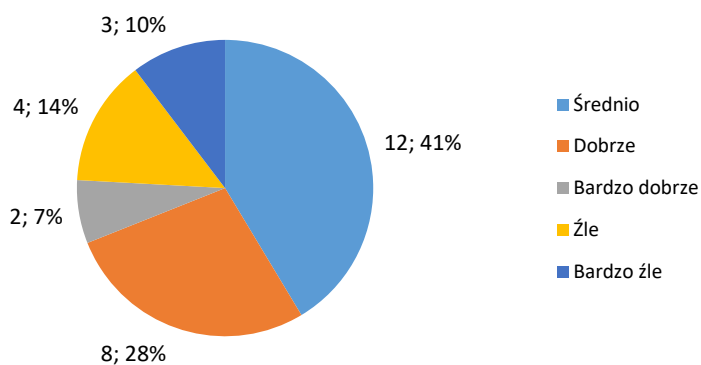
Wykres 44. Czy oferta pomocowa dla małoletnich osób doświadczających przemocy domowej jest wystarczająca?

Źródło: Badanie ankietowe dorosłych mieszkańców Lęborka

Wyniki badań wskazują, że większość respondentów uważa ofertę pomocową dla małoletnich osób doświadczających przemocy domowej za niewystarczającą. Aż 72% ankietowanych (21 osób) odpowiedziało „nie”, natomiast jedynie 28% (8 osób) uznało, że dostępna pomoc jest wystarczająca. Dane te pokazują, że system wsparcia dzieci i młodzieży dotkniętych przemocą wymaga wzmocnienia – zarówno w zakresie dostępności specjalistów, jak i skuteczności podejmowanych działań. Wyniki mogą świadczyć o ograniczonym dostępie do pomocy psychologicznej i prawnej, niewystarczającej liczbie miejsc interwencyjnych oraz potrzebie lepszej współpracy między instytucjami zajmującymi się ochroną małoletnich.

Wykres 45. Ocena działań profilaktycznych na terenie gminy Lębork

Źródło: Badanie ankietowe dorosłych mieszkańców Lęborka

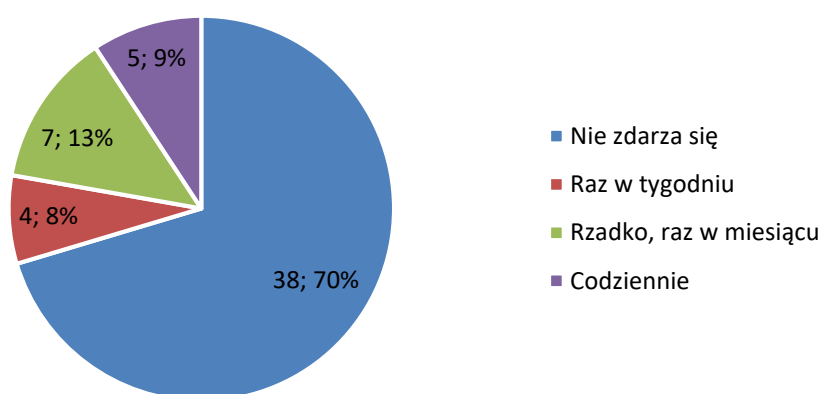
Większość respondentów postrzega podejmowane działania profilaktyczne jako umiarkowanie pozytywnie, ale z widoczną potrzebą poprawy. Najwięcej osób, 41% (12 respondentów), oceniło te działania jako „średnie”, co sugeruje, że są one zauważalne, lecz niewystarczające pod względem zasięgu lub skuteczności. 28% badanych (8 osób) uznało, że działania profilaktyczne są realizowane „dobrze”, natomiast 7% (2 osoby) oceniło je „bardzo dobrze”, co wskazuje na istnienie pozytywnych przykładów inicjatyw lokalnych. Z kolei 14% respondentów (4 osoby) oceniło działania jako „złe”, a 10% (3 osoby) – „bardzo źle”, co świadczy o krytycznej ocenie części mieszkańców, którzy dostrzegają braki w skuteczności, dostępności lub koordynacji działań profilaktycznych. Ogółem wyniki sugerują, że choć profilaktyka jest obecna w gminie Lębork, to wymaga systematycznego rozwijania, większej spójności i lepszego dopasowania do realnych potrzeb społeczności lokalnej.

20. ANALIZA WYNIKÓW BADAŃ ANKIETOWYCH PRZEPROWADZONYCH W SKLEPACH SPRZEDAJĄCYCH ALKOHOL I PAPIEROSY Z TERENU MIASTA LĘBORKA

Struktura badanej grupy

Badanie przeprowadzono we wrześniu–październiku 2025 r. wśród sprzedawców napojów alkoholowych na terenie Miasta Lęborka. Populację stanowią 74 punkty sprzedaży alkoholu; ankiety wypełniły 54 sklepy (N=54), co daje pokrycie $\approx 73\%$ populacji. Dobór próby był nieprobabilistyczny, nie zastosowano warstwowania ani ważenia, dlatego – mimo wysokiego pokrycia – wyniki nie są reprezentatywne dla wszystkich sklepów i należy je interpretować jako opis badanej próby.

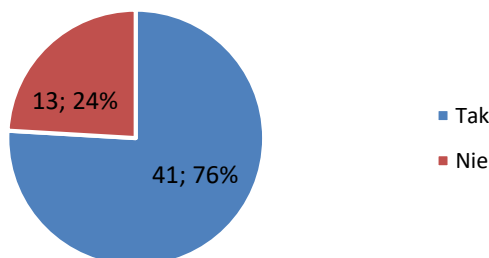
Wykres 46. Częstotliwość spożywania alkoholu w obrębie sklepu

Źródło: Badanie ankietowe dorosłych mieszkańców Lęborka

Zdecydowana większość respondentów, 70%, stwierdziła, że zdarza się, że alkohol jest spożywany w obrębie sklepu. Pozostali badani przyznali, że zjawisko to występuje z różną częstotliwością: 13% wskazało, że dzieje się to rzadko, raz w miesiącu, 9% – że codziennie, a 8% – że raz w tygodniu.

Wykres 47. Próby zakupu alkoholu przez osoby nietrzeźwe

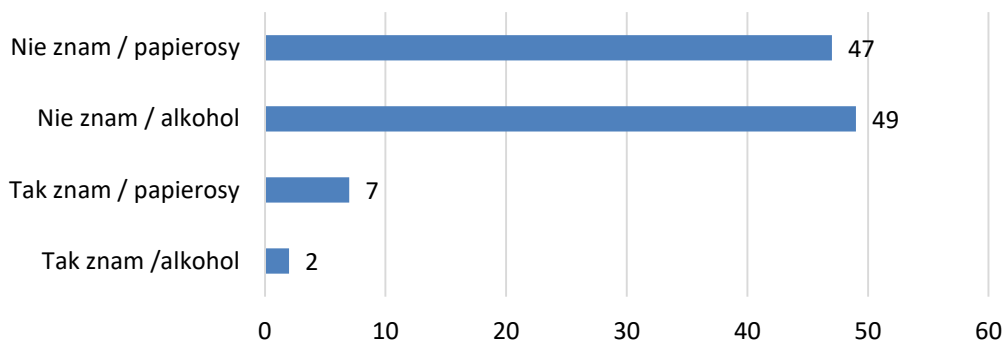

Źródło: Badanie ankietowe dorosłych mieszkańców Lęborka

Większość pytaných osób, 76%, potwierdziła, że takie sytuacje mają miejsce, natomiast 24% badanych stwierdziło, że nie obserwuje takich przypadków. Wyniki wskazują, że zjawisko prób zakupu alkoholu przez osoby nietrzeźwe jest dość powszechne. W związku z tym zaleca

się wzmożenie kontroli przestrzegania przepisów dotyczących sprzedaży alkoholu, zwłaszcza w punktach detalicznych. Warto również prowadzić działania edukacyjne skierowane do sprzedawców, przypominające o ich obowiązkach prawnych i odpowiedzialności, a także kampanie społeczne uświadamiające skutki nadmiernego spożycia alkoholu i jego wpływ na bezpieczeństwo publiczne.

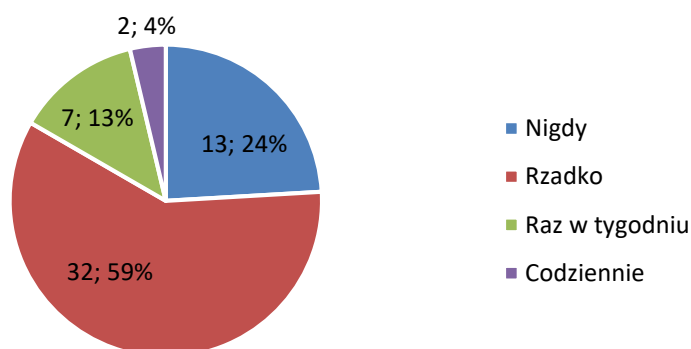
Wykres 48. Sprzedaż alkoholu osobom niepełnoletnim

Źródło: Badanie ankietowe dorosłych mieszkańców Łęborka

49 osób, zadeklarowała, że nie zna przypadków sprzedaży alkoholu nieletnim, a 47 osób – że nie zna przypadków sprzedaży papierosów. Jedynie 2 osoby przyznały, że słyszały o sprzedaży alkoholu nieletnim, a 7 osób – o sprzedaży papierosów osobom poniżej 18 roku życia. Większość mieszkańców nie obserwuje zjawiska sprzedaży alkoholu nieletnim, co może świadczyć o skutecznym przestrzeganiu przepisów przez lokalnych sprzedawców. Mimo to zaleca się utrzymanie regularnych kontroli punktów sprzedaży alkoholu i wyrobów tytoniowych, a także prowadzenie działań profilaktycznych i edukacyjnych skierowanych zarówno do sprzedawców, jak i młodzieży, aby utrwalić świadomość prawną i ograniczyć ryzyko nielegalnej sprzedaży.

Wykres 49. Częstotliwość zakupu napojów alkoholowych przez osoby niepełnoletnie

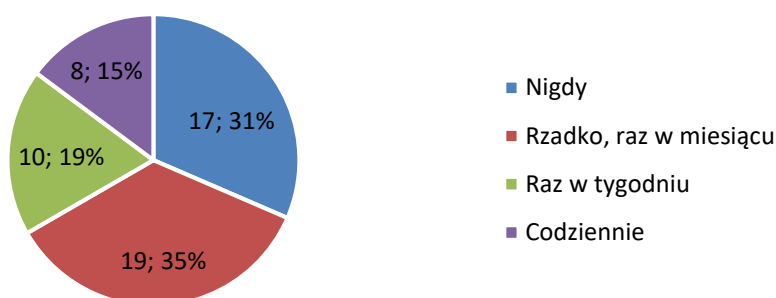

Źródło: Badanie ankietowe dorosłych mieszkańców Łęborka

Wykres przedstawia opinie mieszkańców dotyczące częstotliwości podejmowania prób zakupu napojów alkoholowych przez osoby niepełnoletnie. Zdecydowana większość respondentów, 59%, oceniła, że takie sytuacje zdarzają się rzadko, natomiast 24% stwierdziło,

że nigdy nie spotkało się z próbą zakupu alkoholu przez nieletnich. Kolejno 13% badanych uznało, że takie przypadki występują raz w tygodniu, a 4% wskazało, że mają one miejsce codziennie. Wyniki sugerują, że choć większość mieszkańców rzadko obserwuje próby zakupu alkoholu przez osoby niepełnoletnie, zjawisko to wciąż występuje. W związku z tym zaleca się kontynuowanie działań profilaktycznych i kontrolnych w punktach sprzedaży alkoholu, a także prowadzenie edukacji społecznej i kampanii informacyjnych skierowanych zarówno do sprzedawców, jak i młodzieży. Istotne jest również wzmacnianie odpowiedzialności dorosłych za przeciwdziałanie dostępowi nieletnich do napojów alkoholowych.

Wykres 50. Zakup napojów energetycznych przez osoby poniżej 18 roku życia

Źródło: Badanie ankietowe dorosłych mieszkańców Łęborka

Z danych przedstawionych na wykresie wynika, że napoje energetyczne kupują zarówno osoby pełnoletnie, jak i poniżej 18 roku życia. Największy odsetek stanowią 19-latkowie (35%), a następnie 17-latkowie (31%), 18-latkowie (19%) oraz 16-latkowie (15%). Wynika z tego, że aż 46% zakupów dokonywanych jest przez osoby niepełnoletnie, co wskazuje na nieskuteczne egzekwowanie zakazu sprzedaży napojów energetycznych młodzieży poniżej 18 roku życia. Fakt, że niemal połowa nabywców to osoby niepełnoletnie, może świadczyć o łatwej dostępności tych produktów oraz o niskiej świadomości związanej z ich negatywnym wpływem na zdrowie. Napoje energetyczne zawierają duże ilości kofeiny i cukru, które mogą prowadzić do problemów z koncentracją, snem czy nadciśnieniem. Dlatego konieczne jest wzmocnienie kontroli sprzedaży oraz prowadzenie działań edukacyjnych w szkołach i w środowisku rodzinnym, aby ograniczyć spożycie napojów energetycznych przez młodzież.

Badania prowadzone w Polsce wskazują, że napoje te pije nawet 60–70% młodzieży, a blisko połowa z nich to osoby niepełnoletnie. Wśród młodych konsumentów często obserwuje się objawy takie jak kołatanie serca, drżenie rąk i bezsenność. Z tego względu od 2024 roku w Polsce obowiązuje zakaz sprzedaży napojów energetycznych osobom poniżej 18 roku życia, jednak badania pokazują, że mimo wprowadzenia przepisów, energetyki nadal są łatwo dostępne dla młodzieży.

21. KLUCZOWE WNIOSKI STRATEGICZNE I KIERUNKI ROZWOJU

Analiza sytuacji społecznej gminy wskazuje, że najpoważniejsze problemy koncentrują się wokół zachowań ryzykownych dzieci i młodzieży, przemocy domowej, deficytów emocjonalnych oraz niewystarczającej koordynacji działań instytucji pomocowych. Wspólnym mianownikiem tych zjawisk jest osłabienie więzi rodzinnych, niska samoocena i brak konstruktywnych form spędzania czasu, a także wpływ środowiska społecznego i kultury, w której nadal obecne są postawy przyzwolenia wobec picia alkoholu czy przemocy w rodzinie.

Profilaktyka wymaga podejścia systemowego, opartego na współpracy szkoły, rodziny, instytucji publicznych i organizacji pozarządowych. Tylko działania skoordynowane, łączące edukację, wsparcie psychologiczne i rozwój lokalnych zasobów, mogą skutecznie ograniczyć skalę zjawisk problemowych. Kluczowe znaczenie ma wzmacnianie czynników chroniących – poczucia własnej wartości, więzi emocjonalnych, pozytywnych wzorców rodzinnych oraz konstruktywnego zaangażowania młodzieży w życie społeczne.

Rodzina pozostaje głównym czynnikiem ochronnym, ale jednocześnie może stać się źródłem ryzyka, jeśli brak w niej umiejętności komunikacji, wiedzy wychowawczej i wsparcia emocjonalnego. W związku z tym niezbędne jest rozwijanie systemu edukacji rodziców, wczesnej interwencji rodzinnej i wsparcia terapeutycznego.

Szkoła, jako naturalne środowisko młodzieży, powinna pełnić funkcję centrum wczesnej pomocy psychologiczno-pedagogicznej, dysponując odpowiednio przygotowaną kadrą i jasno określonymi procedurami reagowania na przemoc, uzależnienia i kryzysy emocjonalne uczniów.

Równocześnie istotne jest wzmocnienie środowiska lokalnego – poprzez rozwój oferty kulturalnej, sportowej i społecznej, tworzenie przestrzeni integracji międzypokoleniowej, promowanie aktywności obywatelskiej oraz budowanie lokalnych sieci wsparcia. Ograniczenie fizycznej i symbolicznej dostępności alkoholu, przeciwdziałanie przemocy, edukacja medialna i promowanie zdrowego stylu życia powinny stanowić filary lokalnej polityki społecznej.

Strategia rozwiązywania problemów społecznych w gminie powinna opierać się na zasadzie **komplementarności działań** – łączeniu profilaktyki, edukacji, interwencji i reintegracji. Niezbędne jest również regularne monitorowanie skuteczności podejmowanych inicjatyw i dostosowywanie ich do zmieniających się potrzeb mieszkańców. W długofalowej perspektywie celem strategii jest **budowanie gminy odpornej społecznie** – wspólnoty, w której mieszkańcy potrafią rozpoznawać zagrożenia, reagować na przemoc, wspierać siebie nawzajem i tworzyć środowisko sprzyjające zdrowiu psychicznemu, bezpieczeństwu i rozwojowi wszystkich pokoleń.

Tabela 39. Kluczowe wnioski i rekomendacje z podziałem na obszary problemów społecznych

Źródła	Wnioski	Rekomendacje
1. Zachowania ryzykowne młodzieży (używki, uzależnienia cyfrowe, przemoc rówieśnicza)		
Deficyty emocjonalne, niska samoocena, brak konstruktywnych form spędzania czasu, presja grupy i mediów społecznościowych.	Wczesna inicjacja sięgania po używki i korzystanie z destrukcyjnych wzorców (także online) to efekt braku regulacji emocji i słabych więzi rodzinnych. Występowanie zakupu napojów alkoholowych przez osoby poniżej 18 roku życia. Większość mieszkańców rzadko obserwuje próby zakupu alkoholu przez osoby niepełnoletnie, ale zjawisko to wciąż występuje. Półowa nabywców napojów energetyzujących to osoby niepełnoletnie, może świadczyć o łatwej dostępności oraz o niskiej świadomości związanej z ich negatywnym wpływem na zdrowie. Próby zakupu papierosów przez osoby niepełnoletnie występują rzadko.	Rozwijanie kompetencji emocjonalnych i społecznych (warsztaty, treningi empatii), wspieranie liderów młodzieżowych, rozwój oferty zajęć pozalekcyjnych i sportowych, promocja zdrowego stylu życia. Wzmocnienie działań profilaktycznych i edukacyjnych, zwłaszcza w szkołach i lokalnych społecznościach, dotyczące rozpoznawania i zgłaszania przemocy. Zaleca się systemowe wdrażanie programów profilaktycznych i edukacyjnych dotyczących uzależnień, szczególnie wśród dzieci i młodzieży, oraz wzmacnianie współpracy między szkołami, służbami społecznymi i organizacjami pozarządowymi w zakresie przeciwdziałania sięgania po alkohol i narkomanii.
2. Przemoc domowa i zaburzone relacje rodzinne		
Uzależnienia, konflikty, brak umiejętności komunikacji, dziedziczenie wzorców przemocy, przyzwolenie kulturowe i społeczne („to sprawa prywatna”).	Przemoc domowa jako problem społeczny wymaga reakcji i wsparcia ze strony instytucji. Przemoc domowa pozostaje istotnym problemem społecznym w Łęborku. W województwie pomorskim brakuje pełnych i aktualnych danych statystycznych za rok 2024, co utrudnia dokładną ocenę skali zjawiska oraz skuteczność działań podejmowanych przez instytucje. Zjawisko ma charakter złożony i wielowymiarowy – jego źródła leżą zarówno w czynnikach społecznych (ubóstwo, uzależnienia, bezrobocie), jak i w problemach emocjonalnych i relacyjnych w rodzinach. Rodzina jest jednocześnie czynnikiem chroniącym i ryzyka. Brak wsparcia emocjonalnego i kompetencji wychowawczych zwiększa zagrożenie przemocą	Warto udoskonalić system gromadzenia i publikowania danych o przemocy domowej, tak aby raporty wojewódzkie były spójne, aktualne i dostępne dla opinii publicznej. Istnieje potrzeba dalszego doskonalenia i poszerzania dostępnych działań dla osób doświadczających przemocy domowej, tak aby lepiej odpowiadały na zróżnicowane potrzeby osób jej doświadczających. Kontynuowanie i intensyfikację działań profilaktycznych oraz edukacyjnych w zakresie przeciwdziałania alkoholizmowi, a także zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i wsparcia dla rodzin osób uzależnionych. Zwiększenie działań edukacyjnych, profilaktycznych i interwencyjnych w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej, w tym rozwijanie programów wsparcia dla osób doświadczających przemocy domowej oraz szkoleń dla służb i instytucji lokalnych w zakresie wczesnego rozpoznawania i reagowania na przypadki przemocy

	domową. Część respondentów uznała, że oferta dla osób doświadczających przemocy nie jest satysfakcjonująca. Instytucje pomocy społecznej i zespoły interdyscyplinarne odgrywają kluczową rolę w reagowaniu na przemoc domową, jednak potrzebują dalszego wsparcia organizacyjnego i finansowego. Nadal widoczna jest niska świadomość społeczna dotycząca tego, czym jest przemoc domowa oraz jakie są dostępne formy pomocy.	domowej. Edukacja rodziców, programy korekcyjno-edukacyjne, system wczesnej interwencji rodzinnej, kampanie „zero tolerancji dla przemocy domowej”, grupy wsparcia dla rodziców i osób doświadczających przemocy domowej.
3. Deficyty systemowe i kadrowe w szkołach		
Zbyt mała ilość psychologów, i innych specjalistów, niska świadomość wśród nauczycieli i uczniów dotycząca uzależnień, przemocy domowej i zachowań ryzykownych, presja edukacyjna.	Szkoła ma ogromny potencjał wczesnej interwencji, ale nie ma narzędzi i wsparcia systemowego, by skutecznie reagować.	Obecność psychologa/pedagoga w każdej szkole, szkolenia dla nauczycieli (rozpoznawanie przemocy domowej i rówieśniczej i zachowań ryzykownych), superwizje, programy profilaktyczne oparte na aktywnych metodach i solidnych podstawach teoretycznych.
4. Niewystarczająca integracja i współpraca instytucjonalna		
Działania podejmowane przez szkołę, MOPS, policję i organizacje pozarządowe są niewystarczająco skoordynowane, a przepływ informacji między instytucjami wymaga usprawnienia.	Obecny system wsparcia wymaga wzmocnienia, koordynacji i integracji działań, aby w pełni wykorzystać potencjał instytucji działających na rzecz mieszkańców. Instytucje pomocy społecznej i zespoły interdyscyplinarne odgrywają kluczową rolę w reagowaniu na przemoc domową, jednak potrzebują dalszego wsparcia organizacyjnego i finansowego. Przemoc domowa jako problem społeczny wymaga reakcji i wsparcia ze strony instytucji.	Tworzenie interdyscyplinarnych zespołów roboczych, wspólne szkolenia, szybkie ścieżki reagowania, regularne superwizje przypadków trudnych.
5. Czynniki środowiskowe i kulturowe		
Społeczna akceptacja picia alkoholu, niewystarczająca oferta dla spędzania czasu wolnego, niski poziom aktywności obywatelskiej, wpływ mediów.	Lokalne środowisko może wzmocniać lub osłabiać efekty profilaktyki. Ważne jest wzmocnienie systemowej polityki antyalkoholowej i antynarkotykowej i oferty dla młodzieży, nie pogłębiać ryzyka wykluczenia społecznego. Ogólna ocena sytuacji osób bezrobotnych w Lęborku jest umiarkowana, z wyraźną	Kontrola punktów sprzedaży alkoholu, ograniczenie reklamy, rozwój infrastruktury społecznej (kluby, świetlice, przestrzenie międzypokoleniowe), kampanie promujące zdrowie i empatię. Zwiększenie dostępu do specjalistycznego wsparcia – psychologicznego, prawnego i socjalnego. Wzmocnienie działań profilaktycznych i edukacyjnych,

	przewagą postaw neutralnych i negatywnych. Może to świadczyć o dostrzeganiu przez mieszkańców trudności w znalezieniu pracy lub niewystarczającym wsparciu dla osób pozostających bez zatrudnienia. Mieszkańcy gminy wskazują na przeciętny poziom szans na znalezienie pracy. Znacząca część respondentów dostrzega problemy z dostępnością miejsc pracy. Większość mieszkańców postrzega alkoholizm jako poważny problem społeczny w gminie. Mieszkańcy postrzegają uzależnienia od narkotyków jako zauważalny i niepokojący problem społeczny, wymagający dalszej uwagi i działań profilaktycznych. Mieszkańcy mają krytyczny lub umiarkowany stosunek do jakości i dostępności pomocy dla osób uzależnionych. Wysoki poziom świadomości mieszkańców w zakresie dostępnych form wsparcia, do których można zgłosić się w przypadku wystąpienia przemocy domowej. Dobra wiedza mieszkańców na temat Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej. Zakup alkoholu przez osoby nietrzeźwe jako problem społeczny.	zwłaszcza w szkołach i lokalnych społecznościach, dotyczące rozpoznawania i zgłaszania przemocy. Rozszerzenie szkoleń dla funkcjonariuszy policji, pracowników socjalnych i nauczycieli w zakresie rozpoznawania przemocy i skutecznego reagowania. Wzmocnienie współpracy między instytucjami (policja, sądy, OPS, organizacje pozarządowe) w celu szybszej wymiany informacji i lepszej koordynacji działań. Prowadzenie kampanii społecznych promujących postawę <i>reakcji zamiast obojętności</i> – podkreślające, że przemoc domowa nie jest sprawą prywatną. Promowanie odpowiedzialności społecznej i przekonania, że przemoc domowa nie jest sprawą prywatną, lecz naruszeniem praw człowieka wymagającym interwencji. Kontynuowanie i intensyfikacja działań profilaktycznych oraz edukacyjnych w zakresie przeciwdziałania alkoholizmowi, a także zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i wsparcia dla rodzin osób uzależnionych. Zaleca się rozszerzenie i udoskonalenie oferty pomocowej dla osób uzależnionych, w tym zwiększenie dostępności terapii, wsparcia psychologicznego i programów reintegracyjnych, a także zintensyfikowanie działań informacyjnych na temat dostępnych form pomocy. Kontynuowanie i monitorowania przestrzegania zakazu spożywania alkoholu w miejscach publicznych, a także prowadzenie działań prewencyjnych i edukacyjnych skierowanych do mieszkańców oraz właścicieli sklepów, aby ograniczyć przypadki picia alkoholu w ich obrębie. Warto regularnie przypominać o lokalnych punktach pomocy, takich jak ośrodki pomocy społecznej, policja, poradnie czy organizacje pozarządowe zajmujące się przeciwdziałaniem przemocy. Kontynuowanie działań informacyjnych dotyczących roli i kompetencji Zespołu Interdyscyplinarnego, jego lokalizacji oraz sposobu kontaktu. Dobrą praktyką byłoby także włączanie informacji o działalności zespołu do kampanii
--	---	--

		społecznych i materiałów edukacyjnych poświęconych przeciwdziałaniu przemocy domowej. Potrzeba zwiększenia działań na rzecz poprawy bezpieczeństwa publicznego, zwłaszcza w obszarach, które mieszkańcy postrzegają jako zagrożone. Wzmocnienie kontroli przestrzegania przepisów dotyczących sprzedaży alkoholu, zwłaszcza w punktach detalicznych. Warto również prowadzić działania edukacyjne skierowane do sprzedawców, przypominające o ich obowiązkach prawnych i odpowiedzialności, a także kampanie społeczne uświadamiające skutki nadmiernego spożycia alkoholu i jego wpływ na bezpieczeństwo publiczne. Rekomenduje się kontynuowanie działań kontrolnych i edukacyjnych wśród sprzedawców, przypominających o obowiązującym zakazie sprzedaży wyrobów tytoniowych nieletnim. Kontynuowanie działań profilaktycznych i kontrolnych w punktach sprzedaży alkoholu, a także prowadzenie edukacji społecznej i kampanii informacyjnych skierowanych zarówno do sprzedawców, jak i młodzieży. Istotne jest również wzmacnianie odpowiedzialności dorosłych za przeciwdziałanie dostępowi nieletnich do napojów alkoholowych. Wzmocnienie kontroli sprzedaży napojów energetyzujących to osoby niepełnoletnie oraz prowadzenie działań edukacyjnych w szkołach i w środowisku rodzinnym, aby ograniczyć spożycie napojów energetycznych przez młodzież.
Kluczowe wnioski analityczne		
1. Profilaktyka nie jest skuteczna, gdy działa sektorowo – konieczne są zintegrowane strategie lokalne. Działania profilaktyczne prowadzone w izolacji przez pojedyncze instytucje (np. szkoły, MOPS, policję czy organizacje pozarządowe) mają ograniczony zasięg i krótkotrwały efekt. Skuteczność profilaktyki wymaga tworzenia spójnego systemu współpracy, opartego na wspólnych celach, wymianie informacji i planowaniu międzysektorowym. Zintegrowane strategie lokalne powinny łączyć potencjał edukacyjny szkoły, zasoby rodzin i kompetencje instytucji pomocowych. Tylko koordynacja działań na poziomie gminy – w ramach wspólnych procedur, interdyscyplinarnych zespołów i regularnych konsultacji – pozwoli skutecznie zapobiegać problemom społecznym, a nie jedynie reagować na ich skutki.		
2. Emocje to punkt wspólny wszystkich problemów – deficyty emocjonalne leżą u podstaw uzależnień i przemocy. Analiza zjawisk społecznych wskazuje, że większość zachowań ryzykownych – sięganie po używki, przemoc, uzależnienia cyfrowe czy konflikty rodzinne – ma swoje źródło w trudnościach		

emocjonalnych. Brak umiejętności rozpoznawania i wyrażania emocji, niska samoocena oraz nieumiejętność radzenia sobie ze stresem prowadzą do zachowań kompensacyjnych i destrukcyjnych. Dlatego skuteczna profilaktyka powinna obejmować nie tylko przekazywanie wiedzy o zagrożeniach, lecz przede wszystkim rozwijanie kompetencji emocjonalnych, samoświadomości i zdolności do konstruktywnego rozwiązywania konfliktów. Praca z emocjami stanowi podstawowy element wzmacniania odporności psychicznej dzieci, młodzieży i dorosłych.

3. Największy potencjał ochronny tkwi w relacjach – więzi i zaangażowanie są silniejsze niż kampanie informacyjne.

Badania i doświadczenia praktyczne potwierdzają, że to nie ilość przekazów profilaktycznych, lecz jakość relacji w życiu codziennym decyduje o skuteczności ochrony przed zachowaniami ryzykownymi. Stabilna więź z rodzicami, wsparcie emocjonalne nauczyciela, poczucie przynależności do grupy rówieśniczej oraz zaufanie w relacjach społecznych są czynnikami, które realnie zmniejszają prawdopodobieństwo sięgania po środki psychoaktywne czy stosowania przemocy. Profilaktyka oparta na relacjach wymaga tworzenia bezpiecznego klimatu emocjonalnego w szkole, w rodzinie i w środowisku lokalnym – takiego, w którym młody człowiek czuje się akceptowany, słuchany i rozumiany.

4. Wspólnota lokalna może działać jak sieć bezpieczeństwa – współpraca wzmacnia odporność systemu.

Lokalne środowisko społeczne ma kluczowe znaczenie dla budowania odporności mieszkańców wobec problemów społecznych. Gdy instytucje publiczne, organizacje pozarządowe, liderzy społeczni, media lokalne i mieszkańcy współpracują, tworzą sieć powiązań, która pozwala szybko identyfikować zagrożenia i skutecznie reagować. Wspólnota oparta na zaufaniu, empatii i odpowiedzialności społecznej może stać się naturalnym systemem wczesnego ostrzegania – przeciwdziałając izolacji rodzin, wykluczeniu społecznemu czy eskalacji przemocy. Tak rozumiana solidarność lokalna stanowi fundament budowania gminy odpornej społecznie i emocjonalnie.

5. Edukacja emocjonalna i społeczna powinna być obowiązkowym elementem profilaktyki – rozwijanie empatii i samoświadomości to najskuteczniejsza ochrona.

Współczesne problemy społeczne pokazują, że wiedza o zagrożeniach nie wystarcza, jeśli nie idzie w parze z umiejętnościami życiowymi. Dlatego edukacja emocjonalna i społeczna powinna stać się stałym elementem programów wychowawczych w szkołach i placówkach opiekuńczych. Trening empatii, komunikacji, współpracy i rozwiązywania konfliktów pozwala dzieciom i młodzieży rozwijać odporność psychiczną i budować pozytywne relacje. Tego typu kształcenie powinno obejmować również dorosłych – rodziców, nauczycieli i przedstawicieli instytucji publicznych – ponieważ kompetencje emocjonalne są podstawą skutecznego wsparcia i profilaktyki.

Podsumowanie strategiczne - model ekosystemowy

Profilaktyka społeczna w XXI wieku wymaga nowego, holistycznego podejścia, które wykracza poza tradycyjne działania informacyjne i interwencyjne. Współczesne problemy społeczne – takie jak uzależnienia, przemoc, kryzysy emocjonalne czy wykluczenie cyfrowe – mają charakter złożony i wieloczynnikowy, dlatego skuteczne przeciwdziałanie im wymaga **modelu ekosystemowego**.

Oznacza on budowanie powiązań między wszystkimi elementami życia społecznego: rodziną, szkołą, instytucjami, organizacjami pozarządowymi, społecznością lokalną oraz samymi mieszkańcami. Celem tego modelu jest tworzenie środowiska, które nie tylko reaguje na problemy, lecz przede wszystkim **wzmacnia odporność psychiczną i społeczną** mieszkańców – poprzez edukację emocjonalną, budowanie relacji i rozwój wspólnoty opartej na zaufaniu.

Wizja systemu

Szkoła = centrum wczesnej interwencji

Szkoła powinna pełnić kluczową rolę w rozpoznawaniu sygnałów zagrożenia oraz w udzielaniu pierwszego wsparcia emocjonalnego i wychowawczego. Oznacza to zapewnienie stałej obecności psychologa i pedagoga, rozwój programów profilaktycznych, wprowadzenie procedur „czerwonych flag” oraz ścisłą współpracę z rodziną i instytucjami

pomocowymi. Szkoła ma być miejscem, w którym uczeń może nie tylko zdobywać wiedzę, ale również rozwijać umiejętności społeczne, samoświadomość i odporność psychiczną.

Rodzina = źródło wsparcia emocjonalnego

Rodzina stanowi najważniejszy czynnik ochronny dla dziecka. To w niej kształtują się wzorce zachowań, wartości i poczucie bezpieczeństwa emocjonalnego. Dlatego profilaktyka powinna wspierać rodziców w rozwijaniu kompetencji wychowawczych, komunikacji bez przemocy oraz w budowaniu autorytetu opartego na zaufaniu i empatii. Systemowe wsparcie dla rodzin – edukacyjne, psychologiczne i socjalne – ma kluczowe znaczenie dla ograniczania ryzyka uzależnień, przemocy i problemów emocjonalnych dzieci i młodzieży.

Środowisko lokalne = przestrzeń bezpieczeństwa i rozwoju

Gmina powinna tworzyć warunki do aktywnego uczestnictwa mieszkańców w życiu społecznym, kulturalnym i obywatelskim. Dostęp do miejsc integracji, klubów młodzieżowych, świetlic, oferty sportowej i artystycznej stanowi alternatywę dla zachowań ryzykownych. Środowisko lokalne, które promuje zdrowy styl życia, wolontariat i współdziałanie, staje się naturalnym czynnikiem chroniącym przed izolacją i wykluczeniem.

Instytucje = spójna sieć reagowania i edukacji

Skuteczność działań profilaktycznych zależy od poziomu współpracy między instytucjami – szkołą, MOPS, policją, poradnią, PCPR i organizacjami pozarządowymi. Ich zadaniem jest tworzenie jednolitych procedur reagowania, szybka wymiana informacji i wspólne planowanie interwencji. Instytucje powinny także pełnić funkcję edukacyjną – wzmacniać świadomość społeczną, upowszechniać dobre praktyki i promować postawy odpowiedzialności.

Młodzież = partner w działaniach, nie tylko odbiorca pomocy

Współczesna profilaktyka powinna traktować młodych ludzi jako współtwórców działań, a nie jedynie adresatów wsparcia. Włączenie młodzieży w planowanie i realizację lokalnych inicjatyw – poprzez wolontariat, programy liderów młodzieżowych, działania rówieśnicze i projekty społeczne – wzmacnia ich poczucie sprawczości, odpowiedzialności i przynależności do wspólnoty. Aktywna młodzież staje się naturalnym sojusznikiem w budowaniu środowiska odpornego na przemoc, uzależnienia i wykluczenie.

Źródło: Opracowanie własne

Priorytety działań w gminie w zakresie rozwiązywania problemów społecznych na kolejne lata

W nadchodzących latach polityka społeczna gminy powinna koncentrować się na wzmacnianiu lokalnych zasobów i budowaniu środowiska, które sprzyja zdrowiu psychicznemu, bezpieczeństwu i aktywności mieszkańców. Strategia rozwiązywania problemów społecznych zakłada przejście od działań reaktywnych do **profilaktyki systemowej i proaktywnej**, opartej na współpracy, edukacji emocjonalnej i społecznej oraz wczesnym reagowaniu na sygnały zagrożenia.

Najważniejsze priorytety strategiczne to:

1. **Integracja działań instytucji** – rozwijanie trwałej współpracy pomiędzy szkołami, pomocą społeczną, policją, organizacjami pozarządowymi i służbami zdrowia, tworzenie lokalnych zespołów interdyscyplinarnych oraz jednolitych procedur reagowania.
2. **Wzmocnienie roli szkoły jako centrum profilaktyki** – zapewnienie obecności psychologa i pedagoga w każdej placówce, rozwijanie programów edukacyjnych o emocjach, relacjach i bezpieczeństwie cyfrowym, wspieranie nauczycieli poprzez szkolenia i superwizje.
3. **Wspieranie rodzin w kryzysie i edukacja rodziców** – systematyczne prowadzenie warsztatów, grup wsparcia i konsultacji, promowanie rodzicielstwa opartego na dialogu, empatii i współpracy.
4. **Rozwój infrastruktury społecznej** – tworzenie przestrzeni integracji międzypokoleniowej, klubów młodzieżowych, świetlic środowiskowych i lokalnych inicjatyw mieszkańców, które wzmacniają więzi społeczne i dają alternatywę dla zachowań ryzykownych.
5. **Budowanie kultury odpowiedzialności i empatii** – prowadzenie kampanii społecznych przeciw przemocy, uzależnieniom i wykluczeniu, promowanie pozytywnych wzorców życia rodzinnego, społecznego i obywatelskiego.
6. **Edukacja emocjonalna i społeczna jako fundament profilaktyki** – włączanie programów rozwijających empatię, komunikację, samoświadomość i odporność psychiczną do wszystkich poziomów edukacji oraz działań środowiskowych.
7. **Stała ewaluacja i rozwój systemu profilaktycznego** – monitorowanie skuteczności działań, analizowanie potrzeb mieszkańców i elastyczne dostosowywanie oferty wsparcia do nowych wyzwań społecznych.

Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2026 – 2029 dla Lęborka opiera się na przekonaniu, że skuteczna profilaktyka i pomoc społeczna wymagają współpracy, zaufania i wspólnej odpowiedzialności. Żadna instytucja nie jest w stanie samodzielnie rozwiązać złożonych problemów społecznych – dopiero połączenie sił szkoły, rodziny, organizacji pozarządowych, służb publicznych i mieszkańców pozwala tworzyć środowisko bezpieczne, wspierające i sprzyjające rozwojowi. Siła społeczności tkwi w jej członkach – w ludziach, którzy potrafią wspólnie podejmować inicjatywy, reagować na potrzeby innych i współtworzyć swoje otoczenie. To właśnie ich zaangażowanie, empatia i gotowość do współpracy stanowią fundament lokalnej odporności społecznej. Każdy mieszkaniec, niezależnie od wieku czy sytuacji życiowej, może być częścią tej siły – poprzez aktywny udział w życiu wspólnoty, wolontariat, wspieranie rodzin w kryzysie czy promowanie pozytywnych wzorców w swoim środowisku. Celem strategii jest budowanie gminy, w której **nikt nie zostaje sam z problemem**, a wsparcie jest dostępne, bliskie i realne. Gminy, która nie tylko reaguje na trudności, ale tworzy warunki do zdrowego rozwoju, współpracy i solidarności społecznej. Tylko w oparciu o wzajemne zaufanie, empatię i wspólne działanie można kształtować przestrzeń, w której mieszkańcy czują się bezpieczni, potrzebni i odpowiedzialni za siebie nawzajem.

22. ANALIZA SWOT

Podczas warsztatów przeprowadzono analizę SWOT, której celem było określenie kluczowych czynników wpływających na funkcjonowanie mieszkańców Lęborka. W ramach analizy zidentyfikowano cztery główne obszary: **silne strony** (pozytywne czynniki wewnętrzne), **słabe strony** (negatywne czynniki wewnętrzne), **szanse** (pozytywne czynniki zewnętrzne) oraz **zagrożenia** (negatywne czynniki zewnętrzne).

Silne strony stanowią potencjał, na którym organizacja powinna budować swoją strategię rozwoju. Wskazują one na zasoby, kompetencje i atuty wewnętrzne sprzyjające realizacji celów. Z kolei słabe strony wymagają działań naprawczych i wzmacniających, aby ograniczyć ich wpływ na efektywność działania.

Szanse to zewnętrzne możliwości rozwoju, które organizacja może wykorzystać, aby wzmocnić swoją pozycję, poprawić efektywność i zwiększyć konkurencyjność. Natomiast zagrożenia to czynniki pochodzące z otoczenia, które mogą negatywnie wpływać na funkcjonowanie i rozwój, dlatego wymagają monitorowania i przeciwdziałania ich skutkom.

Wyniki analizy przedstawione poniżej stanowią podstawę do opracowania kierunków strategicznych działań organizacji – opartych na **wykorzystaniu mocnych stron, niwelowaniu słabości, aktywnym reagowaniu na zagrożenia oraz skutecznym wykorzystywaniu pojawiających się szans**.

Tabela 40. Wyniki analizy SWOT

MOCNE STRONY		SŁABE STRONY	
1. Doświadczona, wykształcona, zmotywowana i kreatywna kadra w tym kadra pomocy społecznej	20	1. Edukacja społeczna w zakresie poczucia wspólnoty oraz współodpowiedzialności za wygląd i rozwój miasta i regionu	15
2. Dobra współpraca pomiędzy urzędami instytucjami i ngo (Rada Działalności Pożytku Publicznego, Rada Młodzieżowa, Rada Seniorów)	17	2. Niewystarczająca infrastruktura społeczna: brak ogólnodostępnych usług wytchnieniowych, domów dziennej opieki dla seniorów, ośrodka terapii uzależnień	10
3. Dobra lokalizacja miasta (S6, kolej, 3miasto, morze)	15	3. Niewystarczające wsparcie rodzin	10
4. Dobra opieka dla dzieci w wieku żłobkowym i przedszkolnym	13	4. Niska dostępność lekarzy specjalistów oraz długie terminy oczekiwania na wizytę	8
5. Umiejętność tworzenia i pisanie programów społecznych w celu pozyskiwania środków zewnętrznych	7	5. Brak perspektyw dla młodzieży usamodzielniającej się z niepełnosprawnościami (m.in. brak mieszkań dla osób z niepełnosprawnościami, brak oferty szkół dla uczniów z niepełnosprawnościami).	6
6. Centrum zdrowia psychicznego	7	6. Zbyt duża dostępność środków uzależniających (m.in. brak nocnego zakazu sprzedawania alkoholu)	6
7. Dobra dostępność informacji	7	7. Za mała integracja międzypokoleniowa.	6
8. Aktywnie działające silne instytucje i organizacje pozarządowe (NGO)	7	8. Niewystarczająca ilość pozyskanych środków zewnętrznych. Za mały budżet na aktywizację młodzieży i seniorów	5
9. Rozwinięte budownictwo społeczne i komunalne	7	9. Brak kadry do realizacji zadań i projektów	5
		10. Niewystarczająca liczba spotkań dotyczących wymiany doświadczeń, nowych wyzwań i pomysłów	5
		11. Mała aktywność społeczno-zawodowa i uzależnienie od pomocy społecznej (zasiłki, dofinansowania, dziedziczone bezrobocie)	5
		12. Trudny rynek pracy (występująca sezonowość, niskie wynagrodzenia, brak zakładów pracy chronionej)	5
		13. Mała atrakcyjność oferty kulturalnej i rozrywkowej dla młodzieży.	4
		14. Niewystarczająca infrastruktura sportowa i kulturalna (m.in. za mało ścieżek rowerowych, aquapark).	4
		15. Niewykorzystanie położenia miasta i jego walorów turystycznych. Wejść na nowe rynki przez miasto np turystyka, rozpoznawalna marka	3
		16. Brak dostępu do technologii dla wszystkich - Internet	3
SZANSE		ZAGROŻENIA	
1. Dobra lokalizacja (S6, kolej, 3miasto, morze, elektrownia jądrowa) - mobilność przestrzenna	25	1. Demografia - starzejące się społeczeństwo i malejąca liczba urodzeń	20
2. Dostępność finansowania z zewnątrz	25	2. Brak wartości i brak autorytetów	20
3. Rozbudowa szpitala, dofinansowanie w zakresie psychiatrii	20	3. Wojna, sytuacja geopolityczna, brak poczucia bezpieczeństwa	18
4. Zmiany w przepisach podatkowych np. ulgi podatkowe na sport	15	4. Zła organizacja pomocy finansowo-socjalnej państwa	11
5. Stabilna sytuacja w regionie	15	5. Konsumpcjonizm	9
		6. Dostępność używek i wzrost uzależnień	7
		7. Ograniczenie dostępnych funduszy zewnętrznych	5
		8. Brak perspektyw dla młodych ludzi - dostępność pracy, mieszkań, kultury	5
		9. Wzrost liczby osób zagrożonych wykluczeniem społecznym	5

Źródło: opracowanie własne na podstawie warsztatów strategicznych

23. WIZJA GMINY MIASTA LĘBORK

Podczas warsztatów strategicznych **Zespół Strategiczny Gminy Miasta Lębork** wspólnie opracował wizję rozwoju miasta – obraz przyszłości, do którego Lębork konsekwentnie dąży. Jak zauważa R. Koch, *wizja to **inspirująca koncepcja przyszłości**, swoiste marzenie o tym, czym społeczność może się stać i jakie sukcesy osiągnąć*. Z kolei S. Obłój podkreśla, że jest to ***najgłębsza aspiracja wspólnoty**, która nabiera mocy wtedy, gdy łączy kierownictwo, mieszkańców i wszystkie podmioty działające na rzecz miasta*.

Dobrze sformułowana wizja powinna być **ambitna, ale możliwa do zrealizowania** – wyrażać dumę i nadzieję, a zarazem stanowić **źródło motywacji i zaangażowania**. To nie tylko dokument strategiczny, lecz także **inspirujący kierunek rozwoju**, który nadaje sens wspólnym działaniom i buduje poczucie odpowiedzialności za przyszłość Lęborka.

Wizja miasta Lęborka

Lębork miastem o wysokiej jakości życia wspierającym wszystkich mieszkańców

24. CELE STRATEGICZNE I OPERACYJNE

W oparciu o dokonaną analizę SWOT oraz zadania gminy w zakresie pomocy społecznej, zdefiniowano cztery obszary priorytetowe: Rodzina, wykluczenie społeczne, uzależnienia, kapitał społeczny. Bazując na przeprowadzonej diagnozie, analizie SWOT oraz wynikach warsztatów zdefiniowano cele strategiczne i operacyjne Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Łęborka na lata 2026-2029.

OBSZAR I – RODZINA

Tabela 41. Cele strategiczne i operacyjne – obszar „Rodzina”

Stosowane skróty: MOPS – Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Łęborku, UM – Urząd Miasta Łęborka, NGO – organizacje pozarządowe, PCPR – Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, PPP – Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, PUP – Powiatowy Urząd Pracy, MKRPA – Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Placówki ośw. - Placówki oświatowe

CEL STRATEGICZNY 1	Wzmocnienie rodzin z terenu Miasta Łęborka w ich prawidłowym funkcjonowaniu				
Cel operacyjny	Zadania	Wskaźniki	Wartość bazowa	Wartość docelowa	Instytucje odpowiedzialne
1.1 Przeciwdziałanie zjawisku przemocy domowej	1.1.1 Prowadzenie kampanii dot. przemocy domowej oraz działań informacyjnych	Liczba kampanii	1	1	MOPS, UM, NGO
	1.1.2 Objęcie specjalistyczną pomocą osób dotkniętych problemem przemocy (pedagog, psycholog, lekarz, prawnik i inne)	Liczba porad (pedagog, psycholog, lekarz, prawnik i inne)	600	630	PCPR, MOPS, NGO, Centrum Zdrowia Psychicznego
	1.1.3 Podejmowanie działań profilaktycznych w celu zapobiegania problemowi przemocy domowej	Liczba działań profilaktycznych	200	200	PCPR, MOPS, NGO, Placówki ośw.
	1.1.4 Zapewnienie bezpieczeństwa osobom doznającym przemocy domowej (odizolowanie osób stosujących przemoc domową)	Liczba interwencji policji Liczba osób umieszczonych w ośrodkach wsparcia Liczba wydanych zakazów i nakazów	30 2 50	30 2 Zaspokojenie 100% potrzeb	MOPS, PCPR, Policja, Sąd, Prokuratura rejonowa
1.2 Zwiększenie dostępu do specjalistycznego poradnictwa	1.2.1 Świadczenie wsparcia specjalistycznego (np. pedagogicznego, psychologicznego, prawnego, socjalnego, bytowego i innego) dla rodzin tego potrzebujących	Liczba udzielonych porad	5000	5150	PCPR, MOPS, PPP, NGO, Placówki ośw.

	1.2.2 Zwiększenie dostępności pomocy psychologicznej dla dzieci i młodzieży	Liczba porad	3000	3090	MOPS, NGO, Szpital, Placówki ośw.
	1.2.3 Zapewnienie miejsc w ośrodkach wsparcia, m.in. domy dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży, dla osób z zaburzeniami psychicznymi	Liczba miejsc Liczba osób skierowanych do ośrodka wsparcia	128 130	133 135	MOPS, PCPR
	1.2.4 Wspieranie rodzin z dziećmi z niepełnosprawnościami	Liczba dzieci objętych wczesnym wspomaganiem rozwoju Liczba przedszkoli z oddziałami integracyjnymi Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny	164 11 36	169 11 40	PCPR, MOPS, NGO, Placówki ośw.
1.3 Zwiększenie wsparcia dla seniorów	1.3.1 Wspieranie aktywności osób starszych	Liczba podmiotów działających na rzecz seniorów	10	10	UM, NGO, Rada seniorów
	1.3.2 Rozwój wolontariatu działającego na rzecz seniorów	Liczba wolontariuszy	20	30	NGO
	1.3.3 Zapewnienie opieki osobom starszym w miejscu zamieszkania (m.in. opieki wytchnieniowej)	Liczba osób objętych pomocą w formie usług opiekuńczych Liczba osób objętych opieką wytchnieniową	165 6	Zaspokojenie 100% potrzeb	MOPS
1.4 Zbudowanie optymalnego systemu wsparcia dla rodzin	1.4.1 Wdrożenie dodatkowych działań rozwijających kompetencje rodzicielskie	Liczba zrealizowanych działań (liczba edycji Szkoły dla Rodziców, warsztatów, szkoleń ukierunkowanych na rozwijanie kompetencji rodzicielskich)	2	6	PPP, PCPR, MOPS, NGO
	1.4.2 Udzielanie rodzinom wsparcia w prawidłowym funkcjonowaniu w społeczeństwie opartym na prawidłowych relacjach i więziach	Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny Liczba udzielonych porad Liczba rodzin objętych pomocą materialną lub rzeczową w ramach systemu pomocy społ.	36 5000 1117	40 5150 1100	MOPS, PCPR, NGO
1.5 Zapewnienie dzieciom i młodzieży odpowiednich warunków do życia i prawidłowego rozwoju	1.5.1 Zapewnienie dostępu do różnych działań wspierających rozwój zainteresowań, aktywności i spędzania czasu wolnego przez dzieci i młodzież	Liczba działań dla dzieci i młodzieży (zajęć, warsztatów, kół zainteresowań, wydarzeń, programów)	500	500	Placówki ośw., NGO, Instytucje sportu i kultury
	1.5.2 Zapewnienie wsparcia dla dzieci i młodzieży	Liczba dzieci i młodzieży objętych pomocą psychologiczną, pedagogiczną, socjalną	3000	3090	Placówki ośw.

OBSZAR II - WYKLUCZENIE SPOŁECZNE

Tabela 42. Cele strategiczne i operacyjne – obszar „Wykluczenie społeczne”

CEL STRATEGICZNY 2	Zapobieganie wykluczeniu społecznemu				
Cel operacyjny	Zadania	Wskaźniki	Wartość bazowa	Wartość docelowa	Instytucje odpowiedzialne
2.1 Przeciwdziałanie bezrobociu, ograniczenie jego negatywnych skutków oraz wzrost poziomu zatrudnienia	2.1.1 Opracowanie i realizacja programów ukierunkowanych na przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu wśród osób bezrobotnych nieaktywnych zawodowo oraz biernych zawodowo	Liczba zrealizowanych projektów Liczba osób biorących udział w projektach Odsetek osób, które podjęły dalsze zatrudnienie lub samozatrudnienie po zakończonym udziale w projekcie	0 0 0	14 300 70%	PUP
	2.1.2 Aktywizacja zawodowa osób pozostających bez pracy w ramach dostępnych form pomocy	Liczba osób pozostających bez pracy zaktywizowanych w ramach form pomocy m.in.: pośrednictwo pracy, poradnictwo zawodowe, staże, prace interwencyjne, roboty publ., jednorazowe środki na podjęcie dział. gosp., refundacje kosztów wyposażenia lub doposażenia stanowiska pracy, szkolenia Liczba osób, które nabyły lub podniosły kwalifikacje zaw./kompetencje lub ogólne	0 0	1720 120	PUP
	2.1.3 Reintegracja społeczna i zawodowa w ramach CIS	Liczba osób kierowanych do CIS	60	66	CIS
2.2 Zapewnienie wsparcia osobom z niepełnosprawnością	2.2.1 Inicjowanie i integrowanie działań w zakresie wzmacniania wsparcia i uczestnictwa społecznego osób z niepełnosprawnością i ich otoczenia	Powołanie Rady ds. osób z niepełnosprawnościami	0	1	UM
	2.2.2 Wsparcie finansowe z zakresu pomocy społecznej osób z niepełnosprawnościami	Liczba osób	800	800	MOPS, PCPR
	2.2.3 Organizowanie wsparcia dziennego dla osób z niepełnosprawnością	Liczba miejsc	62	67	PCPR, MOPS, NGO
	2.2.4 Aktywizacja zawodowa osób z niepełnospraw.	Liczba osób	0	15	PUP
2.3 Ograniczenie zjawiska kryzysu bezdomności	2.3.1 Wczesna identyfikacja osób i rodzin zagrożonych eksmisją. Poradnictwo prawne, obywatelskie i socjalne dotyczące utrzymania lokalu mieszkalnego.	Liczba pozwów o eksmisję Liczba eksmisji	15 3	15 3	UM, MOPS
	2.3.2 Udzielanie pomocy specjalistycznej, finansowej, rzeczowej, miejsc noclegowych osobom zagrożonym i dotkniętym kryzysem bezdomności	Liczba osób które otrzymały pomoc finansową Liczba os które otrzymały schronienie	80 100	100 Zaspokojenie 100% potrzeb	MOPS

OBSZAR III - UZALEŻNIENIA

Tabela 43. Cele strategiczne i operacyjne – obszar „Uzależnienia”

CEL STRATEGICZNY 3	Ograniczenie zjawiska wszelkiego rodzaju uzależnień oraz łagodzenie ich skutków				
Cel operacyjny	Zadania	Wskaźniki	Wartość bazowa	Wartość docelowa	Instytucje odpowiedzialne
3.1 Profilaktyka uzależnień	3.1.1 Prowadzenie działań profilaktycznych realizowanych w placówkach oświatowych i innych instytucjach	Liczba działań w placówkach oświatowych	240	300	Placówki ośw., Ruchy trzeźwościowe, NGO
	3.1.2 Kształtowanie umiejętności psychospołecznych wśród dzieci i młodzieży	Liczba działań	20	20	Placówki ośw., NGO
	3.1.3 Realizacja programów profilaktyki selektywnej i wskazującej	Liczba programów	0	2	Placówki ośw.
3.2 Wspieranie osób i rodzin dotkniętych problemem uzależnień	3.2.1 Prowadzenie grup wsparcia dla osób uzależnionych i współuzależnionych	Liczba grup	4	4	NGO
	3.2.2 Rozwijanie oferty pomocowej dla osób z problemami uzależnień w tym przygotowanie planu powstania poradni uzależnień	Dokument - plan powstania poradni	0	1	UM, MOPS, Centrum Zdrowia Psychicznego
	3.2.3 Kierowanie osób z problemami uzależnień do uczestnictwa w grupach samopomocowych dla osób uzależnionych i członków rodzin	Liczba grup samopomocowych	2	2	MOPS, NGO
	3.2.4 Prowadzenie postępowań zmierzających do poddania się leczeniu odwykowemu	Liczba postępowań	77	Zaspokojenie 100% potrzeb	MKRPA
		Liczba osób skierowanych do MKRPA	40		
		Liczba osób które uczestniczyły w rozmowach motywujących	109		
		Liczba osób skierowanych na badanie przez biegłych	0		
		Liczba spraw skierowanych do sądu	0		
	3.2.5 Wprowadzenie ograniczenia nocnej sprzedaży alkoholu	Funkcjonujące ograniczenie sprzedaży	0	1	UM

OBSZAR IV - KAPITAŁ SPOŁECZNY

Tabela 44. Cele strategiczne i operacyjne – obszar „Kapitał społeczny”

CEL STRATEGICZNY 3	Wzmocnienie kapitału społecznego w Mieście Łęborku				
Cel operacyjny	Zadania	Wskaźniki	Wartość bazowa	Wartość docelowa	Instytucje odpowiedzialne
4.1 Wzrost aktywności mieszkańców regionu	4.1.1 Organizacja konsultacji społecznych	Liczba konsultacji	2	2	UM, NGO
	4.1.2 Rozwijanie współpracy Miasta i instytucji z NGO	Liczba konkursów	5	6	UM, NGO
4.2 Wspieranie rozwoju społeczeństwa obywatelskiego	4.2.1 Wspieranie stowarzyszeń, organizacji pozarządowych i grup nieformalnych w obszarze pomocy społecznej i innych obszarach działań na rzecz społeczności lokalnej	Liczba grantów dla NGO Liczba grantów dla grup nieformalnych	5 5	6 5	UM, MOPS, NGO
	4.2.2 Wspieranie rad seniorów, młodzieży, gminnej rady pożytku publicznego i innych	Liczba wspieranych podmiotów	3	4	UM
	4.2.3 Promocja i rozwój wolontariatu wśród i na rzecz mieszkańców, w tym wśród dzieci i młodzieży	Liczba podmiotów w których funkcjonuje wolontariat	bd	+1	Placówki ośw., NGO
	4.2.4 Rozwój budżetu obywatelskiego w obszarze społecznym	Liczba zgłoszonych projektów społecznych	14	20	UM
	4.2.5 Rozwijanie społecznej odpowiedzialności biznesu	Liczba działań	1	1	NGO, PUP
	4.2.6 Współpraca regionalna i międzynarodowa	Liczba podmiotów współpracujących	Brak danych	Dwa nowe	UM, NGO, Placówki ośw.

25. PODSUMOWANIE CZEŚCI STRATEGICZNEJ

Realizacja ambitnej wizji przyjętej w Strategii – **Lębork miastem o wysokiej jakości życia wspierającym wszystkich mieszkańców** – wymaga wspólnego wysiłku wielu podmiotów: instytucji publicznych, organizacji społecznych, przedsiębiorców oraz mieszkańców. To przedsięwzięcie przekraczające granice administracyjne i kompetencyjne, w którym kluczowe znaczenie ma **współpraca, wymiana informacji i wzajemne zaufanie**.

Skuteczność działań w dużej mierze zależy od umiejętności porozumienia między instytucjami różnych szczebli – zarówno gminnymi, jak i powiatowymi – zwłaszcza tam, gdzie ich zadania się przenikają. Dotyczy to m.in. takich obszarów jak edukacja ponadpodstawowa i szkolnictwo specjalne, system pieczy zastępczej, rynek pracy czy bezpieczeństwo publiczne. Brak spójności czy opóźnienia w tych dziedzinach szybko znajdują odzwierciedlenie w codziennym życiu mieszkańców. Przykładowo – jeśli kształcenie zawodowe nie odpowiada potrzebom lokalnego rynku pracy, młodzi ludzie mają trudności ze znalezieniem zatrudnienia, a przedsiębiorcy z rekrutacją odpowiednich pracowników. Podobnie, nieskuteczne działania służb zatrudnienia czy opieki społecznej mogą prowadzić do narastania problemów społecznych na poziomie gminy. Dlatego tak ważne jest, by instytucje publiczne, organizacje pozarządowe i sektor prywatny **działały wspólnie, w duchu partnerstwa i współodpowiedzialności**. Niezależnie od tego, czy współpraca przyjmie formę formalnych porozumień, lokalnych partnerstw czy mniej sformalizowanych inicjatyw, cel powinien pozostać wspólny – **poprawa jakości życia mieszkańców Lęborka**.

Tylko łącząc zasoby administracji publicznej z **kreatywnością przedsiębiorców, doświadczeniem liderów lokalnych i energią społeczności**, można skutecznie budować miasto, które nie tylko reaguje na potrzeby mieszkańców, lecz także aktywnie wspiera ich rozwój i dobrostan. Współpraca, oparta na wzajemnych korzyściach i zaufaniu, jest kluczem do osiągnięcia tej wizji.

26. FINANSOWANIE STRATEGII

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych będzie realizowana przez Burmistrza Miasta Lęborka posiadającego odpowiednie umocowania w tym zakresie. W realizacji celów Strategii będą uczestniczyć wszystkie podmioty realizujące zadania Miasta w zakresie pomocy społecznej. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Lęborku będzie koordynatorem realizacji celów wskazanych w Strategii.

Na podstawie dotychczasowej współpracy założono, że realizowane działania uzyskają wsparcie następujących instytucji i podmiotów:

- Komendy Powiatowej Policji w Lęborku,
- placówek oświatowych, kulturalnych i sportowych z terenu Miasta Lęborka,
- Powiatowego Urzędu Pracy w Lęborku,
- Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Lęborku,
- organizacji pozarządowych oraz innych instytucji i placówek działających na rzecz mieszkańców.

Do realizacji celów Strategii zostaną wykorzystane programy i projekty realizowane przez podmioty i instytucje współdziałające na poziomie Miasta. Do kluczowych programów należy zaliczyć:

- Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii,
- programy i projekty związane z przeciwdziałaniem bezrobociu i aktywizacją zawodową mieszkańców, współfinansowane ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego,
- Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej.

Szczegółowe określenie wysokości planowanych środków na realizację strategii jest trudne ze względu na długi okres jej obowiązywania, możliwości finansowe Miasta oraz instytucji pozarządowych jak również pandemię Covid-19. Dlatego też w dokumencie nie wskazuje się konkretnych kwot tylko źródła. Przyjmuje się, że budżet Miasta w kolejnych latach będzie obejmował działania zaplanowane w strategii.

Planowane źródła finansowania strategii:

- budżet Miasta,
- środki z budżetu państwa,
- środki funduszy krajowych (PFRON),
- projekty systemowe i konkursowe w ramach środków z Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej oraz Unii Europejskiej,
- środki pozyskane przez organizacje pozarządowe,
- środki zewnętrzne Unii Europejskiej – fundusze europejskie,
- środki z Norweskiego Mechanizmu Finansowego oraz Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego,
- środki finansowe z Banku Gospodarstwa Krajowego,
- środki z sektora prywatnego np. formuła partnerstwa publiczno-prywatnego,
- crowdfunding.

27. MONITORING I EWALUACJA

Monitoring to systematyczny proces obserwacji realizacji strategii, pozwalający ocenić stopień osiągnięcia celów i wskaźników. Jego zadaniem jest bieżąca kontrola wdrażania zadań w ramach planu operacyjnego z uwzględnieniem harmonogramu, budżetu oraz planowanych rezultatów. Za prawidłową realizację monitoringu odpowiada koordynator wdrażania strategii.

Założenia monitoringu:

- monitoring obejmuje określone przedsięwzięcia i działania ujęte w strategii,
- odbywa się w cyklu rocznym – w formie raportów, opracowywanych równolegle ze sprawozdaniem z wykonania budżetu,
- raport zawiera: okres raportowania (rok poprzedni), opis zrealizowanych działań oraz wartości wskaźników,
- raporty przekazywane są Burmistrzowi Miasta Lęborka i Radzie Miejskiej.

Dla każdego celu strategicznego określono zestaw wskaźników mierzalnych, które umożliwiają ocenę postępu wdrażania strategii zarówno w ujęciu ilościowym, jak i jakościowym,

Ewaluacja to cykliczne badanie skuteczności strategii, pozwalające ocenić stopień realizacji celów i zgodność działań z przyjętą wizją rozwoju miasta. Opiera się na danych gromadzonych w procesie monitoringu i prowadzona jest na dwóch poziomach:

1. monitorowanie działań i zadań,
2. ocena stopnia osiągnięcia celów strategicznych.

Zgodnie z praktyką europejską ewaluacja obejmuje pięć kryteriów:

trafność, skuteczność, efektywność, użyteczność i trwałość.

Rodzaje ewaluacji:

- Ewaluacja śródkresowa (on-going) – przeprowadzana w połowie okresu realizacji strategii, tj. na koniec 2027 roku, pozwoli ocenić bieżące efekty i ewentualnie skorygować kierunki działań.
- Ewaluacja końcowa (ex-post) – po zakończeniu okresu obowiązywania strategii, w 2030 roku. Podsumuje rezultaty i umożliwi sformułowanie wniosków na kolejną perspektywę.

Kluczowe pytania ewaluacyjne:

- czy cele strategii odpowiadają aktualnym potrzebom społeczności?
- czy mieszkańcy identyfikują się z jej założeniami?
- czy osiągnięto planowane rezultaty?
- czy efekty działań mają charakter trwały i długofalowy?
- czy wizja rozwoju miasta została zrealizowana?

Aktualizacja strategii

Strategia ma charakter **dokumentu otwartego** – może być aktualizowana w zależności od zmian w otoczeniu społecznym, gospodarczym i prawnym. Dynamiczne zjawiska, takie jak kryzysy gospodarcze czy pandemia COVID-19, mogą wpływać na konieczność modyfikacji działań.

Aktualizacje powinny jednak być **przemyślane i spójne**, aby nie zakłócały ciągłości realizacji celów strategicznych. Ich celem jest dostosowanie strategii do zmieniających się warunków i zapewnienie jej skutecznego wdrażania.

Spis tabel

Tabela 1. Populacja – gmina miejska Lębork w latach 2023 -2024	6
Tabela 2. Ludność według płci oraz ekonomicznych i biologicznych grup wieku. Stan w dniu 31	9
Tabela 3. Założenia z prognozy do 2060 r. na poziomie kraju	10
Tabela 4. Ludność Lęborka według płci i wieku w 20 24 r.	11
Tabela 5. Struktura dochodów i wydatków z budżetu gminy w latach 20 23-2024 r. według działów	13
Tabela 6. Placówki oświatowe według typu i organu prowadzącego	17
Tabela 7. Liczb a uczniów w poszczególnych placówkach edukacyjnych	18
Tabela 8. Powiatowe szkoły ponadpodstawowe i profile kształcenia/zawody	19
Tabela 9. Mieszkania w Lęborku w 2024 roku	21
Tabela 10. Realizacja wyroków o eksmisję z prawem do lokalu socjalnego	23
Tabela 11. Realizacja wyroków o eksmisję bez prawa do lokalu socjalnego	23
Tabela 12. Wnioski złożone w sprawach mieszkaniowych (stan w dniu 31.12.20 24 r.)	23
Tabela 13. Zasób komunalny – lokale i budynki	24
Tabela 14. Podział dotacji na działalność sportową w Lęborku w 2024 roku	26
Tabela 15. Placówki opieki zdrowotnej	28
Tabela 16. Liczba osób korzystających z porad pedagoga -terapeuty w latach 2021 -2024	33
Tabela 17. Organizacje pozarządowe działające na terenie Lęborka 16	34
Tabela 18. Pomoc społeczna na terenie Lęborka – zadania własne miasta (stan w dniu 31.12.2024 r.)	39
Tabela 19. Kwota świadczeń wychowawczych i rodzinnych w latach 2021 -2024	39
Tabela 20. Średniomiesięczna liczba rodzin korzystających z zasiłków rodzinnych wraz	39
Tabela 21. Liczba osób korzystających ze świadczenia z funduszu alimentacyjnego	40
Tabela 22. Liczba rodzin korzystających ze świadczenia z funduszu alimentacyjnego	40
Tabela 23. Liczba rodzin korzystających ze świadczeń pieniężnych i niepieniężnych	40
Tabela 24. Główne powody przyznania świadczeń w 2024 roku	41
Tabela 25. Główne powody przyznania po mocy dla rodzin jednoosobowych i wieloosobowych	41
Tabela 26. Rodzaje świadczeń, z których korzystają poszczególne typy rodzin w 20 24 roku	42
Tabela 27. Rodzaje świadczeń, z których korzystają poszczególne typy rodzin ze względu na liczbę	42
Tabela 28. Liczba beneficjentów pomocy społecznej oferowanej przez MOPS w Lęborku	43
Tabela 29. Dzieci czasowo umieszczone poza rodziną z którymi pracowali asystenci	45
Tabela 30. Współfinansowanie pobytu dzieci w pieczy zastępczej	45
Tabela 31. Dodatki mieszkaniowe w latach 2019-2023	46
Tabela 32. Zaległości w opłatach za mieszkanie w zasobach gminnych	47
Tabela 33. Stypendia szkolne wypłacone w latach 2020-2024.....	48
Tabela 34. Osoby korzystające z pomocy pedagoga specjalisty i z pomocy specjalisty pedagoga	57
Tabela 35. Oświadczenia o powierzeniu wykonywania pracy cudzoziemcowi	67
Tabela 36. Zawody deficytowe i nadwyżkowe w powiecie lęborskim	69
Tabela 37. Przestępczość w latach 2020 – 2024 ujęta w statystyce Komendy Powiatowej Policji	73
Tabela 38. Kluczowe problemy społeczne w Lęborku wskazywane przez mieszkańców	76
Tabela 39. Kluczowe wnioski i rekomendacje z podziałem na obszary problemów społecznych	95
Tabela 40. Wynik i analizy SWOT	103
Tabela 41. Cele strategiczne i operacyjne – obszar „Rodzina”	105
Tabela 42. Cele strategiczne i operacyjne – obszar „Wykluczenie społeczne”	107
Tabela 43. Cele strategiczne i operacyjne – obszar „Uzależnienia”	108
Tabela 44. Cele strategiczne i operacyjne – obszar „Kapitał społeczny”	109

Spis wykresów i rysunków

Rysunek 1. Położenie Lęborka na tle powiatu lęborskiego i województwa pomorskiego	4
Wykres 1. Ruch naturalny ludności Lęborka w 2024 r. na tle województwa pomorskiego	7
Wykres 2. Przyrost naturalny w Lęborku w latach 2020 -2024 (na 1000 osób)	8
Wykres 3. Migracje wewnętrzne w 2024 r.	8
Wykres 4. Wydatki budżetu gminy według rodzajów w 2024 r. (w mln zł)	14
Wykres 5. Podmioty gospodarki narodowej w 2024 r. w rejestrze REGON według wybranych	15
Wykres 6. Pracujący w 2024 r. według sektorów ekonomicznych	16
Wykres 7. Współczynnik skolaryzacji w latach 2019-2023 (rok 2024 w opisie)	20
Wykres 8. Liczba mieszkań oddanych do użytku w latach 2020-2024	22
Wykres 9. Liczba rodzin objętych pomocą asystenta rodziny	38
Wykres 10. Liczba rodzin korzystających ze świadczenia w postaci pracy socjalnej	44
Wykres 11. Zasiłek pielęgnacyjny dla dziecka z niepełnosprawnościami	50
Wykres 12. Zasiłek pielęgnacyjny dla osoby z niepełnosprawnościami w wieku powyżej 16 roku	50
Wykres 13. Zasiłek pielęgnacyjny dla osoby z niepełnosprawnościami w wieku powyżej 16 roku	50
Wykres 14. Świadczenie pielęgnacyjne przyznane w latach 2018-2024	51
Wykres 15. Świadczenia opiekuńcze ogółem	51
Wykres 16. Liczba osób korzystających z usług specjalistycznych opiekuńczych dla osób	52
Wykres 17. Struktura ludności Lęborka według płci i ekonomicznych grup wieku wg stanu	63
Wykres 18. Osoby w wieku poprodukcyjnym korzystające z pomocy społecznej	63
Wykres 19. Liczba osób korzystających z usług opiekuńczych	63
Wykres 20. Liczba zasiłków pielęgnacyjnych przyznanych osobom, które ukończyły 75 lat	64
Wykres 21. Bezrobotni według wieku	65
Wykres 22. Bezrobotni według wykształcenia (na dzień 31.12.2024 r.)	66
Wykres 23. Liczba rodzin, którym udzielono pomocy i wsparcia z powodu ubóstwa	70
Wykres 24. Liczba odbiorców objętych programem dożywiania	71
Wykres 25. Ocena warunków życia w Lęborku	74
Wykres 26. Nasilenie problemów społecznych	75
Wykres 27. Skala występowania alkoholizmu w gminie	76
Wykres 28. Skala występowania uzależnienia od narkotyków w gminie	77
Wykres 29. Postrzeganie skali przemocy w grupie rówieśniczej	79
Wykres 30. Postrzeganie skali przemocy w grupie rówieśniczej z podziałem na etap edukacyjny	79
Wykres 31. Doświadczenie przemocy	80
Wykres 32. Doświadczenie przemocy z podziałem na etap edukacyjny	80
Wykres 33. Świadomość skutków zażywania środków odurzających i dopalaczy	81
Wykres 34. Deklaracja uczniów w zakresie eksperymentowania ze środkami psychoaktywnymi	81
Wykres 35. Deklaracja uczniów w zakresie eksperymentowania ze środkami psychoaktywnymi	82
Wykres 36. Ocena oferty pomocowej borykającej się z problemami opiekuńczo - wychowawczymi	84
Wykres 37. Skala występowania w mieście problemu przemocy domowej	85
Wykres 38. Postrzeganie przemocy domowej jako sprawy prywatnej	86
Wykres 39. Rodziny, w których najczęściej występuje przemoc	86
Wykres 40. Wiedza mieszkańców na temat, gdzie szukać pomocy w przypadku zaistnienia	87
Wykres 41. Wiedza mieszkańców na temat instytucji pomocowych w przypadku zaistnienia	87
Wykres 42. Wiedza mieszkańców na temat Zespołu Interdyscyplinarnego ds . Przeciwdziałania	88
Wykres 43. Czy oferta pomocowa dla osób doznających przemocy domowej jest wystarczająca?	88
Wykres 44. Czy oferta pomocowa dla małoletnich osób doznających przemocy domowej jest	89
Wykres 45. Ocena działań profilaktycznych na terenie gminy Lębork	89
Wykres 46. Częstotliwość spożywania alkoholu w obrębie sklepu	91
Wykres 47. Próby zakupu alkoholu przez osoby nietrzeźwe	91
Wykres 48. Sprzedaż alkoholu osobom niepełnoletnim	92
Wykres 49. Częstotliwość zakupu napojów alkoholowych przez osoby niepełnoletnie	92
Wykres 50. Zakup napojów energetycznych przez osoby poniżej 18 roku życia	93